

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva 5
— Telefon št. 3122 3123, 3124
3125 3126
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492
Podružnica Maribor: Grajski trg 7.
— Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocanova ulica 2.
— Telefon št. 190.
Podružnica Jesenice: Pri kolodvoru
št. 100.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska
cesta št. 42.
Podružnica Ptuj: v hiši dr. Baum-
gartnerja

JUTRO

PONEDELJSKA IZDAJA

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ul. 5. Telefon
št. 3122, 3123 3124 3125 in 3126.
Ponedeljska izdaja »Jutra« izhaja
vsak ponedeljek zjutraj. — Na-
roča se posebej in velja po pošti
prejemana Din 4. — Po raznašal-
cih dostavljena Din 5. mesečno.
Maribor: Grajski trg št. 7. Telefon
št. 2455.
Celje, Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 65.
Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po
tarifu

Razgovori v Benetkah zaključeni

Uradni komunike o razgovorih jugoslovenskega in italijanskega zunanjega ministra poudarja potrebo poglobitve sodelovanja na političnem in gospodarskem področju za ohranitev miru in stabilnosti v Podunavju

Benetke, 23. aprila. AA. Benetke so bile sredi časa jugoslovenskega zunanjemu ministru dr. Cincar-Markoviću in italijanskemu ministru grofu Ciano slavnostno razsvetljene. Po daljši vožnji z borbenim čolnom italijanske vojne mornarice po Canalu-Grande sta se oba ministra vrnila v Grand-hotel Med vožnjo po kanalu in po morju pred Lidom sta imela dr. Cincar-Marković in grof Ciano priliko, da nadaljujeta razgovor o problemih, ki so na dnevnem redu mednarodne politike. Temu razgovoru je prisostvovali tudi poslanik dr. Boško Hristić Benetke so se kopale v morju luči. Stare palače, kupole cerkve Santa Maria de la Salute in vrtove vzdolj kanala so razsvetljevali skriti reflektorji.

Ob 21 je italijanski zunanji minister Ciano priredil na čast jugoslovenskemu ministru dr. Aleksandru Cincar-Markoviću v palači »Reconico« banket, ki se ga je udeležilo okoli 80 najuglednejših predstavnikov javnega življenja. Po banketu je bil velik sprejem, ki so se ga udeležili

predstavniki civilnih in vojaških oblasti ter fašističnih organizacij. Pri sprejemu je bilo tudi veliko število domačinov in tujih novinarjev, ki so prišli v Benetke, da spremljajo razgovore italijanskega in jugoslovenskega zunanjega ministra. Za sprejem so bili odprti vsi razkošni saloni te palače iz 7. stoletja, ki je sedaj last beneške mestne občine in je spremenjena v muzej beneške umetnosti 17. stoletja. Odlivniki so prihajali v palačo z gondolami in motornimi čolni. Vse ladje in spomeniki v beneški luki so bili razkošno razsvetljeni in sta zlasti zbujala pozornost parnika »Prestolonaslednik Peter« in »Kraljica Marija«. Nasproti palače Reconico je na lepo okrašenem in razsvetljenem pločevnem kiosku, ki je bil zasidran v Velikem kanalu, koncertiral velik orkester beneške občine. Med sprejemom je bil zunanji minister dr. Cincar-Marković predmet posebne pozornosti in se dalje časa razgovarjal z uglednimi predstavniki ter zunanjim ministrom grofom Ciano.

na gospodarskem polju v svrhu ohranitve miru in zboljšanja pogojev stabilnosti v Podunavju. Kar se tiče odnosov z Madžarsko sta oba zunanja ministra proučila položaj na podlagi nedavnih manifestacij ter sta ugotovila z zadovoljstvom, da so odprle pot

h koristnemu sporazumevanju med vlada v Beogradu in Budimpešti.

Opoldne je beneška mestna občina priredila na čast jugoslovenskemu zunanjemu ministru dr. Cincar-Markoviću banket, po katerem je odpotoval nazaj v Jugoslavijo.

Komentarji italijanskega tiska

Benetke, 23. aprila. AA. Diplomatski so-trudnik agencije Stefani piše v prekrasnem okvirju Benetk je bil prvi izredno prisrčen sestanek grofa Ciana in novega jugoslovenskega zunanjega ministra Italijansko-jugoslovensko prijateljstvo se potrjuje tako kot osiše kakor tudi: kot element stabilnosti in sodelovanja, ki je iznad mednarodnega omahovanja in sprememb. Po izginotju starega habsburškega cesarstva je Italija prevzela na Balkanu funkcijo, ki so jo zapadne sile dolgo odrekale. Uspeh Italije je v Afriki je imel odločilen vpliv na odnose med Benetom in Rimom. Jugoslovenske vođne osebnosti so razumele, da more samo iskren sporazum z Italijo omogočiti mladi državi razvoj vseh sil za notranji napredek. Kako pravilna in koristna je bila odločitev, ki jo je izvršila Jugoslavija v mesecu marcu 1937, so pokazali dogodki, ki so sledili temu dejanju. Aneksija Avstrije, septembrska kriza, monakovski mir, dunajski arbitraž in priključitev Češke in Moravske Nemčiji so našli Jugoslavijo krepko povezano z Italijo. Za Jugoslavijo je sporazum z Italijo pomenil mir in varnost. Beograjski pakt je torej odgovarjal svojemu cilju in zgodovinski potrebi. Ta pakt je bil iznad osebnih ambicij in parlamentarnih pretresov. To se je jasno pokazalo na nedavni jugoslovenski politični krizi. Na vladi so novi ljudje, toda beograjski sporazum je ostal tudi danes v novem evropskem položaju živ in trden. Njega niso pretresli dogodki, ki so se od-

igrali v Tirani. Stvarno je bil italijanski vpliv v Alb. njih že davno ogromen. Italija je imela takšna gospodarska in politična oporišča, da nihče niti pomišljati ni, da bi jih oporekali. Odlučne ustavotvorne skupščine v Tirani zaradi tega niso prinesle kakšne zmede, temveč so le razjasnile odnos med Italijo in Jugoslavijo.

Italijanski listi poudarjajo prisrčen sprejem v Benetkah, ki je bil prirejen jugoslovenskemu zunanjemu ministru in komentirajo na široko njegove razgovore z grofom Ciano. Med drugim opisujejo sprehod, ki sta ga napravila z bojnimi čolnom italijanske vojne mornarice »Mas«, pri čemer poudarjajo, da so bile na njem izobešene jugoslovenske in italijanske zastave. Mali toda hitri »Mas« čegar motor ima 2000 konjskih sil je vozil oba ministra okrog Benetk ter razvil brzino 50 milj na uro. Ladjo je vodil njen konstruktor Marco Chelli sam. V trenutku, ko je vozil mimo jugoslovenskih parnikov »Kraljica Marija« in »Prestolonaslednik Peter«, so potniki in posadki prisrčno pozdravljali oba ministra.

Še večja utrditev prijateljstva

Rim, 23. aprila. Br. Italijanski listi objavljajo danes v posebnih izdajah daljša poročila o beneškem sestanku. Med drugimi poroča »Popolo di Roma«, da je bil glede na zblizanje Jugoslavije in Madžarske dosežen nov velik uspeh. Madžarska dr-

žavnika grof Teleky in grof Csaky bosta v kratkem potovala v Beograd na uradni obisk. List pripominja, da bo to prvi obisk madžarskih državnikov v Beogradu po svetovni vojni.

»Messaggero« napoveduje v drugi polovici meseca maja nov jugoslovenski obisk v Rimu. Tedaj se bo, kakor zatrjuje list, dokončno udrilo italijansko-jugoslovensko prijateljstvo, ki se je sedaj v Benetkah afirmiralo tudi na osnovi novega položaja, nastalega po proklamaciji italijansko-albanske personalne unije.

Francoska sodba

Pariz, 23. aprila. Br. Beneški razgovori jugoslovenskega in italijanskega zunanjega ministra so vzbudili v tukajšnjih političnih krogih veliko zanimanje. Splošno zatrjujejo, da se bodo odnosi med obema državama v resnici še poglobili v smislu politike, ki jo ubira Jugoslavija že nekaj let, da bi si namreč zagotovila striktno nevtralnost na vse strani.

Današnji »Temps« ugotavlja, da razgovori v Benetkah niso trajali dolgo, da se je torej ves kompleks vprašanj, ki je bil na dnevnem redu, naglo uredil. Pri razgovorih ni sodeloval noben strokovnjak. Njihov neposredni rezultat je bil kakor zatrjujejo politični krogi v Benetkah da se je udrila politika sodelovanja obeh držav in da je bil sprejet sklep, da se bo ta politika z vsemi sredstvi še pospešila. Sklenjen ni bil noben nov sporazum. Slo je v prvi vrsti za to, da se na obe strani razjasni novi položaj, ki je nastal v Srednji Evropi in na Balkanu po okupaciji Češke in Albanije. To je bilo potrebno tem bolj, ker se je ob priliki sklenitve marčnega sporazuma iz l. 1937 z obeh strani molče priznal tedanji status quo v Albaniji. V ostalem je bil sestanek v Benetkah potreben tudi zaradi tega, ker se ob zunanja ministra doslej nista osebno poznala.

Italijanski politični krogi zagotavljajo, da je bil to tudi glavni namen beneškega sestanka. Kljub soredovanju v jug. vzh. d. ni Evropski so ostali odnosi med Jugoslavijo in Italijo nespremenjeni. Jugoslavija se je znova približala osi, vendar se ji ni priključila. Povsem v smislu politike, ki je bila še ponovno proglašena si Jug. laevja prizadeva obraniti idealno nevtralnost na vse strani. Skušaja čim bolj ohraniti svoje prijateljske odnose do Italije in Nemčije, ne da bi se odrekla svojim prijateljskim odnosom do ostalih držav.

Komunike o razgovorih

Drugi razgovor jugoslovenskega zunanjega ministra dr. Aleksandra Cincar-Markovića in italijanskega zunanjega ministra grofa Ciana, se je pričel ob 11 dopoldne v slavnostnem salonu »Grand hotela« in je trajal poldrugo uro. Po tem razgovoru je bilo izdano naslednje uradno poročilo:

V teku razgovorov, ki sta jih imela v Benetkah 22 in 23. aprila 1939 italijanski zunanji minister grof Ciano in jugoslovenski zunanji minister dr. Cincar-Marković, so bila vsestransko proučena razna vprašanja, ki zanimajo v

današnjem položaju obe sosedni in prijateljski državi, pri čemer so se upoštevali tudi zadnji dogodki v Albaniji. Ta proučitev je še enkrat potrdila popolno prisrčnost, ki obstoja v odnosih med Italijo in Jugoslavijo po zaključitvi beograjskega pakta, ki je zavaroval mir na Jadranu kakor tudi spoštovanje medsebojnih interesov, ki so konsolidirani in okrepljeni na vseh področjih in vseh smereh. Oba ministra sta bila soglasna, da se sodelovanje, polno zaupanja, ki obstoja med obema državama ter med Jugoslavijo in Nemčijo, poglobi tako na političnem kakor tudi

Anglija bo uvedla splošno vojaško dolžnost

Sklenjena bo najbrže že jutri ter bo za sedaj obsegala tri letnike

London, 23. aprila. o »Daily Telegraph« poroča, da se bo jutri angleška vlada sestala o izredni seji. Na s'ji bo razpravljala o državnem proračunu, ki bo objavljen v torek, nato pa o uvedbi splošne vojaške dolžnosti. Dobro poučeni krogi menijo, da bo vlada pozvala pod orožje najprej letnike 1918 do 1920, s katerimi bi se število angleške vojske povečalo za pol milijona ljudi. Trdijo nadalje, da je tudi ruska vlada v pripravi, naj uvede splošno vojaško dolžnost.

Pogajanja z Rusijo

Pariz, 23. aprila. Br. Diplomska pogajanja Anglije in Francije z Rusijo za ohranitev evropskega obrambnega sistema se nadaljujejo. Včeraj dopoldne je imel ministrski predsednik Daladier o teh pogajanjih daljši razgovor z zunanjo ministrom Bonnetom, ki je takoj nato sprejel ruskega poslanca Suviča. Ruski poslanik v Londonu Majski je v petek zjutraj prispel v Moskvo. Se dopoldne je bil pri komisariju za zunanje zadeve Litvinov in mu je obširno poročal o svojih londonskih razgovorih s Chamberlainom in Halifaxom.

Majski je imel včeraj popoldne daljši razgovor z angleškim poslanikom Seansom. O vsebini razgovora ni bilo mogoče ničesar zvedeti. Kakor zatrjujejo, bo Majski danes odpotoval nazaj v London.

Baldwin o nevarnostih za civilizacijo

Toronto, 23. aprila. AA. Bivši angleški predsednik Baldwin, ki se mudi v Kanadi, je imel v Torontu predavanje o mednarodnem položaju in je med drugim podčrtnal, da bi se moral svet ponovno vrniti v Društvo narodov ali pa v kakšno drugo slično ustanovo, če hoče preprečiti, da ostanje narodni za vse večne čase pod silo »zakona džungle«. Baldwin je v svojem predavanju podal pregled povojnih dogodkov ter omenil neuspeh angleške vlade da ohrani Društvo narodov neokrnjeno. Poudaril je tudi nevarnosti, ki grozijo demokratskemu ustroju. Govorec o vojnih nevarnostih je dejal, da je britanska vlada ravna la povsem pravilno, ko je 31. marca podala izjavo o jami-svu Poljski za njene meje. Nato je obrazložil, če bi vsa nevarnost za današnjo civilizacijo, če bi prišlo do vojne, prav tako pa tudi za svobodo človeka, če bi zmagale neke svobodne doktrine, ki so prišle v nasprotje z obstoječim demokratskim ustrojem na svetu.

Angleži o francoskih finančnih žrtvah

London, 23. aprila. Br. Angleški tisk poroča obširno o zadnjih finančnih ukrepih

Phipps pri Bonnetu

Pariz, 23. aprila. Br. Zunanji minister Bonnet je sprejel včeraj popoldne angleškega poslanca sir Erica Phippsa.

Gafencu v Londonu

London, 23. aprila. Br. Rumunski zunanji minister Gafencu se je s svojimi spremljevalci pripeljal v Antwerpen, kjer ga je pričakoval poljski poslanik v Parizu Tatarscu. Še sredi sta imela daljši razgovor. Davi se je Gafencu pripeljal v Dover in je dopoldne prispel v London. Na železniški postaji so ga pričakovali zastopniki angleškega zunanjega ministrstva in rumunski poslanik v Londonu z vsem osebjem poslaništva.

Angleška pomoč Rumuniji

London, 23. aprila. AA. Diplomatski urednik »Sunday Timesa« poroča, da britanska vlada nima namena spremeniti enostranske jarmstvo ki ga je dala Rumuniji, v sporazum o vzajemni obrambi. Kakor je storila napram Poljski. Na drugi strani poudarjajo, da bo Rumuniji dovoljen kredit 225 000 funtov.

Madžari parušili slovaško cerkev

Bratislava, 23. aprila. o. Slovaška vlada je objavila nocoj obširno poročilo o večeršnjih in današnjih dogodkih na vzhodnem Slovaškem. Slovaška vlada zelo ostro napada postopek Madžarske, zlasti pa primer, ko so Madžari v obmejnem incidentu streljali iz topa na vas Blatne rev, kjer so zadeli z granatno cerkev. Granata je porušila oltar in demoliirala vso notranjost cerkve tako da so morali imeti danes mašo pod milim nebom. Nadalje pravi slovaško poročilo, da so Madžari odneli slovaškega obmejnega st. aznika Františka Nadvornika v neznan smer. Poročilo ugotavlja, da Madžari ne priznajo niti svetim mestom niti življenju ljudi.

Kratka odgoditev za grebških razgovorov

Zagreb, 23. aprila. d. Ob 11.45 je bil danes izdano naslednje uradno poročilo:

»Predsednik kr. vlade Dragiša Cvetković se je dopoldne ponovno sestel z dr. Mačkom, predsednikom HSS. Sklenjeno je bilo, da se razgovori nadaljujejo po dveh ali treh dneh.«

Velik požar pri Krapini

Zagreb, 23. aprila. o. Pretekli, noč je nastal v bližini Krapine v skladišču premoga delniške družbe Mrna, ki ima premogovnik v Radoboju, velik požar. Zgorela je vsa tehnična oprema skladišča in ves premog ter cenijo škodo na poldrug milijon dinarjev. V skladišču je bil tudi dinamit, ki je eksplodiral, pri čemer so leteli veliki kosi tega na mesto Krapine. Pri tem je bilo več oseb lažje ranjenih. Gasila so prihitali na pomoč iz vseh bližnjih krajev. Zagorila je tudi po požara do poldneva se niso mogla pogasiti. Pri eksploziji so se potrgale tudi vse brzojavne in telefonske žice, zaradi česar ni bilo mogoče sporočiti v Zagreb, kaj se je pripetilo, in so se potniki povedali o dogodku. Benska uprava je odposlala v Krapino posebno komisijo, da prouči zadevo. Trdijo namreč, da gre za požig, ker je ogenj izbruhnil istočasno na treh krajih. Skladišče je bilo zavarovano pri več zavarovalnicah za večje vsote denarja.

Zaključitev razstave francoske umetnosti

Beograd, 23. aprila. AA. Danes ob 17. je bila zaključena razstava »Sto let francoskega slikarstva 19. stoletja od Davida do Cezannaa«, ki je bila 18. aprila otvorjena v muzeju kneza Pavla. Vseh obiskovalcev razstave je bilo 30.888. Bogato ilustrirani katalogi je bilo prodanih 7.207.

Švedska bo branila svojo neodvisnost

Optimistična Blumova izjava na kongresu švedske socialistične stranke

Stockholm, 23. aprila. Br. Včeraj se je tu pričel jubilejni kongres socialistične stranke, ki slavi svojo 50-letnico. V Stockholmu so prispeli tudi delegati socialističnih strank iz raznih evropskih držav. Na današnjem slavnostnem zborovanju je imel predsednik vlade dr. Hanson govor, v katerem je poudaril, da je ves švedski narod za striktno nevtralnost. Švedska je izven območja evropskih konfliktov, v vsakem primeru na bo z vso odločnostjo branila svojo neodvisnost.

Amerika za varstvo Panamskega prekopa

Zedinjene države nameravajo odkupiti nizozemsko kolonijo Guajano in otok Curacao

Washington, 23. aprila. Br. Danes so listi objavili vest, da namerava ameriška vlada kupiti nizozemsko kolonijo Guajano v Južni Ameriki in nizozemski otok Curacao v bližini venezuelske obale. Kolonija Guajana je bogata nek terih surovin, ki so Zedinjenim državam nujno potrebne za njeno vojno industrijo, otok Curacao pa je velikega strateškega pomena za pozicijo Zedinjenih držav na Karibjskem morju, ker bi skupno s Portorico na severni strani tega morja omogočil vojni mornarici Zedinjenih držav zaporo dekada do Panamskega prekopa z Atlantskega oceana. O teh načrtih ameriške vlade bo že te dni razpravljala senatski odbor za državno obrambo. Čim bo odbor načrte vlade odobril, se bodo pričela uradna pogajanja z nizozemsko vlado. Ameriški listi pripisujejo tej stvari izredno velik pomen.

Lindbergh organizira ameriška letališča

New York, 23. aprila. AA. Polkovnik Lindbergh je pričel z ogledom vseh ameriških letalskih oporišč. Listi poudarjajo željo Roosevelta, da bi postalo ameriško letalstvo prvo na svetu. Medtem se bodo pomorske sile Zedinjenih držav potrojile, prirejali se bodo posebni tečajji na vseučiliščih, sklenjajo pa se tudi posojila z industrijami za povečanje proizvodnje letal.

Izpopolnitev ameriške protivohunske službe

Washington, 23. aprila. AA. Višji uradni vojnega ministrstva je izjavil, da bo povečanje ameriške vojske okrepijo svojo sekcijo za protivohunsko službo in za

poročevalsko službo, tako da bo lažje spremljala razvoj položaja v Evropi in bo lažje zaščitila tajnosti državne obrambe.

Večina Amerike za Rooseveltove predloge

New York, 23. aprila. AA. Urad za ameriško javno mnenje, ki ga vodi dr. Galat, je objavil, da je 73 odstotkov ameriških prebivalcev za sklicanje mednarodne konference, ki jo je predlagal predsednik Roosevelt v svoji spomenici totalitarnim državam.

Povišanje ameriških carin za nemško blago

Washington, 23. aprila. Br. Včeraj so se uveljavile nove carinske tarife za blago, ki se uvaža iz Nemčije in priključne avstrijskih in čeških dežel. Carine so povišane za 25 odstotkov. Nemškimi izvoznikom se bo že plačana carina povrnila, če bodo dokazali, da jim nemška vlada ni izplačala nikake izvozniske premije za blago, ki bi ga izvozili v Zedinjene države.

Berlin, 23. aprila. Br. Včeraj je nemški uradni list objavil odredbo nemškega finančnega ministra, s katero se ukinja dosedanja češka trgovinska pogodba z Zedinjenimi državami. Nemški listi naglašajo, da je to nemški odgovor na Rooseveltov ukrep, po katerem so se ameriške carine tudi glede na dosedanja pogodba s Českoslovaško, povišale za 25%, pogodba sama pa ne odpovedala. Po ukrepu ameriške vlade naj bi se pogodba avtomatsko pričela zopet izvajati, čim bi Češka dobila svojo suverenost in legalno narodno vlado.

Huda prometna nesreča v Zagrebu

Zagreb, 23. aprila. o. Danes se je pripetila v Zagrebu na vogalu Deželiceve in Katiceve ulice huda prometna nesreča. Osebnih avtomobil, ki ga je šofirala ga. Hermina Malvić, žena zagrebškega trgovca, in v katerem so bile še tri dame, je trčil skupaj z motociklom mladega zagrebškega sportnika Antona Schilhabla, ki je imel v priložili 19 letno modstino Ano Pari. Pri trčenju sta se razbila avtomobil in motocikel. Vse osebe v avtomobilu, pa tudi motociklist s spremljevalko so bile ranjene. Avtomobil se je po trčenju zaletel v bližnjo hišo ter pri tem smrtno ranil 16-letno kmečko dekle Katico Horvatić iz Kupina. Prepeljati so jo morali v bolnišnico, kjer na dvomijo, da bi ostala živa. Tudi ostale ranjence so prepeljali reševalci v bolnišnico.

Kronika deževne pomladne nedelje

Ljubljana, 23. aprila

Po dolgočasnosti suši se je vreme v noči od sobote na nedeljo sprevrglo. Že v soboto proti večeru je hladen veter pregnjal ljudi z ulic v zavetje, pončilo pa je začelo deževati in je deževalo vso nedeljo do večera. Dopoldne precej izdatno, popoldne pa prav na drobno. Ozračje se je znatno ohladilo. Kako je izprememba vremena vplivala na posevke in prav posebno še na sad-

Na zborovanju naših slavistov

Danes dopoldne so se v prostorih Mestne ženske realne gimnazije sestali člani Slavističnega društva. Bil je to šesti delovni občni zbor organizacije, ki združuje slovenske slaviste, predvsem profesorje srednjih šol. Zbor je vodil dosedanjí predsednik prof. dr. Mirko Rupel, ki je v svojem poročilu orisal položaj društva in njegovo delovanje v zaključnem poslovnem letu. Tajniško poročilo je podal prof. Alfonz Gspan, za obsebo blaginje go. Vido Vrtovčev je poročal prof. Kalan, o društvenem glasilu »Slovenski jezik« je govoril prof. Jakob Solar, upravniki Vseučilišne knjižnice dr. Janko Šlebingar pa je spregovoril za nadzorstvo.

Med predsednikovim poročilom so zborovalci počastili spomin med letom umrlih članov dr. Ivana Laha, prof. A. Bartla in dr. Joža Debeveca. V posameznih poročilih so bili tudi nekateri podatki, ki utegnejo zanimati javnost. Tako je Slavistično društvo opozorilo pristojne kroge, da je na srednjih šolah Slovenije 250 slavističnih ur nezasedenih in da so zasedenih z nekvalificiranimi profesorji, tako da bi mogle same naše srednje šole zaposliti vsaj še petnajst slavistov. Posebno skrb je društvo posvečalo ureditvi pouka slovensine in srbohrvaščine v slovenskih srednjih šolah. Zaradi smotnejšega pouka in pravilnejše razdelitve snovi je društvo utemeljevalo potrebo, da se tudi v višjih razredih poučujeta slovenščina in srbohrvaščina kot dva samostojna predmeta in da se za pouk slovenske literature dopusti samo okvirni učni načrti. Prav tako se je društvo udeleževalo akcije zoper monopolizacijo šolskih knjig. Slavistično društvo je poleg treh javnih predavanj priredilo več članskih sestankov z

no drevje, ki je zadnje dni v najkrajšem razcvetu, bodo pokazali naslednji dnevi. Ljubljana je nedeljo preživela zelo mirno, skoraj da zaspano. Dobro so bila obiskana gledališča, bioskopi in kavarnice, prekrizani pa so bili mnogi načrti izletov. Bil je praznik počitka pred novim razmahom pomladi, ki jo oznanja naš slavni vitez svetli Jurij!

izrazito strokovnimi predavanji in debatami. Posebej so obravnavali razne še nerešene probleme slovenske slovnic. Društvo je nadalje zbralo sredstva za spomenik dr. Ivana Prijatelja, ki naj bi stal na univerzitetnih tleh, mogoče v avli naše univerze.

Posebna skrb je bila posvečena društvenemu glasilu »Slovenski jezik«, čigar glavni urednik je bil prof. J. Solar. Dosele je izšel en letnik v eni sami knjigi. Prvi dvojni zvezek drugega letnika je pravkar v tisku. Iz urednikovega poročila je bilo posneti, da se vedno ni jasno vprašanje, kakšen bodi ta časopis: za sedaj je nekaj kompromis med znanstvenim zbornikom in časopisom za naš jezik, medtem ko bi bilo najbrž bolj ustrezno našim kulturnim interesom, če bi namesto dolgih razprav prinašala krajše članke o našem jeziku in literaturi. Časopis bo poslej izhajal v zvezkih. V uredniški odbor so bili izvoljeni Janez Logar, dr. Fr. Tomšič in Jakob Solar.

Zanimivo poročilo o pripravah za jesenski mednarodni slavistični kongres v Beogradu je podal univ. prof. dr. Fran Ramovš, ki je pozval naše slaviste k obilni udeležbi. Tej želji pa bo mogoče ustreči samo tedaj, če udeleženci ne bodo navzani zgolj na lastna finančna sredstva.

Pri volitvah je bil izvoljen na predlog gimn. ravnatelja A. Bajca za predsednika dekan filozofske fakultete dr. France Kidrič, v odbor pa dr. Mirko Rupel, dr. Anton Slodnjak, prof. Vida Vrtovčev, prof. Alfonz Gspan, prof. St. Bunc, prof. Janez Logar, prof. dr. Marja Borštnič in Fr. Jesenovec. Za preglednika računov: dr. Janko Šlebingar in prof. Vinko Košak.

Vrste akademsko izobraženih žena rastejo

V soboto zvečer je polagala obračun Zveza akademsko izobraženih žen pod predsedništvom dr. Angele Piskernikove. To je bil že 8. redni letni občni zbor društva, ki dobliva vsako leto več članic iz vrst slovenskih akademsko izobraženih žena. Predsednica je ob otvoritvi zborovanja toplo pozdravila delegatke pododseka v Mariboru go. Milico Ostrovske in šefinjo dečjega dispanzerja v Mariboru dr. Valjavec, za stopnično banovinske ženske zveze go. Govekarjevo, nadalje zastopnico akademskih društev gospodični Jazbečev in Lavričev, zastopnico Doma visokošolske gđice. Tomčičev in članice.

O delovanju sekcije je obširno poročala gđ. predsednica sama. Obširno je govorila o delu mednarodne zveze, ki ima sedež v Londonu in ki šteje danes že 35 združenj, posebno pa o delovanju beogradskega združenja, ki je vselej v tesnih stikih s svojimi sekcijami po vsej Jugoslaviji. Združenje je pogosto posredovalo v narodnem predstavnstvu in pri posameznih ministrstvih zaradi nepopolnih prilik državnih uradnikov, zaradi neupravičenega zapostavljanja akademsko izobraženih žena zlasti v nekaterih panogah in resorcih, zaradi železniških uradnic, bibliotekark itd. Po posredovanju združenja so dobile nekatere ženske gimnazije v Zagrebu in Beogradu ravnateljico.

Nazadnje je poročala predsednica še o delovanju ljubljanske sekcije, razložila je v prvi vrsti pomen društva, ki ima toliko lepih nalog pred seboj in bo za njihovo uveljavitev potrebnega še mnogo dela in razumevanja. Sekcija je prirejala jezikovne in telovadne tečaje. Razveseljivo je, da so se začele žene spričo težkoč, katerim so izpostavljene pri iskanju službe in deloma tudi

di v službi sami, vse bolj zanimati za svojo edino organizacijo. Danes ima Zveza 78 članic.

O podrobnem delovanju sekcije je poročala tajnica prof. Vlasta Pacharičevja. Sekcija je v tem letu organizirala članske sestanke, kjer članice predvajajo o perečih vprašanjih. Ob 20 letnici Cankarjeve smrti je priredila sekcija spominski večer, na katerem je o Cankarju predavala gđ. prof. Milena Mohoričeva. Sekcija je priredila tečaje za angleščino, francoščino in nemščino. Število članic je v primeri s številom naših akademsko izobraženih žena veliko premajhno. Saj je samo na filozofski fakulteti doslej bilo diplomiranih 240 dam. Od teh jih je 110 v profesorski službi, Zdravnic je vpisanih v zdravniško zbornico 45. Z juristkami vred imamo že blizu 400 akademsko izobraženih žena. Sekcija bo skušala najti zaposlitve za brezposelne profesorske kandidatkinje v društvenih jezikovnih tečajih, ki jih kani v prihodnjem šolskem letu organizirati še na mnogo širši podlagi. Sekcija ima tudi v načrtu nagrado za uspešno delo na univerzi, podpore ali morda celo stipendije za izpopolnjevanje v inozemstvu, za tiskanje disertacij in podobno.

Poročala je še blaginjska gđ. Milena Mohoričeva. Sprejetih je bilo nekaj samostojnih predlogov, ki se tičejo dovoljenja, da smejo tudi dekleta obiskovati učiteljske, nadalje samo ženskih gimnazij z žensko kot ravnateljico in drugo. Naposled je aperlala gđ. predsednica na tiste akademsko izobražene žene, ki še niso članice zveze, naj se takoj vpišejo in tudi same s svojim delom doprinesejo k skupni blaginji akademsko izobraženih žena v Sloveniji in Jugoslaviji.

4300 diplomiranim tehnikom so v Jugoslaviji zaprta vrata domačih vseučilišč

Pod predsedstvom Kamila Hilberta so snodi pri »Šestici zborovalci člani ljubljanske sekcije Udruženja diplomiranih tehnikov kraljevine Jugoslavije. Lepo število članstva, ki se je udeležilo zborovanja, je zgovorna priča, da se je življenje in delo v organizaciji izza decembrskega izrednega obnega zborovanja toliko povišalo, da je pritegnilo vsestransko zanimanje članstva in s tem večje možnosti za uspešnost aktivnosti, ki jih organizacija podvzema za izboljšanje stanu. Pozornost pa posvečajo organizaciji tudi druge institucije in organizacije, ki so poslane svoje zastopnike, med temi Udruženje graditeljev, Zbornica za TOI, ravnateljstvo tehnične srednje šole, Komite tehničnega dela, Klub trgovskih akademikov in maturantni tehnične srednje šole.

Predsednik Kamil Hilbert, ki je v svojem priročniku posegel globoko v zgodovino delovanja organizacije, katere smoter je povezati vse tehnike v skupno delo za izboljšanje razmer tega stanu. Od leta do leta so vrste organiziranih nastopov in danes sestavlja organizacija z ostalimi tehničnimi organizacijami za skupne interese na tehničnem in gospodarskem polju. Jugoslavija šteje okrog 4800 diplomiranih tehnikov, ki so razporejeni po državnih, banovinskih, privatnih in samoupravnih službah, v tovarniških obratih in drugod. Diplomirani tehniki so postali ogromna delovna sila na tehničnem in gospodarskem polju. Žal pa naletujejo na težave, ki jih ovirajo v njih delu. Težko čakajo na uresničenje želja, ki bi zaščitili njih naziv in pravično odmerili delokrog njihovega delovanja. Druga, prevažna točka, ki jih vodi v njih delu, je ureditev vstopa diplomiranih tehnikov na domače univerze. Mnenja so, da je krivično določilo, ki jim zaradi umišljenosti pomanjkanja na obrazbe in spetsobnosti zaklepa vrata našim univerz, kar se drugod v tujini ne dogaja. Glede tega je za 7. maja sklicano protestno zborovanje v Zagrebu.

Iz tajniškega poročila, ki ga je podal podpredsednik Milan Gregorič, posnemamo, da je uprava v mnogih primerih poveljevala glede služb in poskleda mavi

katera mesta posebno v gradbeni stroki. Sodelovala je pri sestavi novega obrtnega zakona, ki zadeva tudi elektrotehnično stroko.

Je uprava sklicala sestanek banovinskih tehnikov. Udeležila se je prvega kongresa diplomiranih tehnikov junija lani v Beogradu, na katerem so sodelovali tudi vse druge sekcije Udruženja. Odbor je imel tudi 4 delegate v Komiteju tehničnega dela. Z decembrom je po izrednem obnem zboru začel delovati nov odbor, katerega prvi vidni uspeh je bil, da je začelo glasilo UDT po enoletnem premoru zopet izhajati. Na februar-skem članskem sestanku, na katerem je predsednik poročal o položaju tehnikov v državnih in samoupravnih službah, je bilo ugotovljeno, da položaj tehnikov ni, kakor ni zadovoljiv.

Glavna uprava je predložila sekciji osnutek zakona o diplomiranih tehnikih, ki v glavnem stremi za tem, da bi ukaznil ime, potrdil doslej pričelne pravice in razširil otseg dela. Posebno važnost predstavlja ta zakon za stroje in elektrotehnično stroko, ker so pravice po obrtnem zakonu zarju neznatne in ne odgovarjajo zahtevam tehnikov.

Ze pred leti ustanovljeni »Akojski odbor« v Zagrebu, katerega glavni namen je doslej absolutno tehnične srednje šole vstop na domače tehnične fakultete, je letos posebno delaven. Ljubljanski odbor zavzema glede tega vstopa stališče, s katerim se strinja tudi glavna uprava, namreč, da pri morebitnem dovoljenju ne sme biti govora o zahtevanem diferencialnem izpitu.

V svojem notranjem delu je uprava opravila precej dela zlasti z urejanjem delovanja iskalca je tudi možnosti pritegnitve čim večjega števila članstva. Sekcija ima zaled 268 članov. Uredila je izpopolnila svoje strokovno knjižnico ter posvetila pri tem glavno prvo zbiranju zakonov in uredb, ki se tičejo diplomiranih tehnikov, pa knjigami ki obravnavajo slovenski narodni slog in slovensko narodno obič.

Pri vseh področjih je sledilo po-

je poročal o zadovoljivem stanju blaginje. Nato je bil sprejet proračun za bodoče poslovno leto. Članarina bo tudi prihodnje leto ostala 10 din. Predlog Milana Mozečiča, da se celemu odboru da razrešnica, je bil soglasno sprejet. Sledilo so pozdravi zastopnikov vabljenih organizacij. Za predsednika je bil ponovno soglasno izvoljen Kamil Hilbert, za tajnika I. Crtomir Vrščaj, za tajnika II. Dušan Vajda in za blaginjskega Franjo Kraigher. Za odbornike Ludvik Mlakar, Jože Karlovšek in Edvard Krpan, za namestnika Janez Brili in Ferdo Hladnik, za gospodarja Boris Race, v nadzorni odbor pa Pero Pavšič, Jože Senk, Stane Premru, Matija Litrop in Ferdo Lesjak.

Josip Janežič †

V Stari vasi na Bizeljskem je umrl ugledni vinogradnik in veleposesnik g. Josip Janežič. Pogreb bo v torek ob 15. Dosegel je lepo starost 76 let. »Jutro« se je spominjalo tega odličnega slovenskega gospodarja dne 25. novembra 1933, ko je praznoval 70-letnico. Gostoljubna Janežičeva hiša slovi da leč neokrog po Sloveniji. Nadvse pa jo je počiviljal vzorni gospodar, v katerem smo cenili prvovrstnega strokovnjaka v vinarstvu in sadjarstvu. Vedno je bil dobre volje, toda v ozki prijateljski družbi je mogel tudi zaupati, kako se je vse življenje ubijal od zore do mraka in kako sta mu toča ali mraz premnogokrat vzela vse, samo ne njegove vedrine in zaupanja v boljše čase.

Ze pred nekaj leti je odložil breme gospodarskih skrbi na ramena svojih dveh si-

Praznik podmladkarjev Rdečega križa

Ljubljana, 23. aprila.

Podmladek Rdečega križa ljubljanskih srednjih, mešanskih in ljudskih šol je danes dopoldne proslavil »Dan Podmladke Rdečega križa« z veliko akademijo v frančiškanski dvorani, ki je bila nabito polna.

Program akademije je bil zelo pester in obilen. Hitro se je vrstila točka za točko, kljub temu pa je trajala prireditve dve uri. Spored se je začel z deklaracijo Josipa Vandota pesmi »Podmladkarjem in podmladkaricam«; deklarirala je učenka dr. I. dekleške ljudske šole. Mnogo navdušenja je žel, kakor že na akademiji za Bežigradom, pevsko-rajalni nastop bežigradske otroškega vrta pod vodstvom Frana Venturineja, prav tako pa tudi njegova »Mala kuharica«, ki si je z ljubkim otroškim petjem osvojila srca prisotnih. Za tem sta četveročrno zaigrali na klavirju učenki dr. ženske realne gimnazije Dvořakov Valček op. 54. Če bi bil klavir malo boljši, bi morda ta točka še bolje uspeła.

Učenke II. dekleške mešanske šole so nastopile pod vodstvom g. M. Laharnarjeve z dobro simbolično vajo z rdečimi križi ter ženskim zborom, ki je zapel Vodopivčev »Starček roma na gor« in Šteško »Skrito v žitu poje muren«.

Učenka dr. klasične gimnazije je nastopila z violinskim solom (Jan Sibelius, Nocturno oz 31. No. 3. in H. Wieniawski: Kniawiak-mazurka). Mala deklica je na-

nov, toda žilica mu ni dala miru in je še nadalje sadil in preurejal. Bil je tudi do poznih let vnet lovec. Kot vzoren državljani dolgo dobo stal na čelu raznih javnih go-spodarskih ustanov, tako med vojno kot župan, dalje kot član občinskih, cestnih šolskih in drugih odborov, skratka, kot mo-vsestranskega zaupanja in ugleda. Dal je državi 9 dobrih zavednih državljanov, ki

so vsi v uglednih življenjskih položajih. Njegovi otroci z vnuki in vnukinjami so bili vzornemu družinskemu glavarju v največje veselje na stara leta. Njegovo zaslužno delovanje pa je bilo priznано tudi na najvišjem mestu, saj je bil Josip Janežič odlikovan z redom sv. Save in jugoslovenske krone. Ko po trudopnem življenju lega ugledni slovenski gospodar k večnemu počitku, se ga toplo spominjajo nešteti prijatelji po vsej Sloveniji, ki delijo iskreno žalovanje z njegovo drugo družino.

stopila tako sigurno, da ji je že to prineslo silno odobravanje. Morala se je zahvaliti z dodatkom.

Učenke II. dr. dekleške šole so nastopile s prizorom »Tako, mi smo živo srebro!« ki je bil na nekaterih mestih tako odličan, da je res zaslužil odobravanje.

Učenki II. dr. deške mešanske šole so pod vodstvom g. R. Sveteta odnosno A. Lajovica prispevali kratek telovadni nastop in zborni deklaracijo O. Zupančičeve »Z vlakom«.

Učenka I. razreda III. dr. dekleške ljudske šole je nastopila v narodni noši s kar malo preveliko harmoniko. Odobravanje pa je plašno dekletce prislilo še k dodatku.

Dekleta I. dekleške mešanske šole so lepo zapele pod vodstvom g. Saršonove Sattnerjevo »Trije nageljčki« in Zajčev »Djaka pjesma«. Učenke zasebne uršulinske realne gimnazije pa so dobro prispevale melodram »Sirota Jerica«. Dvo-spev učenek II. mešane mešanske šole pod vodstvom gđ. Vide Rudolfove je zopet žel toliko priznanja, da sta morali želi občinstva ustreči z dodatkom.

Akademijo je zaključil zbor II. dr. realne gimnazije pod vodstvom prof. Z. Švikašiča s Tomčev »Na Vidov dan« in državno himno.

Vse šole so prispevale prav dobro nastudirane točke, tako da je akademija v vsakem pogledu uspeła. Podmladki Rdečega križa so z njo prav lepo proslavili svoj dan.

Drzen vlom ob belem dnevu

Kočevje, 22. aprila.

V Slovenski vasi pri Kočevju je bilo danes jutru na vse zgodaj vlomljeno pri posestniku Knausu Francu. Na domačiji živita ostarela zakonca, ki imata otroke v Ameriki. Obema je že okoli 80 let. Sta precej naglušna. Ko je davi stari posestnik Franc Knaus vstal ter se odpravil po opravkih v hlev, se je v času njegove odsotnosti zgodila v hiši tatvina. Tat, ki je najbrž dobro poznal domače razmere pri starih Knausih, se je, kakor sklepajo orožniki, že prejšnji večer skril na podstrešju, ko pa je jutruj gospodar zapustil hišo, je skočil iz svojega skrivališča v izbo. Za svoj ogabni posel je izkoristil ugodno priliko, ko je takoj po moževem odhodu odšla iz izbe tudi stara Knausovka, ki se je mudila v kuhinji s pripravljanjem zajtrka. Toda četudi je starica dokaj naglušna, je zaslišala v izbi ropotanje. Pohitela je pogledat, kaj se v izbi dogaja, medtem pa je, takoj ko je prestopila izbin prag, navalil nanjo neznanec, ki je v izbi stikal po omari. Pograbil je omaro ter jo zvrnil na starko, da se je uboga ženica zrušila na tla. Pri tem napadu je starica bila lažje poškodovana,

tem večji pa je bil njen strah, ko je opazila, da si neznanec z eno roko zakriva obraz, da bi ga ne prepoznala, z drugo pa ji grozil.

Ko je drzni tat zapustil hišo ter se izgubil za vaškimi vrvtvi, je na kricanje gospodinje pritekel v sobo njen mož. Ves prepaden je ženi pomagal na noge. Oba sta kmalu zatem ugotovila, da jima je neznanec v času njune odsotnosti ukradel ves njun prihranek, ki sta ga imela spravljena v omari. Kakor sta izpovedala otrošnikom, jima je tat odnesel nekaj čez tisoč dinarjev.

Se istega dne so se na prijavo podali na kraj dogodka orožniki ter ugotovili dejanski stan. Njih sum, da je pri tej tatvini treba iskati človeka iz najbližje sosesčine, kateremu so bile do potankosti znane domače razmere pri starih zakoncih, je povsem upravičen. Arretirali so več oseb. Prebivalstvo iz Slovenske vasi, ki je zaradi tega drznega napada na onemogla stara človeka vznemirjeno, želi, da bi bila preiskava orožnikov uspešna in da bi tat prejel zaslužen kazni.

Mariborski dogodki

Maribor, 23. aprila

Po dolgem presledku deževna nedelja, precej hladna. Spet so prišli na svoj račun javni lokali, kinogledališča. Snodi je bil v polni dvorani Narodnega doma

Občni zbor sreske JNS za mesto Maribor

Otvoril in vodil ga je zaslužni predsednik dr. F. Lipold, ki je prisrčno pozdravil vse navzoče, zlasti pa mn. v pok. ter senatorja Ivana Pucelja, ki je prišel Mariborčanom poročat o razvoju političnih prilik. V svojih nadaljnjih izjavanjih je g. dr. F. Lipold naglašal solidno zgrajenost mariborske JNS, ki hoče tudi vnaprej delovati v duhu svojih tradicij. Spomnil se je pokojnih članov podpredsednika J. Kejžarja ter N. Založnika in M. Ferjanca, katerih spomin so počastili navzoči s klicem »Slava«. Zatem je okrožni tajnik g. V. Spindler izbrpno poročal o organizacijskem delovanju v pretekli poslovni dobi. Navzile znanim oviram se je to delovanje zadovoljivo razvijalo. Odbor je bil s članstvom v stalnih stikih preko krajevnih odborov in potom okrožnic. G. Petek je nato predlagal odboru razrešnico. Pri volitvah je bil z navdušenim aplavzom izvoljen za predsednika g. dr. Franjo Lipold. V smislu predloga g. Spindlerja pridejo v upravni odbor vsi člani okrajnih mestnih odborov, ki izvolijo potem iz svojega kroga ožji izvršni odbor.

Potem, ko se je predsednik g. dr. F. Lipold iskreno zahvalil za zaupanje, je spre-

govoril, toplo pozdravljen, g. J. Pucelj, ki je v izbrnih, daljših izjavanjih prikazal razvoj političnih prilik v naši državi. Razčlenil je priprave in akcije za spoznanje. Vsi pravi rodoljubi se morajo iskreno veseliti trenutka, ko bo ta spoznanje perfektno. Nakazal je tudi smerice bodočega razvoja političnih prilik in se je ob zaključku pomudil pri naših obmejnih političnih prilikah. Pozval je zborovalce, naj ne nasedajo prišepetavanjem majhnih in drobnih političnih omizij, ampak naj se tesno in kompaktno zgrnejo v vrstah JNS.

Zborovalci so navdušeno odobraval izjavjanja g. J. Pucelja, ki je zatem odgovorjal na posamezna vprašanja. S spodbudnimi bodrilnimi besedami je g. dr. F. Lipold zaključil lepo uspešni zbor mariborske sreske organizacije JNS. Danes dopoldne je bil občni zbor sreske organizacije JNS za Maribor levi breg pri Sv. Lenartu v Slovenskih gorah, ki je tudi učinkovito uspel.

Zaključek II. umetnostnega tedna

je bil snodi v Narodnem gledališču z uprizoritvijo S. Cankarjeve drame »Potopljene svet«. Avtor je moral pred zastor in je prejel lep venec. Občinstvo mu je priredilo prisrčen aplavz. Gledališče je bilo polno občinstva, ni šteditlo s priznanjem sodelujočim igralcem. Po predstavi je bil v mali kazinski dvorani družabni večer, na katerem je predsednik Umetniškega klu-

ba dr. M. Snuderl, ki je pozdravil vse navzoče, zlasti zastopnika celjskega kulturnega tedna prof. dr. P. Strmšak, ki je pozdravil občni zbor v imenu celjskih kulturnih delavcev, ki so si ustanovili poseben dsek pod okriljem Umetniškega kluba v Mariboru. Izbrpno so poročali o klubovem delovanju predsednik dr. M. Snuderl, tajnik Potrč, blaginjski prof. Kos. Članov šteje klub 49 in je tudi letos priredil umetnostni teden, ki je vsestransko zadovoljivo uspel. Dohodkov je bilo 45.000, izdatkov pa 39 tisoč din. Za nadzorni odbor je poročal prof. dr. Kralj. Pri volitvah so bili izvoljeni: dr. M. Snuderl predsednik, Rudolf Golouh podpredsednik, dr. Dornik tajnik, prof. Kos blaginjski. Razen tega so v odboru zastopniki posameznih umetniških strok. Tudi sta v odboru prof. dr. Strmšek kot zastopnik celjskega odseka, prof. Ingolcih kot zastopnik ptujskih književnikov. V nadzornem odboru sta prof. dr. Kralj in V. Žitnik. Pri slučajnostih je upravniki dr. Brencič obširno poročal o delu pripravljalnega odbora za zgradbo novega gledališča, poslopja v Mariboru. Po načrtih, ki jih je odbor dobil iz Niše, so znasali gradbeni stroški novega niškega gledališča 6 milijonov din. Po približnem proračunu, ki bi prišel v poštev za Maribor, pa bi bili potrebni 4 milijoni za zgradbo, 4 milijoni za oder, 2 milijona za električno napeljavo in centralno kurjavo, 2 milijona pa za druge izdatke. Tako pridemo do skupne vsote okoli 12 milijonov din, ki ne predstavlja po poročevalčevem mnenju tako trdega oreha kakor se morebiti zdi na prvi pogled. Ob zaključku svojega poročila je g. dr. Brencič poudarjal, da je treba misliti na ustanovitev posebnega društva za gradnjo novega gledališkega poslopja v Mariboru in da je treba misliti tudi na to, kako pritegniti k sodelovanju najplivnejše mariborske osebnosti.

Mariborski upokojenci

organizirani v društvu jugoslov. državnih in samoupravnih upokojencev in upokojenec v Mariboru, pa so se zbrali danes dopoldne v mali dvorani Narodnega doma k rednemu obnemu zboru. Izbrpno so poročali o društvenem delovanju predsednik dr. Kronvogel, podpredsednik Vrbnjak, tajnik Koudelka, blaginjski Pušenjak. Društveno premoženje izkazuje 24.201,21, posmrtniški sklad pa 16.253,80 din. Razprave o združitvi društva z ljubljanskim banovinskim društvom upokojencev ni bilo, ker so predlagatelji umaknili predlog. Pri volitvah je bil izvoljen pretežno dosedanjí odbor. Predsednik je g. dr. Kronvogel, podpredsednika pa gg. Vrbnjak in dr. Zmavc.

Tihotapske zadeve

Pri Slakem vrhu so zajeli finančni organi 26letnega Antona H. Pri njem so našli 40 zavojčkov saharina ter več paketov igralnih kart in kreslinih kamenčkov. Anton H. se bo moral precej hudo pokoriti.

Letalski miting na Dolenjskem

Novo mesto, 23. aprila.

Včeraj in danes sta bila v Novem mestu in okolici letalska dneva, ki ju je priredil krajevni odbor kraljevske Aerokluba Naša krila v Novem mestu. Obe prireditvi sta potekli brezhibno in jima je oba dneva prisostvovalo nad 12.000 gledalcev. Podrobnosti o tem zanimivem mitingu bomo objavili v torkovi številki »Jutra«.

Naše gledališče

D R A M A

Ponedeljek, 24. aprila.

Torek, 25. Zaprto.

O P E R A

Začetek ob 20 uri

Ponedeljek, 24.: Akademija Ljubljanskega Sokola. Izven.

Torek, 25.: Falstaff. Red B.

Objave

Jubilejna telovadna akademija Ljubljanskega Sokola, Vstopnice za današnjo telovadno akademijo so razprodane. Ker je nad vse veliko zanimanja za to jubilejno uvodno prireditev bo ponovil Ljubljanski Sokol svojo akademijo v petek 28. t. m. ob 20. v opernem gledališču. — Oskrbite si vstopnice pravočasno! Dobite jih v društveni pisarni. Po današnji telovadni akademiji bo prijateljski sestanek v restavraciji »Zvezda«. Vstop svoboden vsakomur.

Današnji koncert mladinskega pevškega zbora z Rakeka bo brez dvoma zelo pomemben, saj je zbor z Rakeka znan kot eden najboljših številnih mladinskih zborov. Svoje delo pod vodstvom strokovnega učitelja in skladatelja Maksa Pirnika je posvetil predvsem naši novejši povojni glasbi in prvenstveno izvaja delo iz te dobe. Tako je sestavljen tudi nocojšnji spored koncerta, ki nam prinaša najprvo nekaj lažjih stvari, nato zbere s spremljevanjem klavirja in v III. nastopu najno. večja dela naše literature. Klavirsko spremljevanje bo oskrbel prof. Pavel Šivic. Zbor zasluži vse naše zanimanje ne le zaradi svoje izborne kakovosti, temveč tudi zato, ker so člani zbora naši najmlajši rojaki, ki živijo na skrajnem zapadnem koncu naše ožje in širše domovine. Cena sedežev je zelo nizka, od 20 din navzdol, vstopnice so v predprodaji v knjigarni Glasbene Matice.

J

V globoki žalosti naznanjamo

vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da nas je danes za vedno zapustil v 59. letu starosti, previden s tolažili sv. vere, naš dobiro prog, oče, brat, svak in stric, gospod

Jurij Rafolt

trafikan v Medvodah

Pogreb nepozabnega bo v torek, dne 25. aprila t. l. ob 16. iz ljubljanske splošne bolnišnice na pokopališče pri Sv. Križu. Prosimo, da ga ohranite v lepem spominu.

Medvede, dne 23. aprila 1939.

Zalujoči ostali: Antonija, soproga; Stanislav, sin; Elica, hčerka — in ostalo sorodstvo.

Patronu pomladi za god

Zgodba o tem, kako je sv. Jurij premagal Turke in kako so P. dšent urci nazadnje njega postavili pod kap

Sveti Jurij ima res silno moč. Le ozrite se okrog sebe: v sobi dehte cvetke in dom je prijetnejši, če so v vazah bujno pisani dokazi, da je pomlad res že tu... Vitez sveti Jurij pa je predrugačil tudi vso pokrajino. Gora in dolina sta v zelenem ornatu, odkar je zamahnil vojsčak sveti Jurij na vse štiri strani. Dvignila se je trava, zablistalo se je cvetje; starka zima je premagana! Po vsej pravici: sveti Jurij je resnični patron mlade pomladi.

O svetem Juriju so si naši ljudje pripovedovali najrazličnejše storije že od pametiveka. Na mnogih oltarnih slikah so mu potisnili v roke bridki meč ali dolgo sušico in sveti Jurij seka, kolje in bode poslast, zmaja, simbol vsega hudega, nasilja in gorja. Ko vitez razkolje glavo pošasti,

so že več okostij rimskih vojsčakov, ki so pred davnimi stoletji marširali skozi Zasavje. Našli so tudi srebrn oklep rimskega poveljnika. V votlini pod cerkvijo, ki ji pravijo dandanes v Skaloh, so bile ječe za puntarje. Tjakaj jih je zapirala gosposka, ki je uživala vso idilo naše doline na sednem gradu Poganiku.

Ljudska govornica trdi, da je bilo v Podšentjuru svoje čase močno taborišče. Prišlo se je spet, da so se kristjani zabarikadirali za trdna vrata v Podšentjuru. Sovražnik pa je le prebudo napadal in brambovi, skriti za okopi in zapahi, so začeli pešati. Videč, da je prišel pravi trenutek, nevarniki znova navate. Ze sekajo vrata in rušijo obzidje. Ves narod pade na kolena, videč, da je vsak odpor odveč, tu pomaga lahko le še Nevidni...

In res! Trdna vera je zmaga! Izza gornjeloške strani se tedaj začujejo trombe in peket konjskih kopit. Mala, a hrabra četa pridvi preko polja in čez reko jo ponesejo konji, kakor bi plaval na oblakih. Junaki se zapode nato preko skal naravnost do obzidja. Turki obrnejo svoje

jetagane nanje, pa jim vse nič ne pomaga. Mala hrabra četa tolče na levo in desno, spredaj in zadaj. Tedaj udarijo iz tabora tudi naši Podšentjurci, osveženi tako, kakor da bi bili spočiti in prenovljeni. Vsega Turka so posabljali in potolkli, celo goro mrličev so vrgli navzdol. Se preden so se utegnili zahvaliti svojim rešiteljem in njihovu vodji, ki je jezdit ognjevitega belca, mladih junakov že ni bilo nikjer. Izginilo so, kakor da bi se bili vdrti v tla.

»To ni bil nihče drugi kakor naš patron, sveti Jurij,« so dejali stari in mladi. In v tej veri žive v mali vasi še danes. Kakopak, da je zaslužil junaški rešitelj lep kip v mali cerkvici. V glavni oltar so postavili stasitega junaka na plemenitem belcu. Dolga desetletja so častili vaščani in okoličani vrliga zmagovalca. Posebne pohvale pa je bil deležen tudi njegov belec, ki se je po ustnih izročilih kakor puščica pognal na čelu ostelih konj v hrib in je pravčasno dospel do tabora. Staro in mlado je molilo, kakor pravi ustno izročilo, tudi belcu na čast.

Tako češenje pa ni bilo povsči neke-mu župniku, ki je hodil maševat k mali podružnici in dognal, da so take zahvale prvi korak do krive vere. Kaj je storil vli-mo?

Prav na kratko je odredil: konjska mrha ne spada na oltar, da bi zapeljevala pobožne molilce. Proč iz cerkve z njo!

Vsa soseska se je uprla, tako so mi pravili na nedavnem žegnanju. Skorajda bi prišlo do punta. Najbolj trdovratna je bila mladina. Pa je preuderni gospod župnik začel miriti opozicijo pri starih. Pri tistih, ki so z eno nogo že na drugem svetu. Dokazal jim je, da je belec na oltarju odveč, ko pa na drugem svetu ni v nebesih nobenega prostora zanj. In starčki in starice so se vdali in mladina je izgubila bitko.

Župnik si je zadovoljno mel roke, ko so vlekli iz cerkve konja in zmaja. Z obema je moral nato še sv. Jurij. Vso trojico so prodali nekam na Dojenjsko, v oltar pa je prišel nov, sam sumcat svetnik.

Kdor pride na Jurijevo, ko je pri Podšentjuru žegnanje ali kateri drugi dan v vas, naj nikar ne vpraša, kam so dali staraga patrona, oneg na konju.

Siabo bi jo skupil, kajti že dolgo jih dre-za ves okoliš, da so izveleki svetnika z obe-ma živalma iz oltarja samo zato, da si za izkupiček kupijo soli in si osolijo močnik... Kdor ne veruje naši storiji, pa naj le vpraša. Prosim ga le, naj nam sporoči, kakšno so mu potem zasolili Podšentjurci...

Najbrž ne boste verieli:

Volk — za hišnega čuvaja v Ljubljani

Ne, te informacije nam niso prinesli domači reporterji. Prijatelj našega lista, Amerikanec, ki že delj časa živi v Ljubljani, se je zadnjič oglašil v našem uredništvu z izrezkom iz nekega ameriškega dnevnika, ki mu ga je bil poslal znanec

preko velike kuže. Izreztu je bilo priloženo pismo, v katerem mu znanec sporoča, da se je ta senzacija zadnjič čas kar na debelo pojavila v ameriškem tisku. Senzacija namreč, da živi v Ljubljani mož, Alfred Knapp, ki je mlado volčico ujel in tako vzgojil, da pri hiši opravlja posle čuvaja z vsmo in uspehom, s kakršnim bi jih ne mogel noben pripadnik pasjega rodu.

Ni še dolgo tega — povzemamo iz pisanja ameriškega lista, — ko so morate družine v mestu Ljubljani v Jugoslaviji (in the town of Ljubljana, Jugoslavija) še skrbeti, kako bi volčjo nadlego podile od svojih hišnih vrat. Mr. Alfred Knapp pa je to reč postavil na glavo. Šel je in je volčuljo pripeljal naravnost v hišo, kjer jo je vzgojil v najdražjo članico družine. Domači so jo v svojem ljubkovanju, krstili za Poldi. Mr. Knapp je do neke mere lo-ve in njegova puška je po samotnih goz- dovih ubila marsikatero volka. Nekoč je naletel na gnezdo mlade zalege. Dobro je vedel, da cele drhali nevarnih zveri ne bi mogel vzeti s seboj, zato je ostale brat- ce in sestrice postreljal, samo Poldi je od- nesel domov. Težka nasprotja so bila od kraja med mlado volčico in Knappovimi ljudmi. Nešteto krat je Poldi skušala po- begniti iz hiše, da poišče zavetja v naj- bližjem gozdu. A ko je uvidela, da so vsi poskusi zaman, in ko je po vrhu še spo-

Folno naročje pomladi

pa se začenja-pomladni raj in ples. Doma- la na vseh slikah čaka previdno v ozadju, kako bo izpadel boj med pošastjo in svet- cem, mlada, zala deklica, sv. Marjeta.

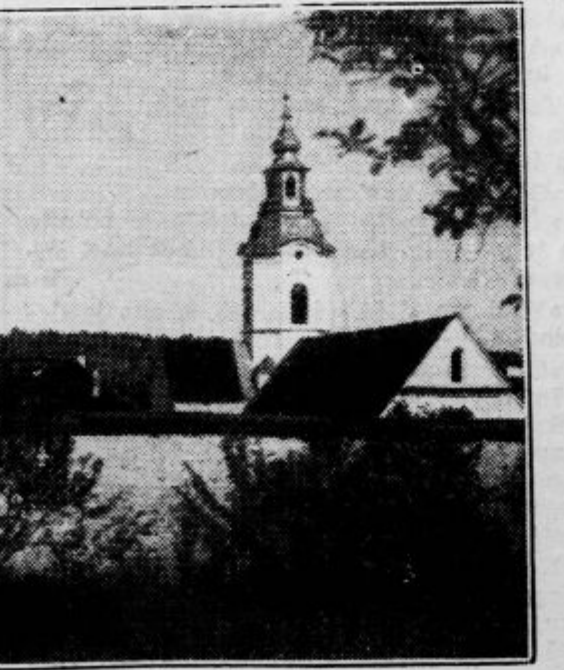
Kamorkoli se obrne izletnikova noga, povsod zadene na vasice, ki nosijo ime po čestitem pomladanskem vitezu. Med naj- bolj simpatične vasice spada Podšentjur v Zasavju, nedaleč od poganiškega mostu in tunela. Podšentjurska cerkva nudi potni- ku, ki opazuje pokrajino iz vlaka, videz malega Bleda. Mogočen ovinek obdaja hribček s cerkvico, kjer kraljuje naš vrli patron. Kdor pa se približa cerkvici, uvi- di, da je slika iz vlaka varljiva. Sava se tu le močno zavije in hribček s cerkvico se dviga le nad potokom.

Svoje čase pa je bilo tod vse drugače. Sava je tekla daleč proč, po drugi strani doline, kjer je danes Gornji Log, in cer- kvica se je dvigala sredi podne ravnice. Stari gospodarji vedo o rastunku in zgodo- vini cerkvice in vasi mnogo mičnih stori. Cerkev so postavili že pred 500 leti, vi- dela je mnoge dobre, pa tudi hude čase. Kadar sedanji Podšentjurci kopljejo teme- lje za novo stavbo, mnogokrat izkopljejo kaj prav lepih dokazov davnine. Izkopali

Pod oboki stiškega samostana

Pomladanski izlet v dolensko stran na- še prelepe zemlje sredi vedrega dne, pri- jetna ura železniške vožnje med pisano, družbo izletnikov, deželanov, nasmejanih, razposajanih mladih ljudi, ki jih od skrbi

in težav dnevnega življenja pelje pot v čas oddiha, sproščenosti in pozabe vsega hudega. Mimo slikovite Višnje gore se pe- ljemo v odprto, prostrano stran polja, vlak zavira, sprevedniki kličejo. — Stična. Si-

Pogled na del samostanskega obzidja s starim obrambnim stolpom

rok pogled na vse strani nam že na kolo- dvoru odkriva značilnosti naše Dolenjske. — venec nizkih gričev, posejanih tu pa tam z idiličnimi cerkvicami, prijazne vasi med polji, ki skrivajo same zase toliko ti- hih lepot poleg tisoč nevšečnosti in težkih izkušenj ljudskega življenja. Ze oddaleč se vzneseno dvigajo nad okolico zidovi sti- škega samostana s pompozno cerkvenim zvonikom: do tja je pol ure hoda mimo prebujenih, široko razgaljenih njiv, ki ča- kajbo sejalec. Prav za prav smo zašli v nekakšno kotlino pod obronki podolgastih gričev, ki jim prav nam samostanom pr- vači petstometerski vrh Gradišče z neiz- ogibno cerkvijo. Preje je nekoč, v starih časih stal tod grad in s podaj pod njim ve- liko mesto, danes, po dolgih stoletjih iz- ginulosti in pozabe mogočni samostanski zidovi razodevajo slavo in moč srednjega veka. Z občudovanjem merimo višino zidu in močnost obrambnih stolbov, prostora, večnadstropna samostanska poslopja stoje, niso jih omajala viharna leta pre- teklosti.

Naselbina stiških cistercijancev, belih menihov, leži v štirih kotih obdana od zi- du, ki so ga postavili v obrambi proti Turkom. Ustanovil jo je oglejski patriarh Peregrin I. leta 1136 — samostan je pred tremi leti slavil svojo 800 letnico postan- ka. Sredi pretežno kraškega, skalovitega sveta so menihi ustvarili obsežno gos- podarstvo vseh mogočih panov, ki je tudi danes najnaprednejše in najinovitejše da- leč naokrog. Turški napadi so samostan večkrat razdejali, dokler se ni utrdil z jar- ki, stolpi in zidovjem. Jožef II. je red raz-

znala, da so ji mr. Knapp, njegova žena in njuna hči najboljši prijatelji in redniki, se je tako navezala nanje, da ji misel na beg niti na kraj pameti ni več prišla. Ku- hinja pri Knappovih ji je postala najpri- jetnejši dom. In kakor je Poldi vzljubila svojega gospodarja, tako je prijazna tudi z vsemi njegovimi prijatelji. Samo gorje sovražnikom od njenih zob!

Pred kratkim, tako zaključuje ameriški list, je mr. Knappa obiskal neki odlični evropski pasji dresser, da se prepriča o stvari. Bil je presenečen nad uspehom, ki ga je dosegel mr. Knapp. Ko je odhajal je dal zastopnikom tiska izjavo, v kateri je rekel med drugim: »Ta primer nazo- ro priča, da je ob dobnosti meri potrplje- nja tudi volka mogoče udomačiti. Samo to glejte, da začnete z vzgojo o pravem času, dokler je volk še mlad!« Ko človek bere te reči, ne more razumeti, ali naj bi bila ta senzacija samo čisto prazna ame- riška raca, ali pa naj bi stvar imela kak- šno smiselno tendenco.

Slike, ki jih prenašamo po ameriškem listu, imajo prav tako bombastične tek- ste. O volku samem, pravi besedilo, da je malo začudeno, a vendar prostodušno zrl v fotografa, ki se mu je približal s kamero. O Knappovi hčerki pravi, da vz- ame volka s seboj, kadar gre nakupovat zelenjavo na ljubljanski trg. Ko tako ho- di s košaro in volčico po ulicah, »se zdi, kakor rdeča kapica, samo, da ni iz prav- ljice, temveč iz resnice. Na tretji sliki vi- dimo mr. Knappa, kako se igra s svojo ljubljanko.

Pet večerov Slavističnega kluba

Najmlajša generacija slavistov na ljub- ljanski univerzi, združena v Slavističnem klubu, hoče nadaljevati tradicijo svojih prednikov in obnoviti javna predavanja, ki so nekoč naletala na iskreno zanimanje kulturnega občinstva. Naslanjajo se na to tradicijo, je dal Slavistični klub pobudo in priliko, da se sprožijo in obravnavajo nekatera aktualna vprašanja umetniške- ga, literarnega in splošno kulturnega zna- čaja. Vabilu slavistov so se odzvali neka- teri vidni kulturni delavci, predvsem knji- ževniki. Tako bo dr. Fr. Mesenel pod na- slovom »Umetnik in njegova doba« go- voril o duhovnih vzmetih modernih li- kovnih in literarnih umetniških struj; dr. Ferdo Kozak bo govoril »O slovenski kul- turi«; kritik Josip Vidmar bo v predava- nju »O literarnem kriteriju« dal slovenski literarni kritiki gotovo mnogo pobud; pi- satelj Miško Kranjec bo orisal »Pota no- ve slovenske literature«; to predavanje največjega mladega slovenskega prozaika ne bo zanimalo samo književnikov, am-

pak vso veliko družino bralcev njegovih del. Za zaključek letošnjega cikla bodo slavisti priredili na predvečer obletnice njegove smrti »Spominski večer dr. Iva- na Prijatelja«. Spominski govor bo imel dr. Lino Legiša, slavisti sami pa bodo re- citirali markantne odlomke iz literarno- zgodovinskih in esejističnih del svojega pokojnega akademskega učitelja.

Letošnji ciklus obsega samo pet večer- ov, ker se sezona že nagiblje h koncu. Za prihodnje jesenske in zimse mesece pa je obljubilo sodelovanje še več književni- kov, ki bodo načeli še vrsto drugih lite- rarnih, umetniških in kulturnih proble- mov. S pobudo in organiziranjem teh pre- davateljskih večerov hoče Slavistični klub po svojih močeh sodelovati pri reševanju slovenskih duhovnih in kulturnih pridob- lemov in pričakuje iskrenega odmeva v naši kulturni javnosti. Ne pustimo, da bi tista mladina, iz katere utegne nekoč zra- sti skupina delavnih razumnikov, na tej svoji poti doživela razočaranje, ki bi ško- dilo ne le njej, ampak predvsem naši kul- turni rasti sami. Aktualni problemi bodo nedvomno privabili k predavanjem mno- go občinstva, ki bo na ta način poplačalo trud mladih slavistov.

Predavanja se bodo vršila vsak ponedel- jek pričenši z današnjim dnem do vsote- ga 22. maja ob 8. zvečer v Hubadovi dvor- ani v poslopu Glasbene Matice. Vstopni- ne ni. Vrstni red bo sproti objavljen v dnevnem časopisu.

Če še ne veš, zdaj izveš

Kovinski denar je pri mnogih narodih v sredini preluknjan Nanizajo ga na vrvi- co, ki si jo obesijo okoli vratu.

Eskimi imajo zelo preprost način loče- vanja zakonov: kadar se žene navilajo, jo kar lepo spode iz hiše.

Do leta 1889. se nihče v Angliji ni smel poročiti 1. maja, ker je veljal ta dan kot dan nesreče.

V starem Bizancu niso smeli v nobeni cerkvi igrati na orgle, ker je veljalo to gibalo za preveč posvetno.

Navada poljubljanja je prišla šele v šestnajstem stoletju čez Italijo v Srednjo Evropo.

Na Filipinih opravljajo poljsko delo s spremljanjem glasbe. Muzikanti hodijo za delavci in ti opravljajo vse gibe po taktu.

Do leta 1798. v Avstriji uradniki niso smeli nositi dolgih hlač. Takrat je bila tu- di obvezna nošnja lasulje.

Harakiri je na Japonskem v navadi sa- mo v kasti bojevnikov. Ženam je sploh pre- povedan in pri njih ne velja za junaški smrt.

Vlada v Šantungu je prepovedala leta 1937. moškini, da bi se ženili z ženskami, ki imajo pohabljen noge. Na ta način hočejo tam čimprej odpraviti mučenje de- klet, ki jim povezujejo noge, da bi imele čim manjše noge.

Na kitajskem je v navadi, da starnu ljudem darujejo mrtvaške krste.

Tretjina ljudi na zemlji je še dandanes z rokami, tretjina s palčami, tretjina pa z vilicami in nožji.

Prve vilice so uporabljali v 15. stoletju v Italiji. Če v sedemnajstem stoletju pa so bile v navadi samo pri najboljših družinah.

V 12. in 13. stoletju so razdeljevali pri pojedinah moške in ženske v parih za mize in dajali vsakemu paru samo po en krožnik, da sta oba jedla z njega. V družini je imela na mizi en sam vrč za pijačo in vsi so pili iz njega. Iz zgodo- vine je znanih več primerov, da je oče razdednil sina, ker je z roko obrisal rob vrča, preden je iz njega pil.

ODVETNISKA

Odvetnik: »Stroški vaše tožbe znašajo 800 dinarjev plus 70 dinarjev.

Klient: »Tako? Zakaj pa teh 70 dinar-jev?«

Odvetnik: »Zato, ker sem se zadnjič po- noči prebudil in sem mislil na vaš proces.«

PRED SODISCEM

Sodnik: »Obtoženec povejte mi, zakaj ste iz trgovine, v katero ste vlomili odnesli samo blago, denarja pa ne?«

Obtoženec: »Prosim vas, gospod sodnik, ne očitajte mi tega še vi, saj sem moral zato že dovolj preslišati od svoje žene.«

dvema oltarjema, z baldahinastim opato- vim prestolom in z vrsto meniških sede- žev ob obeh straneh. Poleg glavnega ol- tarja je vzidan v steno zanimiv spomenik — zvita kača, ki požira otroka. To je grb vojvodine Viride, žene avstrijskega voj- vode Leopolda III., potomke slavne mi- lanske plemiške družine Sforza Visconti. Po moževi smrti leta 1386. je vojvodinja Viridis odšla na Pristavo, kraj, oddaljen uro hoda od Stične. Danes se komaj še poznajo sledovi njenega gradu na griču poleg cerkvice sv. Lamberta. Pokopana je v podzemlju samostanske cerkve in tale grb jo ohranja v spominu. Krog grba je ljudska fantazija spleta pripovedko. Kmetica iz Stične je nekoč plela na polju. svojega otroka-dojenčka je pa ta čas po- ložila med brazde. Priplazi se od neke- velikanske kače in ugrabi dete, da bi ga odnesla. Mati, opozorjena na otrokovem joku takoj prihi ti ter zaman poiščuša re- šiti otroka iz kačinega objema. V stiski se obrne z molitvijo k Materi božji, zaščit- nici samostanske cerkve in otrok nenado- ma živ in nepoškodovan nade kači iz go- bca. Stranski oltar v desni izmed treh pro- stornih cerkvenih ladij skriva posebno znamenitost. V stekleni skrinji je shra- njena mrtvaška glava, že docela očrnela od starosti, toda še dobro ohranjena. Na- pis pravi, da je to glava mrtvenca sv. Ino- cencija iz 4. stoletja, prenešana iz rimskih katakomb. Neki panež jo je podaril sti- škemu opatu za zasluge. Zdaj stoji na ol- tarju kot dragocena relikvija ali vsaj kot memento mori Opomin k minljivosti sve- ta in življenja.

Javna tribuna

Žalostno zrcalo naše sportne mladine

Z nestrpnostjo pričakuje vsak meščan nedeljskega odhoda. Srečen je, kdor si more privoščiti ob teh lepih nedeljah izlet v bližnjo naravo in še dalje v planine. Prelepe so prav sedaj v pomladnem žarenu jutrnega solca. Ob pogledu na močnost stvarstva pozabiš skoro na vse tegobe vsakdanjega življenja. Pomlajen v prijetnem razpoloženju in z osveženimi mišmi se vračaš zvečer, daš malce utrujen, z vlakom proti domu. Ob ropotanju kolesja se vdaš mislim, ki se še vedno podijo po prehojenih potih tvojega izleta. Toda že na bližnji postaji je lahko konec vse te lepe idile.

Zapodijo se namreč v oddelek, ki ima še nekaj prostih mest naših vnetih smučarjev. Njim vedno primanjkuje snega in radi treningov, ki jih zahtevajo razne reprezentance doma in drugod, iščejo snežišče po višjih gorskih legah. Misliš si, da so oni prav tako razginiti in v prijetnem razpoloženju, kakor si ti sam. To seveda največkrat drži, ali so pač tudi izjeme in taka izjema je bila preteklo nedeljo.

Na postaji Dovje-Mojstrana je napočila naš oddelek kopca nekaterih jeseniških smučarjev. Torej fantje iz industrijskega kraja, ki vendar poznajo nekaj cilke in inteligence. Njih vedenje pa je bilo vse prej nego olikano in vredno inteligenta. Vso pot do Jesenice so kričaje rjuli najbolj ostudne in ogabne popevke in to brez ozira na sopotnike, med katerimi so bile tudi dame. Vedli so se sploh, kakor bi edino oni imeli pravico do oddelka. Žalostno je dejstvo, da je bil med njimi celo tak, ki je že zastopal našo državo v tujini, četudi ne z bog ve kakšnim uspehom. Vsi sopotniki so se po njih odhodu zgražali nad njihovim objestnim vedenjem. Tem bolj ker ti objestni niso bili niti vinjeni ali morda kateri izmed njih prav malo. Med njimi so bili tudi taki, ki spadajo vse prej drugam ko pa v Jugoslavijo. Ker jim ni bilo dosti kričanja njih nedostojnih popevk, so si izbirali še srske, katere so tujerodci z prezirom butali iz sebe.

Kaj si more misliti o našem narodu tujec, ki jih je videl, slišal in morda slučajno razumel tudi naš jezik? Kaj si moremo misliti mi sami o naši sportni mladini, ki nas zastopa morda v takem ali podobnem razpoloženju po končanem tekmu izven naše države? Ali nas ne more biti sram namesto njih, ki naj bi bili cvet našega sportnega milijaja? Kje je čutil dostojnosti in lepega vedenja? M. P.

Prah na dolenski cesti

Spoštovani gospod urednik!

Dovoljujem si vas nadlegovati s prošnjo. Že opišete v »Javni tribuna« žalostne razmere na Dolenski cesti.

Dolenska cesta se škropi po enkrat, le redko po dvakrat na dan s stari škropilnim avtom, ki dvigne strašen prah, a škropljenje ne izda nič, ker se ono malo vode takoj posuši. Centrum mesta se škropi po večkrat na dan s modernimi škropilnimi avtomobili, čeprav ni zaradi asfalta takega prahu. Strelška ulica se vsako jutro cela po škropi s škropilnicami (brizgalnicami) iz hidrantov ter drži vlogo vse dan, tudi zato, ker ni cesta tako močno izpostavljena solncu. Promet po tej cesti je za polovico manjši kakor po Dolenski cesti, po kateri prihajajo vsa vozila ter se pri Karlovškem mostu dele, bodisi da vozijo za Gradom ali pa po Karlovski cesti ali čez Prule. Zdar, ko ni več tistih par konstantev na Dolenski cesti, je cesta ves dan izpostavljena solncu ter je brezpopojno potrebna, da se temeljito škropi vsaj dvakrat, če ne celo trikrat na dan in to z brizgalnicami ali pa z boljšimi avtomobili, ki pa naj vozijo v počasnem tempu, a ne da prelete cesto s kilometrsko brzino.

Lani je pisalo »Jutro«, da se bo podaljšala tramvajska proga do Rakovnika in da se bo istočasno uredila tudi cesta, tako da ne bo prahu. Cesta je urejena od Marenčeve do Karlovškega mostu, prah je pa pov-

sod isti, na stari, kakor na novi cesti. Kaj bi bilo, če se že enkrat najde potreben kredit ter se cesta in hodniki polijejo s katroanom?

Enak problem prahu je na ljubljanskem tovornem kolodvoru. Pred leti so obljubili ljubljanski trgovci, da plačajo skozi eno leto za vsak vagon, ki bo naložen ali raz-

Dve drobni iz sobe prepira

Malo razpravno dvorano v pritličju justične palače imenujejo sobo prepira; tod obračunavajo ljudje pred sodnikom, pred razpelom in dvema svečama svoje majhne pregrehe, težave in bridkosti. Na začetni klopi sicer ne sede zločinci in merilo kazenskega paragrafa ne sega v leta ječe in robije, pa vendar gre dostikrat za velike, zelo resne in kočljive zadeve, kajti škoda na časti in dobrem imenu svojega bližnjega na primer ni majhna reč; v očeh ljudi pomeni obkroževanje, napolnjenost in klevetanje težko zbrisljiv madež. Od ranega jutra pa tja preko poldneva se dan za dnem vrste pred sodnikom poidecem tožitelji in obtoženci, neskončna galerija užaljenih in zadoščencev, — koliko človeškega sovraštva, jeze in zakulisnih groblov se razgalja v najprejrejši luči pred sodnikovimi očmi ves ta čas!

Čast in nečast

Kaj se je vendar zgodilo takšnega, da tale stara žena pred sodnikom mizo kaže tako skrušen, turoben obraz, ki ga kdaj pa kdaj pordeči čustvo iskrene ogorčenosti in jo mora zagovornik v desni loži neprestano miriti in tolažiti? Obtoženka je, nekaj hudega ali grdega je zgrešila in se mora zagovarjati pred postavo.

— Ni res, vse skupaj ni nič res, se brani trdovratno.

— Res je, prav tako ste rekli, kakor stoji zapisano, neomahljivo vztraja tožitelj, mlad človek, z neizprosno izrazom v užaljenih očeh. Kazenski prestopek obkroževanja.

— Torej ali ste rekli ali niste? vprašuje sodnik. Priznajte, pa je. Nič vam ne pomaga tajiti.

— Ne priznam, nisem rekla in nisem. Imam pričol!

Oh, te priče. Brez prič se menda res nič na svetu ne more zgoditi. Obe stranki sta privredli priče s seboj. Ene dokazujejo krivdo, druge jo zavračajo. In zdaj se razpoznaj v tej zmešnjavi. Sednikom je prene-katerikrat podjelna vloga svetopisemskega Salomona.

Kaj je torej na stvari? Obtoženka stane v veliki predmetni stanovanjski hiši skupaj s hčerjo, ki je tudi prisotna, kot priča, kaj pa. Prav v tej hiši stanuje mlad zakonik par, h kateremu je zahajal med drugimi na obiske tudi tožitelj. Večkrat je zahajal in celo takrat, ko ni bilo moza mlade zakonske žene doma. Čisto naravno, da so hišni sosedje to kmalu opazili, namreč, da ta človek, ta tujec tako rekoč, zmerom pogosteje in tudi ponoči obiskuje zakonsko ženo. Človeška radovednost je vsaj tolikšna kot zavist in dobri sosedje so kmalu po svoje pogruntali, kam pes tace moli. Ker navadno ljudje o življenju svojega bližnjega raje slabo mislijo kot dobro, je tudi ta stara žena, pod vplivom ljudskega glasu tako mimogrede, zaupno omenila nekemu, da tale mlad človek prav gotovo ne hodi molit rožnega venca v hišo. Z zaupnostjo je pri ljudeh že od zdavnaj velik kriz in stvar se je raznesla naokrog, tako tudi do ušes prijatelja, Cisto razumljivo: ženo je tožil zaradi razžaljenja časti. Kdo bi si vendar mislil, da bo zaradi tega rožnega venca nastala takšna reč!

— Torej, kaj ste mislili s tem rožnim vencem? vprašuje sodnik preplašeno ženo. Ta je v zadregi in se prav za prav ne ve kako izmotali in pomagati iz nepričakovane stitnosti.

— Saj sploh nisem ničesar rekla, gospod sodnik, če sem pa že kaj, sem mislila tako

ložen v Ljubljani, po kovčcu v fond za tlakovanje nakladnega kolodvora. Žal železniška uprava tega ni hotela usvojiti, ker pač ne more kot državna ustanova sprejemati nikake »miloščine«, a kredita za prepotrebno tlakovanje nima. Skropilni avto mestne občine tudi nikdar ne zaide na ta prostor. Pri mitnici na Masarykovi cesti zapelje sicer na železniško zemljišče, nato pa v velikem loku spet ven na cesto. Glavno, da se gg. mitničarjem ne praši. Železniški uslužbenci pri svoji težki službi se pa lahko zaduše v silnem prahu —

Ura na Karlovškem mostu kaže že par dni samovoljno svoj čas — proti mestu obrnjena gre prav, ona proti mostu pa par ur zadaj. Mogoče ima to tudi kak pomen — sicer pa ure skoro niti ni potreba, ker se v sedanjem prašnem vremenu nanjo niti ne vidi.

F. R.

na splošno, češ, kamorkoli kdo gre, rožnega venca gotovo ne moli.

— No, no, no, se smehljiva sodnik, kakor na dlani je, da ste mislili prav določno, komu in zakaj je veljala vaša prispodoba, oziroma namig. Cikali ste na tožiteljevo odnošaje do gospe X. Samo na ta način je možno razumeti ta vaš rožni venec. Ali je kak drug način morda? Nobeden.

Advokat tožeče stranke prikimava, zagovornik obdolženca bobna s prsti po pulu in molči. Tu je vendar sprčo jasnosti stvari vsaka beseda v obrambo odveč.

Dokazno postopanje. Zaslusanje prič. Zbrali so se skoraj vsi stanovanjci hiše. Drug za drugim se drenjajo pred sodnikovo mizo, zakonci, stari in mladi, ljudje vseh stanov, zdaj važni in resni v skupni vlogi sodne priče.

— Opozorjam, da mora vsak povedati čisto resnico, pravi sodnik.

In priče prično z izpovedovanjem čiste resnice. O, da bi se vsi ljudje zmerom tako, s takšno gorečnostjo postavljali na stran resnice; čisto drugače bi se sukal na svetu čas! Ali je tožitelj res zahajal v hišo? O, res, pa še kolikokrat! Tudi ponoči! Celo svoj ključ je imel! Postarna hišnica se je celo malce razburila.

— Pomislite, gospod sodnik, tolikokrat je prihajal, da je docela zmrazil vežo in trpela sem mraz...

No, lepa reč! Saj se zdi, kakor da je tožitelj sedel na začetno klopi, ves osramočen, potrt in skrušen sedi s pogledom na tleh. Z nečem strašnim se je moral zameriti stanovalcem, da ga že kar z nekakšno naslado skušajo prikazati menda za razbojnika, ali vsaj za nevarnega motilca hišnega reda in miru. Vse vedo, vsak njegov korak so dvakrat pretehtali in presodili. Medtem ko je nedolžno, nič hudega sluteč prihajal v hišo na prijateljske obiske, je na tucate neprijetnosti oči iz zasede budno pazilo na vsak njegov gib.

Sodniku je menda že zadosti te človeške plemenitosti in zaključuje zaslusanje. Ni hče prav za prav ni česa posebnega izpovedal. Same čenčarije, Ali ne bi bilo bolje, če bi se ljudje nekoliko manj menili za dejanja in nehanja svojega bližnjega?

Naj bo že tako in tako, dejstvo je, da je obtoženka izrekla kaznive besede in to na nedvoumen način! Tožitelj je v pravici poiskati si zadoščanje.

...Obtoženka je kriva in se obsoja pogojno na toliko in toliko denarne kazni ali višini globe odgovarjajoče številu dni zapora. Če v teku dveh let ne zgreši nobene kaznivega dejanja se ji kazni črta...

Molk.

Kakšna pripomba? Sprejmete sodbo. — Sprejemem, toda kriva nisem, Nikomur nisem kratila časti, res je pa le to še enkrat rečem, da rožnega venca gotovo ni hodil molit v hišo...

Zarist, človeka naivejša slabost

Dve ženski si stojita nasproti pred sodnikovo mizo. Dve sovražnici. Kako in zakaj? Prva, obtožena, je dosti starejša in, bodimo nepristranski, dosti grša od druge. Obe sta poročeni in vprav v tem je jedro spora. Cisto preprosta človeška zavist je privedla starejšo pred tribunal. Zavidna lepota in mladost svoje prijateljice je razžirjala naokrog takšne in takšne vesti. Da tožiteljica vara moža, da nobena poštna zakonska žena tako ne živi...

Kako pa, so jo vpraševali radovedneži. — Hm, tako pač, saj veste...

zvona ne moti ubrane, skrivnostne tišine samostanskega miru...

L. Kiauta

Duša

Stal je ob morskimi obali. Večno sonce se je zrcalilo na gladini in zlate iskre so mu jemale vid. Gladni je začutil v sebi nepojmljivo hrepenenje, iztegnil je roke proti nebu in zaklical:

»O, daj, da se te dotaknem!«

In ko je tako stal in z vsakim delcem svojega telesa, z vsakim utripom svojega srca hrepenel po tem čudovitem, nepojmljivem, mu je nenadoma zašepetala duša:

»Ne oziraj se po nedosegljivem. Podvrži si zemljo in tvoje življenje bo dosego skupnost z onim zlatim. Trpi, pa bo tvoje in nikoli več se ne boš ločil od nje.«

Zaprli je oči, da ga ne bi več slepilo, okrenil se je in stopal proti gorovju. »Podvržiti si hočem ta hrbet zemlje, naselil se bom visoko gori v ledenih votlinah, trpel bom in sonce bo moje.«

Duša pa je spregovorila:

»Pusti to. Nikoli ne boš tako popoln, kajti popolnosti nikjer ni, ti pa si samo majhen drobec v vsej nepopolnosti. Toda zemlja bo tvoja.«

Globoko zamisljen je stopal dalje in prišel je do nepregledne pušave.

»Tu me čaka trpljenje, tu bom dosegel popolnost, o kateri praviš ti, duša, da je ni. Trpel bom in sonce bo moje.«

»To ni trpljenje,« je dejala duša. »Trpljenje ni prostovoljno pomanjkanje vsega dobrega. Pusti, da te vodim jaz.«

— Mož me zaničuje, tarna pred sodnikom prizadeta, pravi, da me bo zapodil. Kam pa naj grem z otrokom? Uh, ta ta...

Hotela je reči najmanj lažnjivka, če ne še kaj hujšega. Pa se je pravi čas premislila. Ni dobro preveč govoriti, paragrafu je kmalu zadosti, Naj se izkaže pravica na miren način.

— Poravnajta se, predlaga sodnik. Vse skupaj je brez vsake podlage. Sodne stroške nosi obtožena...

— Saj nisem nič rekla, se brani grešnica, Nemara jo je v resnici postalo sram svojega dejanja in se je loteva kesanje.

Mladina bere časopis

Poglavje iz kulture in politične vzgoje naših otrok.

Trinajstletni Jaka je povzročil že mnogo kalnih ur v življenju svojih staršev. Najnovejši vir nemira pa je njegovo branje časopisov. Vse hoče vedeti: kako je z zadnjim kitajsko ofenzivno kakšna je strateška kakovost novih nemških mej, in zgodovina Chamberlainovega dežnika ga prav tako zanima kot zdravje kraljice Geraldine in rezultati šahovskega turnirja v Zagrebu.

Očetu se zdi to strokovno zanimanje za malo. Ko lepa beseda in »očetovska« zapoved ne pomagata, trga otroku časopis iz roke, kriči, udriha s pestjo po mizi in ježno loputa z vrati, ko odhaja v urad. Včasih podpre svoje besede z zvenečo zausničo. Po takem razburljivem dogodku je nekaj dni mir. Jaka bere časopise na skrivaj, če jih pa oče vzame s seboj, jih bere po šoli na ulici, kjer so afiširani.

Po tem se že vidi, da očetu ukrepi ne pomagajo prav nič: če bi bil pametnejši, bi vedel, da se s takim postopanjem ne da ubijati otrokov interes, ampak da doseže prav nasprotno. Zdar je iz trmoglavosti (v tem mu je oče v svoji avtoritarni nezmožljivosti lep vzgled) vztraja pri »svoji pravici«, se upira očetu in izgublja zaupanje vanj. In oče si je vrh tega odtegnil še kontrolo otrokovega branja.

Oče našega Jake je ogorčen, češ da časopisi niso za otroke, da jih časopisje le kviri, da naj se brigajo le za šolo, »fant je predrežen!« pravi. »Mi smo v teh letih komaj vedeli za časopise!« Nekje na tihem v teh besedah sozveni tudi rahla užaljenost. Jaka marsikaj le na pol otročje razumeva, ve pa stvari, o katerih glava družine še pojma nima: s točnimi številkami zna postreči, kadar gre za vprašanje prvotinskih avijonov raznih držav, prav dobro ve, kako so urejeni in kakšno vlogo imajo novi motorni čolni, ve, kdaj bo govoril Hitler in katere države je Roosevelt navedel v svoji poslanici. Očetu gre vse to na živce, češ, kaj vse to briga otroka. Užaljen pa je, ker ga otrok prekaša v občutljivi točki — sam namreč vseh teh podatkov ne pozna.

Mati je preprosta žena in ne ve, kaj bi ukrenila. Sama bere časopise od zadaj, začena z romanom in konča pri dnevnih vesteh. Prvih dveh strani nikoli ne bere. Iz politike jo zanima le vprašanje, ali bo vojna ali ne in kdo ima prav. Odgovarja ji moč, kratko in jasno, kakor da je diktator sveta. Na katero stran bi se postavila v sporu med očetom in sinom, se ne more odločiti. Včasih se ji zdi, da ima oče prav, kljub temu pa noče vzeti veselja otroku... In ko potem pri predavanju nekega pedagoga sliši poziv, naj stari otrokom vzamejo časopise iz rok, da jih ne okuži gnojnost razvredne dobe, v kateri živimo, jo to zmede le še bolj. Tako se v Jakovi družini nič ne spremeni: vedno napeto vzdušje, boj okoli časopisov in materin strah za mir v hiši.

Meni pa je Jaka všeč. Brihten predpurbetnik je, ki se zanima za vse. To bi nas vse moralo le veseliti. Nič se ne morem strinjati z moralizirajočimi pedagogi in brezskrbnimi »vzgojitelji«, ki mislijo, da bodo otroku in narodu napravili največjo uslugo, če vzamejo otroku časopis, če mu kakor konju dajo poklopce na oči, »da ne bi videl gnusnosti našega časa«. Prav slaba usluga je to otroku in narodu. Otroku, ker bo zrasel v zaslepljenca, ki si pomagati ne bo znal in bo le za konjsko vprego tistim, ki znajo brezvestno izrabljati zaslepljenost soljudi. Narodu pa bo napravil to uslugo, da bo, sestavljen iz zaslepljenцев in zgubljenцев postal plen držav, katerih ljudstva so brezvestneži že vpregli v svoj voz.

Pedagog, »vzgojnik« in vzgojitelj, ki ne gredo ali ne znajo iti s časom, spadajo prav tako med storo šaro kakor tanki zastarelega tipa. Za nas ni več dobro, kar je bilo morda dobro za našega deda in še znošno za našega očeta. Živimo v času, ko

Toda ni je poslušal. Šel je dalje brez cilja in pokazalo se je ogromno jezero, ki je segalo v nedogled. Sredi jezera se je dvigal otok, pust in osamljen. In že se stopil v vodo, da bi si poiskal bivališče na otoku, pa ga je duša zadržala:

»Podvrži si zemljo in sonce bo tvoje. Pusti jezero!«

Tedaj se je razsrdil. Sklonil se je in z ostrim predmetom zaril črto v pesek in ločil senco od svojih nog, z njo pa se je sprostila duša, dvignila se je in izginila v zlatem solnčnem prahu.

Sam je potoval dalje. Prehodil je gore, doline, pušave, ledenike, toda nikjer ni našel popolnosti, da bi zaslužil solnce.

»Ali se mše premalo trpel?« je pomislil in hrepenenje objelal žarke.

Tedaj je začutil, kako je reven in prazen brez duše, dvignil je roke proti nebu in zaklical:

»O solnce, vrni mi dušo!«

»Tu sem spet,« je zašepetala, napolnila ga je s svojim bistvom in spet je imel samega sebe.

»Vodi me, duša,« je prosil, a ona je dejala:

»Glej, tu je zemlja, ki je tvoja...«

In človek je pričel obdelovati polje. Trpel je mnogo, bilo je neprostovoljno pomanjkanje vsega dobrega, in ko je delal vse življenje, je spoznal, kakšen drobec vesoljstva je, in opustil je željo po sestih solca.

Ko pa se je njegov rod pomnožil in so njegovi potomci zahlepli po zlatem blešku, ko se jim je dobro godilo in niso več trpeli, jih je duša žalostna zapustila in se vrnila k svojemu izvoru.

Jerel:

Človek kar takole tja v dan jezika, pa te zagradi paragraf za vrat. Saj vendar ni nisar hudega mislila in želela. To so lepi izgovori pred samim seboj, toda opravičljivi. Treba je velike samovzgoje, da se človek zave svojih slabosti!

Poravnava. Advokati šepetajo med seboj. Sodnik dikira izjavo. Obtožena obžaluje... Podpis! Tako, Pravici je zadoščeno. Ne pa užaljenosti tožitelja. Nikoli ne bo zbrisan in poravnani njen spor. Greh je bil storjen. Tako radi grešimo ljudje in tako neradi grehe odpuščamo...

se otrok uči zemljepisja iz časopisov, ker so večer izdane šolske knjige že zastarele. Živimo v dobi, v kateri bi državne meje na šolskih globusih morale biti napravljene, kakor je nekdo bistro svetoval — iz kavčuka. In mladini, ki živi v sedanosti in misli na bodočnost, je interesnejša zgodovina, ki jo doživljamo: to, kar danes bere v časopisu, je jutri že zgodovinsko dejstvo. Naša mladina ne živi v dobi, ko je bil odstop kakega ministra svetovna senzacija, ampak v dobi, ko je svet sol smodnika.

Branje časopisov je poglavje kulturne in politične vzgoje. Časopisje je velesila kulture (pa najsi bo ta kultura »dobra« ali »slaba«). Zatajiti jo doraščajočemu rodu se pravi, mladino enostransko vzgajati, ne dovoliti ji, da gleda svet res takšen, kakršen je. Poglavje politične vzgoje pa je v tem, da vsak po svoji vesti pomaga otroku in mladostniku, fantu in dekletu, spoznavati silnice, ki vodijo svet, njene države, narode in gibanja, da ji pomaga do jasnega pogleda v dejstva dobe, v kateri živimo.

Oče našega Jake bi si ne smel sam vzeti kontrole nad otrokovim branjem. Slediti bi mu moral, pomagati bi mu moral do pravilnejšega razumevanja, do pregleda dogajanja. Pokazati bi mu moral, kako se bere med vrsticami, kako se ločuje važno od manjšega, resnica od laži. Tako bi napravil svojemu otroku in narodu, ki mu pripada, neprecenljivo uslugo. S hrbenico bi otrok zrastle v življenjsko resnično, brez poklopcev na očeh.

Tak odnos do branja časopisov mladine je zlasti važen za narod, ki je v svoji politični vzgoji toliko zamudil.

ano

Filatelija Albanija v filateliji

Z zasedbo Albanije lahko smatramo spet novo filatelistično državo vsaj začasno za zaključeno. Ni še znano, kaj se bo zgodilo s sedanji albanjskimi znamkami, kako dolgo bodo še ostale v prometu in ali bodo dobile še kakšen pretisk v proslavo nove »svobode«, verjetno pa je, da bodo lepo zamenjane z italijanskimi znamkami, kakor se bo zgodilo tudi z albanjskim denarjem.

Albanija je dala v teku svojega samostojnega obstoja, torej v zadnjih 27 letih, levo število raznih znamk. Katalogi naštevajo 331 rednih frankonih, portovnih in letalskih znamk. To število prica v prvi vrsti o velikem številu političnih izprememb v Albaniji, v zadnjem času pa o podjetnosti albanске poštne uprave, ki si je znala z izdajanjem novih znamk pridobiti na račun filatelistov lep vir dohodkov. Če pristojemo k uradni številu izdanih znamk še razne številne »izdaje posameznih pokrajín v dobi bojev za samostojnost, narase število vseh uradno priznanih znamk celo na čez 400, kar je presenetljivo veliko število za državo, ki ima komaj okoli milijon prebivalcev in ki je znamke izdajala le dobrega četrta stoletja.

Pred osamosvojitvijo, torej pred 28. novembrom 1912., je spadalo albanško ozemlje pod turško pošto upravo, svoje posebne pošte pa sta imeli v Albaniji tudi Avstrija in Italija, ki sta sploh skrbeli za odpravo vseh pism iz Albanije v tujino. Prve albanске znamke zgovorno pričajo, da njihovi očetje niso bili strokovnjaki. S primitivnimi gumastimi in kovinskimi žigi so bili narejeni pretiski čez stare turške znamke kar na roko. Saj takrat v Albaniji niso imeli nobene tiskarne, da bi bila mogoča poskrbeti za izdelavo znamk. Še jubilejna izdaja znamk po enem letu obstoja Albanije je bila narejena s tiskanjem na roko. In te znamke so bile tudi edinkrat v zgodovini filatelije — preklunjane s šivalnim strojem! Naslednja izdaja znamk je dobila vtisnjeno svojo frankaturno vrednost s pisalnim strojem. Posledica takšnega izdelovanja znamk je bila seveda kopica pogreškov in napilnih barvah znamk, pa tudi to, da so nastale kopice falsifikatov in da je bilo prave znamke težavno ločiti potem od ponarejenih. Da o okusnosti teh znamk sploh ne govorimo.

Decembra 1914. so potem izšle prve redne, v tiskarni izdelane albanске znamke. Tiskala jih je italijanska državna tiskarna v Turinu. Na njih je bila silka albanškega narodnega junaka Skenderbeja, ki je leta 1444. iztrgal Turkom za dolgo dobo vsa Albanijo.

V naslednji dobi se je v Albaniji oblikovala vedno večkrat menjala. Večji del albanjskih znamk je takrat izdelala dunajška državna tiskarna. Dunajčani so takrat sploh zelo zalagali Balkan z znamkami, in Avstrija je imela takrat na Balkanu še velik vpliv. Po svetovni vojni, ko je bila tudi Albanija bojišče, se je pokazala prava poplava raznih pretiskanih znamk. Pretiski so bili po večini narejeni na starih koleh avstrijske uprave. Kmalu po prevratu je dobila Albanija prvič še kar lepe znamke s pokrajinskimi slikami, ki so bile tiskane na Dunaju. Potem so tiskali znamke nekaj časa v Parizu, prvo izdajo z Zogovo sliko pa na Krfu. Od leta 1930. dalje je Albanija tiskala vse svoje znamke v Rimu v bakrotisku.

Albanija kot filatelistična država je bila obdana z nekakšnim kitajskim zidom. Potrebna so bila vsa mogoča dovoljenja, da je bilo mogoče iz dežele izvoziti znamke.

Albanijo zbiraajo največje specialisti za balkanske države, ki se bodo morali zdaj potruditi, da svojo zbirko čim prej izpopolnijo. Že v več primerih se je pokazalo, da so začele cene znamk »likvidiranih« držav zelo hitro in občutno naraščati. Verjetno je, da se bo to zgodilo tudi pri albanjskih znamkah.

Radio po svetu

Stara sovražnika v pr. jatejskem objemu

Ko so začele radioantene posijati prvo muziko v svet, je bil gramofon hudo užaljen. Vzet mu je bil monopol nad konserviranjem muzike in govora, ki ga je po prejšnjem desetletju uspešno branil pred vsemi njenimi slimičnimi tehničnimi novotarijami. Tovarne gramofonskih plošč so dolgo delale sijajne kupčije, zlasti se neposredno po vojni, ko ljudi kar nasititi niso mogli s svojimi proizvodi. Potlej se je kar čez noč vse preobrnilo. Ljudje so gramofonu obrnili hrbtni in začeli prisluškovati novemu mehaničnemu pevcu, ki ni imel samo prijetnejšega glasu, ampak je bil tudi bolj »sodoben« — leg. timacija, ki zmerom mnogo zaleže.

Med tekmece se je pričel — drugače tudi ni moglo biti — dvoboj na življenje in smrt. Sodba, kdo bo zmagal, je bila spocetka deljena. Za gramofonskimi ploščami je stal močan kapital, dočim se je radio spocetka boril samo z imaginarnim orožjem svoje aktualnosti. Boj je bil včasih bridko resen, včasih pa smešno malenkosten.

Ker so radiopostaje od vsega početka doberšen del svojega sporeda izpolnjevale s ploščami, jih je hotela industrija v živo zadeti s tem, da je igranje plošč v radiu prepovedala. Prav to pa je bila usodna napaka. S to prepovedjo so gamofonske tovarne odločile dvoboj v korist svojemu tekmeču. Ker oddajne postaje niso več smele vrteti industrijskih plošč, so začele smetati svoje, in glej, le-te so se izkazale celo boljše od tovarniških. Radiotehniko so se morali pod silo razmer z vzočnostjo temeljiteje seznaniti kakor njihovi tovarniški v tovarnah plošč in so pač problem naravne zvočne reprodukcije bolje obvladali.

Težki milijoni so se zapravljali med gramofonsko industrijo in radiom, preden je prodrla spoznanje, da tu prav za prav ne gre za dva sovražna tabora, marveč za dva je tehničnih novosti, ki sta kakor ustvarjeni, da se med seboj izpopolnjujeta. Danes je sodelovanje med njima organizirano na najširši osnovi. Radio in gramofonska plošča sta kakor živa voda in vodni rezervoar, brez katerih ni dobro organiziranega vodovoda.

Preko radija gre nešteto oddaj trajne vrednosti, in če hočemo le-te kdaj ponoviti, ne gre drugače, kakor da jih ohranimo na ploščah. Veliki koncerti znamenitih orkestrorov s slavnimi dirigenti, pevc in instrumentalnimi solisti svetovnega slovesa, veliki govori, odmev dogodkov historične važnosti, vse to se samo s posredovanjem plošč lahko naredi dostopno slehernemu članu stonilijonske družine poslušalcev.

Vsaka postaja ima danes obsežne naprave za snemanje plošč. Plošče se režejo v vosek v studiu, ali pa — zlasti pri reportajah — kar na mestu. Oddajne postaje imajo v ta namen — silnično kakor filmska podjetja — svoje reportajne avtomobile, ki dirjajo po svetu za aktualnimi dogodki in režejo v vosek njihov akustični izraz.

Plošče v radiu spocetka niso bile nič kaj priljubljene. Vzrok je bil po eni strani slabo podajanje (glasbene reprodukcije so se v nasprotju z originalno glasbo slišale preveč »gramofonsko«), po drugi strani pa so bile plošče iz povsem drugega, radiu nič kaj sorodnega sveta. Šele ko je radio začel sam rezati svoje plošče, so se poslušalci počasi sprijaznili z njimi. Zdaj je zvočna reprodukcija s plošč že tako popolna, da je povprečni poslušalec več ne loči od direktnih prenosov. Če poslušamo prekomorske oddaje nekaterih postaj na kratkih valovih, ne bomo včasih ure in ure slišali drugega ko ploščo in vendar se nam oddaje zde akustično na višku.

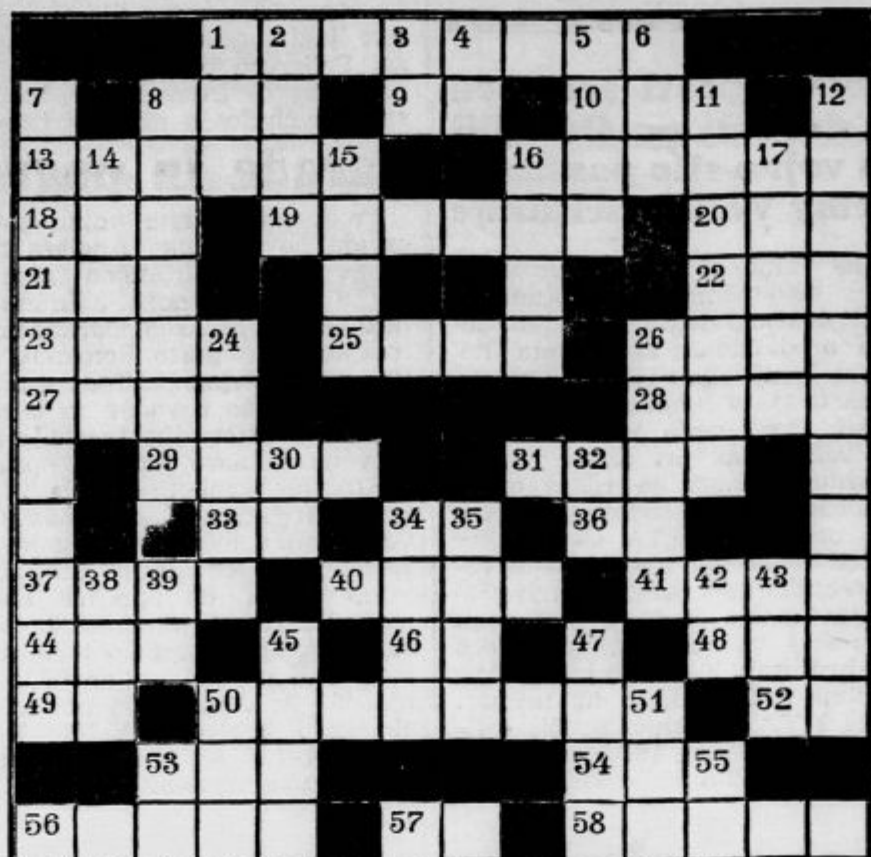
Dragocen pripomoček so plošče v zvočnih igrar. Primitivni rekviziti, ki so spocetka tu ustvarjali tako imenovane zvočne kulise, so zdaj zamenjani z naravnimi posnetki na ploščah, ki poslušalca na moč podpirajo v lužnji resničnosti. V prekomorskih oddajah, kjer nagaja časovna razlika, je plošča tisti akumulirator, ki nam bliskovito naglo valov prestreže in shrani za primernejši čas. Preko programskih točk, katerih neposredno nasledje bi ustvarilo neprijetno močan kontrast, nam pomaga primerno izbrana plošča na najlepše gantnejši način. Skratka — plošča je v radiu, če že ne stebere, ki podpira tri ogled pri hiši — kakor na pr. pri ljubljanski postaji — pa vsaj zmerom dobrodošel, prijeten intermezzo, ki bi ga kar več ne mogli pogrešati.

Danes bomo poslušali

Ljubljana 12: Sprehod po Balkanu (plošče). — 12.45: Poročila. — 13: Napovedi. — 13.20: Radijski orkester. — 14: Napovedi. — 18: Paberki iz vsakdanjega zdravstva (dr. Anton Breclji). — 18.20: Glaznov: Stenka Razin (simf. pesnitev — plošče). — 18.40: Sv. Jurij v legendah in običajih (g. Boris Orel). 19: Napovedi, poročila. — 19.30: Nac. ura: Nove smeri v slovenski glasbeni umetnosti (dr. Dragotin Cvetko). — 19.50: Zanimivosti. — 20: Komorna glasba za pihala. Izvajajo: prof. S. Korošec (flavta), Laun Vavlar (klarinet), Moravec Srečko (rog), Turšič Ivan (fagot in klavir). — 20.40: Koncert slovenske glasbe (Radijski orkester). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Prenos lahke glasbe iz restavracije »Emona«.

Beograd 17: Veliki orkester. — 18.20: Petje in plošče. — 20: Narodne pesmi. — 20.30: Violinske skladbe. — 21.15: Musorgskijske skladbe. — 21.45: Ples. — 22.15: Vesela glasba. Zagreb 17.30: Harmonika, otroške pesmi in dueti. — 20: Petje. — 20.30: Operni odlomki. — 21.15: Lahka godba. — 22.20: Ples. — 22.30: Mešan glasbeni spored. — Varšava 20.15: Orkestralni in pevski koncert. — 21: Haydn: Pomlad. — 21.50: Plošče. — 22.30: Mornarske pesmi. — 23.15: Lahka glasba. — 18.15: Bolgarske pesmi. — 19: Petje. — 19.30: Simfonična glasba. — 20.55: Klavir. — 21.25: Vesela muzika. 21.50: Pomladne pesmi. — 22: Ples. — Dunaj 12: Orkester 16: Vojška godba. — 17.10: Mali orkester. — 18.15: Pesmi. — 20.15: Pokrajinska reportaža. 22.30: Rezerjeve orgelske skladbe. 23.05: Mali orkester. — 24: Nočni koncert. — Berlin 19: Pevci in virtuozi. — 20.15: Pester spored. 22.30: Nočni koncert in ples.

NAGRADNA KRIŽANKA

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1. pevec zaljubljenih pesmi, 8. števec, 9. kemijski znak za iridij, 10. afriška reka, 13. gospod (tujka), 16. mesto na Siciliji, 18. uzmovič, 19. prebivalec azijske dežele, 20. važen del parnega stroja, 21. predplačilo, 22. navadni števec, 23. planet, 25. poljsko orodje, 26. kemijska prvina, 27. čut (srb.-hrv.), 28. ime, 29. matematični izraz za »vsoto«, 31. naselbina, 33. ploskovna mera, 34. okrajšava za »sportni klub«, 36. kemijski znak za aluminij, 37. azijska država, 40. kurivo, 41. del glave, 44. druga beseda za »plač«, 46. osebnostni zaimsek, 48. francoska nikalnica, 49. vzklík bolečine, 50. tujka za upravo gospodarstva, 52. kemijski znak za natrij, 53. moško ime, 54. blazen, 56. rodovitna

predel Jugoslavije, 57. vas pri Ljubljani, 58. del pohištva.

Navpično: 1. bodeča rastlina, 2. druga beseda za serpentina, 3. kemijski znak za bizmut, 4. ploskovna mera, 5. kraj pri Platinu na Notranjskem, 6. divja zver, 7. tujka za kovinostanstvo, 8. bolezen, 11. moško ime, 12. privid, 14. egipt. faraon, 15. azijska država, 16. je med dvema državama, 17. izbiranje vojakov, 24. mesto ob Nilu, 26. prislov časa, 30. kratkica za »mister«, 32. egipt. bog sonca, 34. velika žival, ki žu izumira, 35. zabavišče, 38. pojav pri čebelah, 39. kratkica za aktinij (fotonično), 42. kem. znak za kositer, 43. glas, 45. ud skopega naroda, 47. zgodaj, 50. svetopisemska oseba, 51. moško ime, 53. veznik, 55. egipt. bog sonca.

Nagrado v znesku 100 din

je zreb tokrat naklonil Julki Bizjakovi, Ljubljana VII, Vodnikova cesta 12. Med čitatelji ponedeljskega »Jutra« v Ljubljani je pač izredno veliko število vnetih reševalcev, pa ni čuda, da jim zreb nankanja doberšen delež nagrad. Troje knjig iz »Jutrove« zbirke si dele Valter Knafelc, železniški uradnik iz Ljubljane, Orlova ulica 6, Stana Budičeva, Trebelno pri Mokronogu, in Branko Berger, Zagreb, Martičeva 15.

Rešitve je treba poslati do petka in sicer po navadni dopisnici, tako da križanko izrežete iz lista, jo pravilno izpolnite in izrežek nalepite na zadnjo stran dopisnice. Reševalci v Ljubljani, Mariboru in Celju, lahko izrežek iz lista z

izpolnjeno križanko nalepijo tudi na navaden kos papirja in ga do petka vržejo v nabiralnike »Jutrove« podružnice. Po zrebu izbranemu reševalcu pripade nagrada 100 din, razen tega pa so na razpolago še tri tolažilne nagrade v knjigah.

Rešitve zadnje ponedeljske križanke

Vodoravno: koza, okarina, slon, os, Ibar, Nana, ki, Sava, Ida, Ana, Akon, Emerik, namera, star, vera, etamni, Morana, Bari, ara, Ada, atom, en, Apis, Tine, do, dama, agonija, Iran.

Navpično: kosa, osa, Obir, kadi, arak, Ihan, Nana, Anam, oko, Nina, veter, Amati, arena, karat, era, Eva, obed, mama, Irig Naso, mati, odij, rana, Amon, Ana, oda.

Spomini na prve čase Ljubljanskega Sokola

Iz zapiskov soustanovitelja Frana Drenika

Danes, v ponedeljek bo praznoval Ljubljanski Sokol kot matično društvo 75-letnico svojega obstoja. Ob tej priliki ne bo odveč, če obnovimo spomine enega izmed njegovih ustanoviteljev, pokojnega Frana Drenika (S N 1911):

Kdor bi hotel zasledovati izvir Save, bi moral iti po ljubljanski in sorški ravnini mimo starodavnega Kranja skozi Besnico na radovljiško planjavo in dalje preko Javornika, Jesenice in Kranjske gore do Podkorena. Opazoval bi, kako se reka bolj in bolj zožuje, kako postaja potok, poih even potocič, ki se naposled konča v zeleno obrobjeni skledi, iz katere namreč izvira. Z brvice bi opazoval vrvenje kapljic, kipečih iz tal; kot bisernice so, ki še na višini objemajo in šumljaje skakejo čez mejo rojstnega doma ter hitijo navzdol, dalje in dalje, družec se med potjo z milijoni sestric do Dunava in z njim v slovansko Črno morje.

Podobno se godi meni, ko s'edim razvoju telovadbe, 68 let nazaj do svoje nežne mladosti.

Iti mi je ob sedanjih Sokolski zvezi mimo Južnega Sokola, preko »divjega« društva na »Drenikovem« do podobe Štefana Mandića, ki je mejnik mojemu spominu.

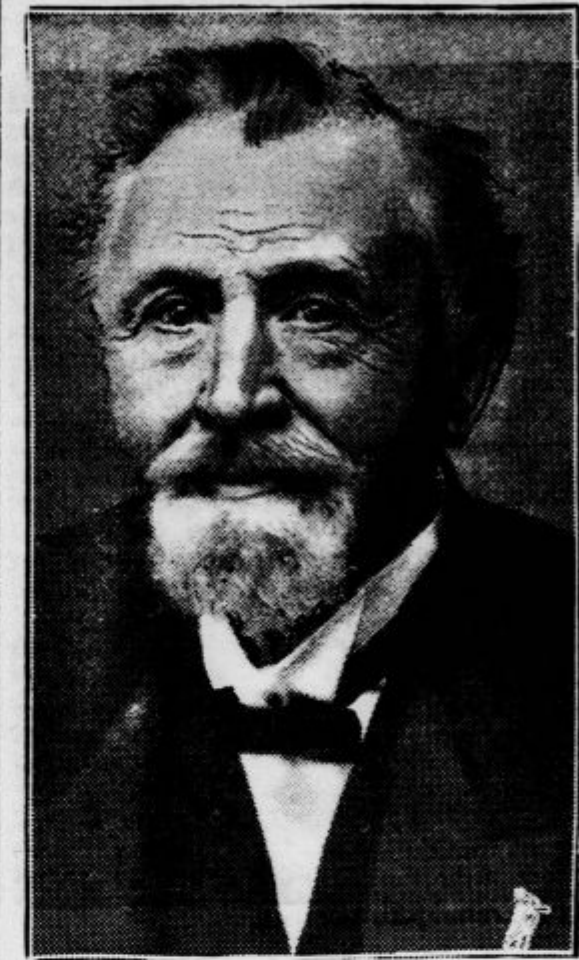
Štefan Mandić, sin graničarskega častnika, je postal kadet v Dunajskem Novem mestu. Pri nekem razgovoru med kolegi mu je očital ošaben aristokrat, da je — plebejec. Posledica žalitve je bil dvoboj, ranjen plemeč in — uničena vojaška kariera. Mandić se je moral unakniti visokorodnemu žaljivcu. Leta 1842. se je nastanil Mandić v Ljubljani kot učitelj telovadbe in boretnja. Našel je ledino, pričel orati in sejati in doživel je lepe sadove.

Kmalu po svojem prihodu je prišel v našo hišo. Zahajal je na Rožnik in je tam vežbal gradiški naraščaj. Moji bratje in njih tovariši so nastopali, korakali, delali proste vaje in se borili s palicami. Jaz sem smeh le gledati. Toda po končani splošni večerji sem prišel tudi jaz na vrsto. Stati sem moral, trd kot poleno, učitelju na dlan, na ramenih in na glavi. Ko'obaril sem mu med rokama, metal me je kvisku in sukal v zraku kakor kodelo ali žogo.

Na veji stare murve so viseli na vrhov svitki, pod kozolcem je bila nizka gugalica. Telovadba je napredovala. Poleg krogov na murvi so postavili drog in bradljo. Potrebni les se je dobil v domačem gozdu ali pa pri sosedih. V šole prostih dnevih je včasih kar mrgolelo telovadbe, željne mladeži. Leta 1846. je kupil oče od nekega Vipavca osla. Tega sem jaz krmil, napajal, na pašo spuščal in jahal. Domisljeval sem si, da je moja last. Ko se nekega dne osel med sadnim drevjem pase, pride do njega tui pobič, se suče previdno okoli »Vipavca«, a tudi ta previdno okoli sebe brca. To sem nekaj časa opazoval, jeza me je zgrabila, da sega neznanec v moje pra-

Leta 1869. se je odpeljalo »dve lojtrke« Slovencev na Bled na slavnost dr. Lovra Tomana. Prisledili smo tudi nekateri »Divjaki«. Prihodnji dan je pisal urednik »Leib« v »Laibavher Zeitung«: »Gestern hat ein Rudel Schulknaben in Oberkrain Unwesen getrieben. Der Sammelort dieser gefährlichen Subjekte ist die a. g. Citalnica. Es wäre gut diesen Augias-Stall zu säubern.« (Včenaj je rogovillil trop šolarjev na Gorenskem. Zbirališče teh nevarnih ljudi je t. zv. Citalnica. Dobro bi bilo očistiti ta Avgijev hlev.)

Na telovadiščih, na »Drenikovem« je postalo vedno živahneje. Ko pa leta 1862 poči glas, da je Miroslav Tyř v Pragi ustanovil »Sokola«, je zapihal sokolski piš nad Ljubljano. Pravila Južnega Sokola so bila predložena c. kr. vladi in sistematična telovadba pod Mandićevim vodstvom se je pričela. Slovenci smo telovadili pri Koširju, Nemci pa v licealni šoli. Ker slednji niso imeli vaditelja, so prosili Pavla Drašlerja,

Pokojni Fran Drenik.

da bi jih vadil, in ker začasni odbor tega ni branil, je spopolnil vrli Drašler željo Nemcev, nesebično, zgolj iz ljubezni do telovadbe. Pri neki vaji vstopijo: Samassa, Friedrich, Krašovec, Keesbacher in Leiblin. Samassa govori proti Drašlerju: »Breachen wir ab für heute, es sind wichtige Angelegenheiten zu besprechen. Die Beteiligung der Turnübungen ist demnach, dass es rätlich erscheint, einen neuen eigenen deutschen Turnverein zu gründen.« (Končajmo za danes, treba se je pogovoriti o važnih zadevah. Udeležba telovadnih vaj je taka, da je umestno ustanoviti novo lastno nemško telovadno društvo.) Drašler reče: »Počakajte, da bodo pravila Južnega Sokola potrjena, mestna občina namerava skupno telovadnico zgraditi, dveh telovadnic pa gotovo ne bo hotela delati.« Oglasi se Kra-

Jeli potrebno

neprestano opozarjali na »Bayer«-jev križ na Aspirin-tabletah? Pač, kajli vedno znova se pojavljajo patvorbe z nakano, okrcislili se s svetovnim slovesom Aspirin tablet.

ASPIRIN

TABLETE

Oglaš. mag. pod št. brojem 32608 od št. št. 1938.

šovec: »Euere Statuten werden nicht be-stätigt, ich weiss das aus sicherer Quelle.« (Vaša pravila ne bodo potrjena, vem to iz gotovega vira.) Drašler zavrne govornika: »Vi ne govorite resnice. Pred dvema dnevo-ma sva bila dr. Karol Bleiweis in jaz pri deželnem predsedniku baronu Eibesfeldu, ki je izjavil, da so naša pravila potrjena in da bodo v teku prihodnjih dni društvu Južnemu Sokolu dostavljena.« Daljši razgo-vor prekine Samassa z besedami: »Wir wol-len unsern eigenen Verein haben, die Sta-tuten sind schon vorbereitet.« (Hočemo imeti svoje lastno društvo, pravila so že pripravljena.)

»Južni Sokol« je pravila v kratkem res dobil, a dan poprej tudi Turnverein. Vlada je zadržala slovenska pravila blizu tri-črti leta, nemška pa takoj odobrila. Leta 1863. sta nastala hkrati Južni Sokol in Turnverein. »Divjaki« Curhalek, Garzaroli, Colloretto in Tschurn so omahovali, a kon-čno ostali in postali odlični člani društva, dokler ni dveh smrt, dveh pa služba in ger-manizacija odnesla iz narodnega tabora.

RIBE SPOZNA

Dva ribiča, ki sta se sprla, sta imela skupen ribolov. Tedaj prvi vpraša drugega: »Ali se ne upira tvojemu ponosu, loviti in jesti moje ribe?«

Drugi mu mirno odgovori: »Čemu neki? Saj lovim samo svoje ribe!«

»Tako? Kako pa razlikuješ moje od tvo-jih?« ga začuden vpraša prvi.

»Po njihovih širokih gobcih.«

NEVERJETNO

Zane: »Ali veš, Jože, da leži v št. Vidu že šest dni neka žena, pa je noče nihče pokopati?«

Jože: »Ni mogoče? Zakaj?«

Zane: »Ker še ni umrla...!«

POZNA GA

— Kaj je dejal zdravnik, ko si mu pove-dal, da prihajaš na moje priporočilo?

— Takoj je zahteval predujem.

V »JUTRU«
INSERIRAJ

100

uspehov

na

en oglaš

v

»JUTRU«

na

en oglaš

v

»JUTRU«

na

en oglaš

v

»JUTRU«

na

en oglaš

v

»JUTRU«

na

en oglaš

v

»JUTRU«

na

en oglaš

v

»JUTRU«

na

en oglaš

v

»JUTRU«

na

en oglaš

v

»JUTRU«

Po globoko znižanih cenah dobite

DAMSKO

modno blago radi preselitve pri trdki

P. MAGDIČ, Ljubljana

DAMSKI ODDELEK — PASAŽA PALAČE VIKTORIJE

Cene veljajo le od 24. aprila do 6. maja t. l.

Damski pasovi . . .	od Din 9.— dalje
Rute in šali svil. . .	od Din 12.— dalje
Robčki	od Din 1.— dalje
Bluze svil.	od Din 19.— dalje
Rokavice usnjene . .	od Din 36.— dalje
Spalne srajce . . .	od Din 50.— dalje
Športne majice . . .	od Din 15.— dalje
Volnene jopice . . .	od Din 55.— dalje
Puloverji volneni . .	od Din 29.— dalje
Nogavice svil. . . .	od Din 12.— dalje
Baretkie	od Din 9.— dalje
Ostanki čiste svile . .	od Din 15.— dalje

Annie in Mary, vražji dekleti z Jamaike

V stari mornarski pesmi najdemo stihe o rokah, nekaj mehkih ko žamet, ki so postale trde ko roževina, o dveh dekletih, ki sta zvijali jadra, pili žganje in preklinjali ko stari pomorščaki. Ti stihii veljajo dvema ženskama, Annie in Mary. Tisto, kar sta ti dve ženski v svojem življenju doživeli, zvenj ko brezumen roman, marsikaj se zdi neverjetno, toda še obstojajo sodni akti z Jamaike, v katerih so za-pisani pustolovski podvigi Annie in Mary. Pred 200 leti! Čeprav sodnim aktom ne smemo slepo zaupati, ko vendar v tem primeru v njih prav gotovo precej resni-ce, morda celo mnogo resnice.

Ziveli sta na ladji, kjer ju je združilo čudovito naključje. Na tej ladji sta pre-bili dokaj let, dve ženski med samimi moškimi, od katerih sta samo dva vedela za njun spol. In na tej ladji se je odločila tudi njuna usoda.

Mary je bila Skotinja. Kdo je bil njen oče, tega ni nikoli zvedela. Njena mati je bila vdova po pomorščaku Johnu Readu, ki je utonil nekeje v Indijskem oceanu. Deček, ki ga je imela gospa Read od svoje-ga moža, je umrl, ko se ji je rodila de-klica, Krstili so jo za Mary in njena ma-

ti, ki je dobivala od svoje tašče majhno rento, je le-tej prikrla smrt svojega prvega otroka in rojstvo male Mary.

Mary je doraščala kot deček in tašča je zelo skrbela za njeno vzgojo. Ko je star-ka umrla, ne da bi zapustila kako pre-moženje, je bila Mary prisiljena, nositi še naprej hlače, igrati dečka, da bi na ta način lažje preživljala sebe in mater. Mary je postala paž neke francoske oficir-ske vdove in zaslužila prav čedne denar-ce, toda osamljena dama se je zaljubila v lepo raščeno, ljubkega mladeniča. Ma-ry je prestala mnogo strahu in je na kon-cu koncev ušla. Nekaj časa je prebila kot mornariški učenec na neki fregati, toda nekake dne je videla, kako so enega iz-med tovarišev z devetorepim mačkom pre-petali po golem hrbtu. Če bi se njej kaj podobnega primerilo, bi prišlo vse na dan. Torej kar hitro z ladje!

Mary je bežala in odšla k vojakom; po-stala je dragonec v vojski Marlborough-sa, angleškega vojskovodje, ki se je v ti-stih letih — bilo je v začetku 18. stoletja — vojskoval po Holandskem. Sedela je trdo v sedlu in jahala v marsikateri na-pad, imela je tovariša, lepega, postavne-

Bo, ne bo vojne? — to je zdaj vprašanje

Vznemirljivi dogodki, ki se od vseh strani sveta zgrinjajo proti središču Evrope, so zadnje tedne predmet razprave v sleherni družbi — Odborci smo se, da v vrsti člankov prikažemo našim čitateljem vojno silo posameznih držav — Danes — reportažo o sloveči Territorial army Velike Britanije

Dne 22. septembra 1914 se je na francoski obali izkrcal bataljon angleških vojakov, po uniformi in orožju podobnih odredkom, ki so bili s prvo angleško »ekspedicijsko armado« v svetovni vojni prispele na tla evropske celine.

Samo dve črki

Samo dve neznatni kovinski črki na na epoletah tega bataljona sta pričala o bistveni razliki: TA — territorial army — in ti dve črki sta vojaškemu strokovnjaku

čakuje, kakšnega odmeva bo deležen njegov poziv.

Vsak si izbira sam

Kaj zahteva Anglija od svojih dobrovoljcev in kaj jim nudi? »Naš poziv velja najboljšim mladim entuziastom naroda in priznati moramo, da Anglija doslej še nikoli ni bila razočarana.« Vstop v TA je prost vsakemu Angležu od 18. do 38. leta, ki prestane vojaški zdravniški pregled. Za posamezne vrste vojaške službe je starost-

praviljanje na vojno. V velikem prostoru, največkrat v telovadnici ali dvorani, se zvečer, ko je končano delo v pisarnah, delavnicah in prodajalnah, zbere četa TA. Oficir, ki jim je dodeljen za instruktora, jih polagoma uvaja v osnovne pojme vojne umetnosti. Predavanje je združeno s praktičnim vajenjem, pri čemer se poglobljeno razpravlja o položaju in rokovalenju z orožjem. Mnogi tujci, ki so bili priče teh večerov, so organizacijo TA skušali zasmejevati kot nekakšen izdelek društvenih parod, v resnici pa je ena glavnih njenih odlik prav ta, da so ji Angleži znali dati tudi nekaj privlačnosti klubskega življenja. V brošurah, ki vabijo mlade Angleže na vstop v TA, pišejo na primer: »Če pristopiš k TA, se lahko naučiš šofiranja, jahanja, streljanja, radiotelefografije, elektrotehnike. Četa TA ti bo klub, v ka-

terem se lahko posvetiš sportu in igri, boksu, nogometu, lahki atletiki, biljardu. Na razpolago ti je dober, cenen restavrant. Za razvedrilo skrbijo plesni večeri, na katere lahko povabiš prijatelje in sorodnike. Polkovna organizacija, ki ji boš pripadal, se bo zavzela zate, kadar boš v zasebnem življenju prišel v težave.«

Parada in pogum

To je neke vrste vojno tovarištvo, ki osvaja povprečnega Angleža bolj, kakor bi ga mogle patriotične fraze in ngrade. To je res, strumnosti, kakršno občudujejo nekateri na pruskem paradnem koraku in italijanskem »passo Romano«, terierci nikoli ne bodo dosegli. Toda v bitkah, ki odločujejo srečo narodov in držav, sta pogum in prostovoljno tveganje mnogo večje veljave kakor paradni koraki.

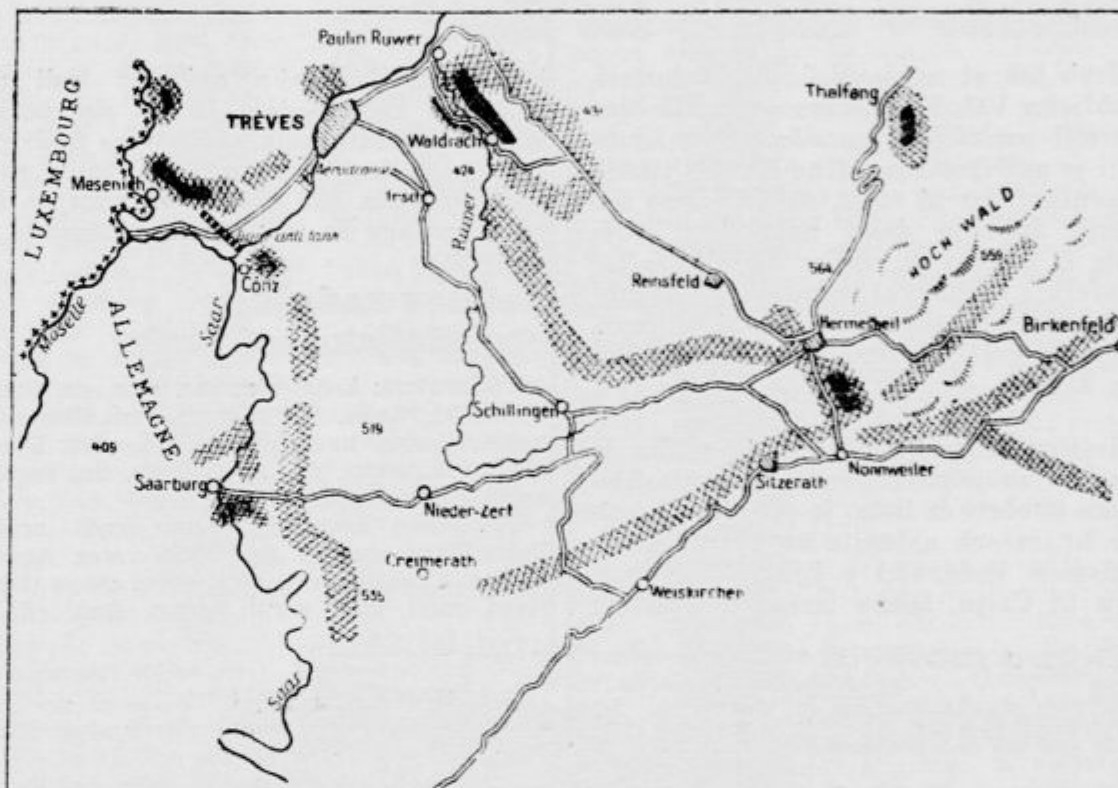
Količnine simpatije uživa misel prostovoljne armade v Angliji, nam najbolj zgovorno priča dejstvo, da so v parlamentu zastopniki vseh strank enodušno odobrili sklep vlade, da sprejme novih 250.000 mož. Rekrutacijski uradi iz vseh angleških pokrajin poročajo o navalu, ki presega tudi najbolj optimistična pričakovanja. TA so Angleži po pravici krstili nezlomljivo hrbenico Velike Britanije: ni še daleč čas, ko so terierci upravičenost tega naziva izpričali s krvjo.

Potovanje po prepovedani zemlji

Zadnjič smo prinesli članek, ki popisuje Siegfriedovo črto. Danes nadaljujemo z zapiski Emmanuela d'Astierja, ki si je kot novinar ogledal skoraj vse nemške utrdbe in svoja odkritja objavil v francoskem tisku

Prvi dan moje ekspedicije je bilo solnčno. Solnce je počasi razglašalo meglice, ki zmerom pokrivalo dolino Oura in Sure ob meji male kneževine Luksemburške. Pre-

1. iz črte bodljive žice, ki je široka kakšnih deset metrov;
2. iz protitankovske črte. Ta črta je narejena iz majhnih betonskih piramid. Ki

Zemljevid odseka Siegfriedove črte, o katerem pišemo danes. Črtkane so obrambne črte, črne podzemeljske trdnjave

den sem se odločil, da prekoračim mejo Nemčije, sem šel počasi ob obeh mejnih

sekačo doline, ravnine ceste, sploh vsa mesta, ki so prehodna za tanke;

3. iz črte manjših utrdb (trdnjav in podzemeljskih zavetij), ki so oborožene s protitankovskimi topovi in težkimi strojnimi. Te utrdbe imajo svoja oporišča največkrat na prirodnih ovirah, ki gospodujejo nad večjim ali manjšim ozemljem in ki so s težavo dosegljive.

Preiskovanje okoli Trevesa

Dober kilometer od luksemburške meje na cesti pri Trevesu sva prišla v območje precej gostih utrdb, ki branijo mesto Treves, pomembno vojaško središče (sedež osmega sektorja nadzorstva za utrdbe štaba ženijskih čet št. 19 in divizije desete armijskega kora pod vodstvom brigadnega generala Mattenklotta. Celotne utrdbe imajo obliko črke V. Njihov vrh je v Oberskirchu, en krak sega ob Moselli, drugi pa ob desnem bregu Saare. Dolina med obema rekama sama namreč ni utrjena, toda čete, ki bi zašle vanjo, bi bile pod ognjem iz obeh sektorjev utrdb izgubljene.

Ko sva se potikala po tej cesti, sva zagledala najprej na levi strani močnejše utrdbe pri Liersbergu, ki v februarju še dolgo niso bile dozidane. Tri kilometre oddaljeno naselje Igel, ki je zbirališče delavcev Arbeitsdiensta in vseh tistih, ki so jih po sili privedli sem. Tu prebivajo v

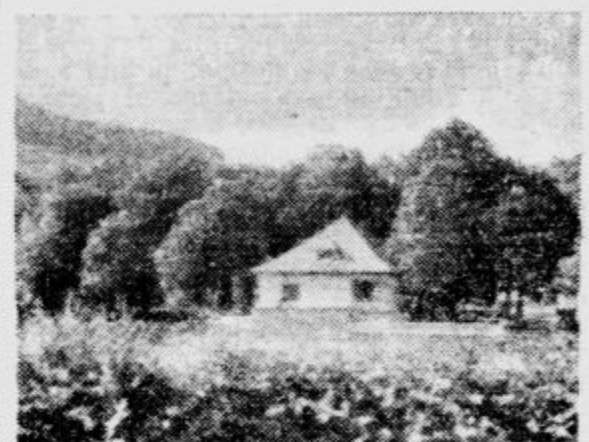
barakah, ki so vse enake, šest mesecev, da jih potem zamenjajo z drugimi. Po odhodu iz Igle greva čez protitankovsko črto, ki seka ravnino in pod Liersbergom proti Moselli. Tri ste metrov dalje sva videla zakrit dohod v podzemeljsko zavetje, na levi strani reke pa utrjevalna dela, ki branijo Konz, blizu sotočja Saare in Moselle. Dalje je le še nekoliko gnezd za strojne puške in zasilnih letališč.

Gostilničarjeva zaupnost

V Iglu sva južinala in se z gostilničarjem zapletla v pogovor.

»Dve leti sem delal v Parizu. Da, Montmartrska cesta in Folies Bergeres!«

Cepprav sva sama z njim, vendar je bilo treba precej napeljevanja, pariških spominov, smeja in piva, da sva ga pripravila do tega, da je izpregovoril nekaj besed o

Od daleč prijazna vila, v resnici orjaška utrdba...

»velikem zidu«. Cepprav je bil oprezen, nam je med besedami in ugovori dal nekaj prav zanimivih miseljav. Priznal nama je, da mu gre posel prav dobro, ker gre tri četrtine delavskih prejemkov v njegovo blagajno. Da je epidemija gripe zdesetkala pokrajino. Bila je tako huda, da so morali za mesec dni prenehati z delom. Da brazilik nima nikoli dovolj, ker jih delavci z njegovega oddelka — po večini so iz Hamburga — vse takoj pokade. Da je vas, kjer prebiva, sicer zelo majhna, pa se vendar vidijo v njej vsi mogoči ljudje iz vseh mogočih krajev Nemčije. V kratkem pričakujejo večjo skupino delavcev iz Avstrije in Sudetije...

»V začetku«, je dodal s pridruženim glasom, »so hodili fantje pet in se zabavali k Luksemburgem. To pa se je kmalu nehalo, ker nas sosedje ne marajo! Na meji so napravili žične ovire in odtlej zahajajo vsi k meni...«

Več nisva mogla zvedeti, ker sta takoj nato stopila v gostilno dva moža S. A.

Ko sva se vrnila v Treves sva jedla v neki preprosti gostilni kamor zahajajo vojaki. Prav za prav je bila le pivnica, kjer so v glavnem prodajali samo pivo. Izba je bila vsa polna pisanega stekla. Pogledala sva jedilni list. Nič svežega sadja in sveže zelenjave, malo izbire v mesu. Za skromne goste so bile cene hudo visoke. Govedina in zmečkan krompir 1.10 Rm. Malo pivo 37 pfenigov, mrzel biftek 1.20 Rm. Majhen kosček masla, ki pa je videlo mleko le od daleč, 20 pfenigov.

Ko sva se najedla, pa le za silo, sva šla na kavo v drug lokal; v nekakšno kavarno, ki je bila hkrati tudi zabavišče. Tam so imeli uniformirano godbo in plesali so.

Da, bil je predpust, predpust, ki traja mesec. V sobotah in nedeljah prihajajo sem plesat vsi ljudje od »zidu«, mali in veliki, civilni in v uniformah. Ti tedenski plesi so delno v maskah in tu žene lahko vsaj enkrat na teden pozabijo moreče puritanstvo treh »K« (Kirche, Küche und Kinder).

SAMOGOVOR

Dva znanca sta se v kavarni temeljito spila. Ko se je prepil še nekoliko poleglo, je prvi sam pri sebi zamrmral:

»Osel neumni!«

»Če se misliš sam s seboj pogovarjati, vendar ni potrebno, da bi še jaz sedel poleg tebe,« mu je dejal drugi srdito.

KVARTOPIRSKI STROKOVNJAK
Janez: »Kako je to Matijček da v loteriji vedno izgubljaš pri kartah pa vedno dobivaš?«

Matijček: »Veš, loterije ne morem sam mešati...«

NEMOGOČE

Škot in Anglež sta stavila nekaj funtov, ki naj jih dobi, kdor pove najnevarnejšo zgodbo.

Škot je začel prvi: »Nekoč je živl bogat škot, ki je bil zelo radodaren...«

»Stoj!« ga prekinje Anglež, »stavo si že dobil.«

SREDNJA POT

Gospa: »Micka, vi pobijete več posode, kakor pa dobite plače. Kako bomo uredili to zadevo?«

Služkinja: »Gospa, najbolje bi bilo, da mi povišate plačo.«

ku pričali o dogodku zgodovinskega pomena. Tu so namreč v evropski vojni prvokrat nastopali mladi Angleži, ki so se že v času miru prostovoljno podvrgli vojaški službi: bančni uradniki in trgovski pomočniki, industrijski in kmečki delavci, intelektualci, umetniki in študentje, ki so prišli, da svojo bojno silo in pogum pomeirijo s silo in pogumom rednih nemških čet. Vojaški strokovnjaki antante tem »teritorialcem« od kraja niso kaj prida zapuili, saj njihovo vezbanje pred izbruhom vojne ni seglo kam delj kakor do nekaj večernih kurzov in nekaj ur teoretičnega pouka.

Ti bančni uradniki in trgovski pomočniki, ki so še nekaj tednov prej po svojih uradih mirno pisali račune ali za pultu stregli odjemalcem, so kmalu temeljito pobili to nezaupanje. Dne 17. oktobra 1914 so angleški teritorialci prvokrat stopili v akcijo, ko so »Oxfordshire Hussars« pri Montu de Cats v Flandriji napadli nemški kolesarski oddelk in ga potisnili nazaj. Od tega trenutka pa do sklenitve premirja se je vseh 40 divizij »teriercev«, kakor jih je v svoji simpatiji zanje krstil angleški narod, s slavo in častjo borilo na vseh bojnih poljanah svetovne vojne in v vseh vrstah orožja.

Pol milijona prostovoljcev

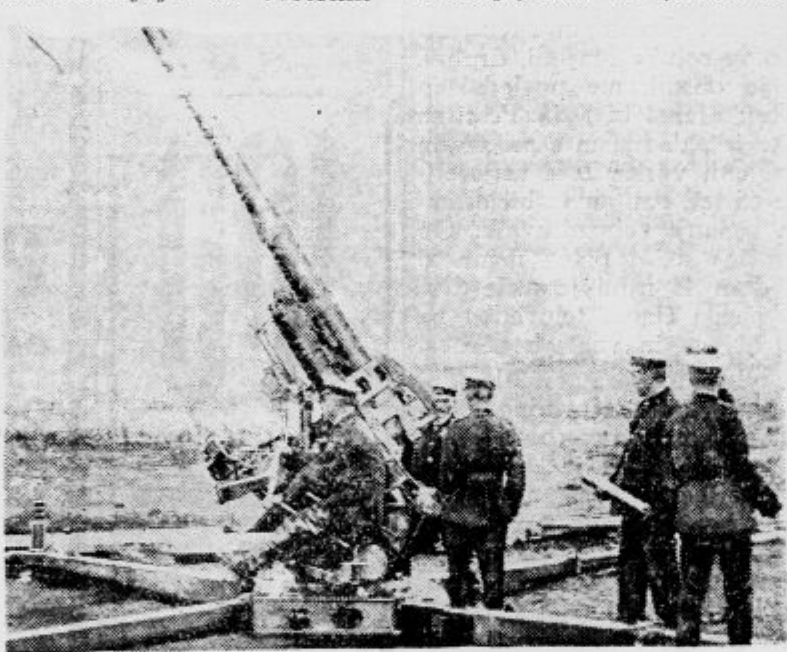
»Branite Anglijo in vsakogar, ki se je Anglija zavzela zanj!« velja teriercem za vodilo še danes, ko je komaj po 25 letih njihovega ognjenega krsta ministrski predsednik Chamberlain vnovič pozval mlade može iz angleškega naroda, naj se pridružijo prostovoljskim oddelkom. Trenutno šteje TA 236.000 mož, Chamberlain pa je v parlamentu nedavno zahteval, da se sprejme vanjo nadaljnjih 250.000 mož. Terierci, ki imajo že 80 let staro tradicijo za sabo — v življenje so bili priključeni leta 1859, pod imenom »volunteers« (dobrovoljci) — so tudi po letu 1918, ostali kot stranska veja angleške armade, le da je razoroževalna politika MacDonalda in Balduina v veliki meri zmanjšala njihov pomen. Šele novi obrambni načrt, ki ga je Velika Britanija sprejela 1936, jim je vrnil nekdanje mesto, sklep angleške vlade, da bo preko svoj čas določene kvote sprejela še nadaljnjih 250.000 mož, pa bo še nesorazmerno povečal njihov ugled. »Prvih 250.000 mož na plan!« je zadnjič vojni minister Hora Belisha vzkliknil v nekem govoru, s katerim je započel široko zasnovano kampanjo za pridobivanje rekrutov, in vsa Anglija z napetostjo pri-

na meja pomaknjena še malo navzgor, za kuharje in rokodelce do 45, za vojaške uradnike do 50. leta. Če imajo izrečno privoljenje svojih staršev, lahko vstopijo v TA tudi mladeniči 17 let. Ko kandidat srečno prestane pregled in položi skromen izpit, se dodeli četi, ki si jo lahko izbere sam. O stvari se po navadi posvetuje z rekrutacijsko komisijo in izbere vojaško edinico, ki se najbolj ujema z njegovim civilnim poklicem in ki je čim bližja njegovemu domačemu kraju. Načeloma imajo vsi kandidati TA, ki nimajo posebne oficirske kvalifikacije, povsem enake pravice in dolžnosti. V teku časa pa se je razvila izbira na osnovi civilnih poklicev, tako da imajo na primer bančni uradniki, prosti poklici, industrijski delavci itd. vsak svoje oddelke.

S tem, da je kandidat sprejet, se zaveže, da bo 4 leta prostovoljno in brez vsake mezde opravljal naslednje posle:

1. da bo 15 dni na leto vežbal v vojaškem taborišču;

2. da se bo prvo leto najmanj 40, v nadaljnjih 3 letih pa najmanj po 20 večerov na leto udeleževal večernih tečajev. Po lastni želji lahko člani TA po prvem letu obiskujejo še do nadaljnjih 30 večernih

Angleški obrambni top proti zračnim napadom

vaj. Običajno se ta služba vrši brezplačno, dober, discipliniran terierec pa vendar lahko računa tudi na skromno nagrado.

Utile in dulce

Človek iz Evrope, ki bi imel priliko, da prisostvuje taki večerni vaji, bi bil najbrž presenečen ob pogledu na to angleško pri-

luksemburških rekah, da bi si tako brez nevarnosti ustvaril bežno sliko Siegfriedove črte,

Na vsem tem območju tako utrdbe tik ob meji in kakor na francoskih višavah, ki gospodujejo nad Sarrebruckom, kakor na belgijski meji, se lahko vidi trojna obrambna črta, ki obstoji:

ga, močnega dragonca. Nekaj časa je bilo vse v redu, potem pa je tudi Mary premagala ljubezen; ni vedela, kako naj se svojemu prijatelju razodene, končno je odpela uniformo in srajco. Kako se je mogel mladi vojak zoperstavljati! Toda

Mary Bead po nekem sodobnem bakrorezu

Mary je zavračala ljubezenske izjave prijeto iznenadenega fanta in mu izjavila, da jo mora najprej poročiti. Ves polk je slavil svatbo, oba sta bila odpuščena iz vojske ter dobila dovoljenje, da odpreta v mestu Breda benizno; imenovala sta jo »Tri podkve«. Med vojno je benizna sijajno uspevala, toda tudi tega vojskovanja je bilo enkrat konec, s sklenitvijo miru so izginili tudi gostje iz »Treh podkve!« Pri nekem pretepu so Mary zaklali moža in vdova je sklenila, iznova obleči dragonsko uniformo in oditi po svetu za srečo.

Ze je mislila, da je našla srečo v amsterdamski pristaniški benizni, kjer so zapadnoindijske trgovske družbe nabirale mornarje. Blizu Jamajke pa so Maryno ladjol napadli morski razbojniki. Prvikrat je videla Mary vihrati na jamboru črno piratsko zastavo z mrtvaško glavo in prekrizanimi kostema. Namenjeno ji je bilo, da postane to odslej njena zastava. Mary so pirati prizanesli, njihovuemu kapitanu je bil postavljen fant všeč. Kapitanu so njegovi ljudje imenovali Calico Jacka. Kako je prišel do tega imena, tega ni nihče vedel; izpočetka se je imenoval John Rackham in je bil eden izmed najbolj zločasnih piratov tistega časa. Tako je Mary postala piratka. S Calico Jackom, ki ni poznal njenez spola, se je vozila po morjih, se udeležila mnogih roparskih pohodov, niančevala, kvartopirila, preklinjala kakor možki.

Nekega dne je Calico Jack pristal v pristanišču Providence in tam spoznal mornariško ženo Annie Bonny. Zaljubil se je v lepo Irko in jo odpeljal; priznala mu je, da je noseča, skrbel je zanj, dokler ni porodila, in kot mornar jo je vzel na svojo ladjol. Plavalasa Annie s kratko ostrizanimi lasmi je vzbudila Maryno ljubezen. Mary je ponovila tisto, kar ji je v Flandriji prineslo tolikšen uspeh: toda, ko je Annie videla Maryne lepe, polne grudi, se je zakrohotala. Mary je to globoko zadelo in prestrašila se je. Tedaj ji je Annie priznala svojo lastno skrivnost in obe sta postali dobri prijateljci, dokler ni končno Calico Jack prišel nekaj sumiti in se mu je pričelo dozdevati, da ima Annie v mornarjem ljubezensko razmerje. Prišel jo je opozovati, in ko je nekega dne videl, kako sta se obe noliubovali, je notenil samokres in hotel Mary ustreliti. Tedaj je Annie raztrgala Maryno jopič in veselo začudenje se je zalesketalo na Calicovem licu. »Stvar ostane med nami!« je smeje dejal Calico.

Nekega dne je Calico naskočil angleško trgovsko ladjol, na kateri je bil med moštvo tudi mlad obtrnik po imenu Harry Morton, ki se je izpočetka obotavljal, da bi postal morski razbojnik. Toda Calico se je igral s vojnim samokresom in Morton se je moral hlačo nežno udati. Tedaj je prišla nova Maryna pristlovščina, zakaj kmalu se je zaljubila v Mortona in v tretjič ponovila svojo igro. Oba sta bila

srečna. To je bil najlepši čas v Marynem življenju. Toda sreča ni dolgo trajala. Morton se je zapletel v prepire s starim piratom Noahom Harwoodom, venomer sta se zmerjala in izbruhlo sovraštvo so se ponavljali iz dneva v dan. »Eden od naju morda proci!« Drug drugega sta poklicala na dvoboji. Harwood je bil velikani, ki je po svoji telesni moči daleč prekašal vitkega mladega Mortona. Mary se je zbalala za svojega ljubčka, hotela ga je rešiti: sama se je pričela pripraviti s Harwoodom, mu primazala par zausnice in izjavila, da se hoče z njim streljati. Calico je odločil, da se mora Harwood najprej dvobojevati z Mary. Zmelenil so se, da se bosta streljala s samokresi. Toda dvakrat sta zastoj izstrelila naboje, potem pa sta zgrabila sablje in je Mary prebela Harwooda. Mortonovo življenje je bilo rešeno.

Calicovo razbojništvo je prisililo Angleže, da so se ga odločno lotili, toda prebrisani pirat je zmerom usel njihovim vojnim ladjam, dokler se niso končno poslužili zvijače. Nekega popoldnevi je Calico v bližini srednjeameriške obale ustavil majhno ladjol, poklical posadko na krov, nadejajoč se, da bo od nje izvedel, kaj novega o smereh, v katerih bodo jadrale trgovske ladje. Vsi so bili veseli, dobro razpoloženi, pričeli so piti. Videti je bilo, da so gostje bowleju nekaj priševali. Kmalu so Calico in njegovi ki v omotici ležali po tleh. Skoraj vsa posadka je bila pijana in nihče ni opazil velike angleške fregate,

ki se je približevala. Se prečlen so se Calico in njegovi ljudje zavedli, je fregata piratsko ladjol zakvačila.

Angleški mornarji so skočili na krov in v nekaj trenutkih so bili pirati premagani.

V Port Royalu, vojni luki na srednjeameriškem otoku Jamajki, so ujetnike postavili pred sodišče. Med Annie in Mary, katerih spol je postal v ječi očitel, je sedel Calico, vkovan v železne verige. Sodniki niso poznali usmiljenja in so obsodili Calico na smrt. Annie ga je v tej zadnji, težki uri zapustila in ga celo zasmejovala: »To, da te bodo obesili, je res žalostno, toda, če bi se bil bojeval ko mož, te ne bi bila doletela usoda psa!«

Tudi Annie in Mary so čakala vešala, toda obe sta izjavila, da sta noseči in zakon je v tem primeru prepovedal izvršitev kazni. Annie je v ječi porgdila in usmrtimev so ponovno preločili. Razlog je ostal neznan. In čez nekaj časa so jo celo izpustili. Kaj je bilo potem z njo, ni znano. Mary je v ječi shirala, v mračni, vlažni luknji, kamor so jo zaprli, je zbolela na rumeni mrzlici in umrla. Njen otrok je umrl z njo.

Njeno zadnje dejanje je bila prisega pred sodiščem, da je Morton po sili postal pirat. Sodišče je nato mladega moža oprostito in policija ga je izgnala. Njegovo življenje se od tedaj izgubi v temini zgodovine.

Archibald Duck

XXI. — in predzadnje — kolo v ligi Dve celi točki iz Zemuna

Naša Ljubljana je včeraj z zmago nad Zemunom dokazala, da njeno mesto mora ostati v ligi — Vrstni red v tabeli je ostal nespremenjen

Ljubljana, 23. apr. To je bilo XXI. ali predzadnje kolo v tekmovanju za državno prvenstvo, ki v splošnem ni bilo več odločilnega pomena. To velja predvsem za vodilno skupino najboljših treh BSKa, Gradjanskega in Hajduka, ki so se s primerno razdaljo precej sigurno zadržali na prva tri častna mesta in tudi za ostali del tabele do zadnjih treh ali štirih mest. Vazni sta bili današnji tekmi prav za prav le za dva kandidata za izpad iz lige — Zemun in varaždinsko Slavijo — ki bi utegnili z zmago v morebitnim porazom Gradjanskega iz Skopljia se nekoliko spremeniti svojo usodo.

Dogodki so onemogočili tudi to varianto in tako je prvenstvena tabela ostala neizmenjena, kar pomeni, da je BSK — kakor je bil že teden dni prej — dokončni državni prvak s 5 točkami naskoka pred zagrebškim Gradjanskim, Zemun in varaždinsko Slavijo pa sta dokončna kandidata, ki bosta morala prihodnje leto v podsavskem tekmovanju na novo začeti trdo in težavno pot do današnje pozicije.

Današnje kolo je razen presenetljivih izidov med Jedinstvom in Hajdukom v Beogradu ter Gradjanskim in sarajevsko Slavijo v Skoplju prineslo še eno senzacijo, to je zmago ljubljanske enajstorice nad moštvo SK Zemuna. Po formi na papirju sta obe dobljeni točki se dovolj upravičeni.

Ljubljana : Zemnu 3 : 2 (1 : 0)

Zemun, 23. aprila Ljubljana je v predzadnjem kolu letošnjega prvenstva dosegla prav časten uspeh, čeprav ji današnji točki nista bili več potrebni za obhalek v ligi. Gostje so tekmo vzeli za najbolj resne strani in pokazali, da pravilno razumejo sport. Boriti so se morali proti nasprotniku, ki je tako rekoč visel med življenjem in smrtjo in je zato napel vse sile, da bi se odbrljal v ligi. Ljubljanci so si danes priborili dve točki, ki za nje nista bili dragoceni, pač pa zelo častni in dokaz, da moštvo Ljubljane spada v ligo. Zaradi tega zasluži ljubljanska enajstorica vsu pohvalo!

Sarajevskemu sodni ku. Dukiću sta se enajstorici postavili takole:

Ljubljana: Lindić Ceglar, Bertonec, Serce, Pupo, Boncelj, Janežič, Tonček, Grintal, Nikolić, Ivan.

Zemun: Teodorović, Mihajlović, Lockenbauer, Veličković, Kaps, Letić, Boc, Majer, Otašević II., Boc I., Borović.

Do polčasa

Na zelo kratkem, toda pravilnem igrišču v Zemunu se je zbralo nekaj nad 1000 gledalcev, ki so bili vsi precej nervozni, ker je šlo za sbiti ali ne biti zemunskega moštva. Malo igrišče je v začetku pomnilo za Ljubljano handicap in se zato Ljubljana sprva tudi ni znašla. Domači so takoj prešli v ofenzivo in pritisnili Ljubljano v obrambo. Šele v 5. min. izvede L. svoj prvi, toda nevaren napad. Janežič strelja zelo lepo, toda za spoznanje previsoko. Že minuto kasneje drugi napad L. Tonček da na levo Ivanu, ta dolg pas Janežiču, ki visoko centrira. Grintal je na mestu in zabije mimo vratarja, ki je zapustil gol, vodilni gol za L. Ljubljana je zdaj že ure-

dejsvo pa je, da je Ljubljana v današnji 21. tekmi med vsemi ligaskimi tekmi pridobila prvi celi dve točki na tujem terenu. Če to ni senzacija za vse ostale, je prav gotovo za nas, ki smo vselej trepetali, kadarkoli so belo-zeleni morali po točke na tuja igrišča.

Zadnje poglavje ligaškega tekmovanja se bo odigralo zadnjo nedeljo aprila po naslednjem razporedu: v Beogradu Jugoslavija — Hajduk in Bask — Slavija (S), v Skoplju Gradjanski (S) — Gradjanski (Z), v Varaždinu Slavija (V) — BSK, v Zemunu Zemun — Jedinstvo ter v Zagrebu Hašk — Ljubljana.

Do tedaj bo prvenstvena tabela takale:

BSK	21	16	3	2	62:14	35
Gradjanski (Z)	21	13	4	4	49:16	30
Hajduk	21	11	5	5	51:29	27
Jugoslavija	21	11	4	6	36:24	26
Hašk	21	9	5	7	39:27	23
Jedinstvo	21	8	4	9	35:39	20
Slavija (S)	21	7	4	10	33:42	18
Bask	21	6	6	9	26:36	18
Ljubljana	21	7	4	10	23:39	18
Gradjanski (S)	21	7	2	12	31:53	16
Zemun	21	3	5	13	20:60	11
Slavija (V)	21	3	4	14	23:49	10

V naslednjem naša poročila.

dila svoje vrste ter tehnično in taktično prekaša nasprotnika. V 15. min. ima Ivan zelo lepo priložnost, toda strelja preko gola. Kmalu nato začnejo napadati spet Zemunci in se vsidrajo pred vrata L. Priuk je precej, toda strelca nobenega. Potem pa se spet pokaže večja rutina Ljubljane, ki preide polagoma v premoč do odmora.

Drugi del igre

Izenačenje pada že v 2. min. II. polčasa, toda po zelo sumljivem голу. Strel Zemunovega napadalec se odbije od prečke na tla, tik pred golovo črto in nasprotnik prisodi na veliko presenečenje igralcev L. — seveda ne na presenečenje publike — gol. Žoga sploh ni prešla golove črte. V 5. min. je prosti strel z desne iz daljave 20 m proti Z. Grintal pošlje žogo direktno v mrežo in že je 2:1 za L. V 15. min. nevaren napad Z. Bertonec je od Bonceja odbije nazaj v gol. Tako je Z. zelo poceni prišel do drugega gola in izenačenja. L. je še zmerom v premoči. V 17. min. prodre Grintal, toda ne more do strela. Zato potisne žogo Ivanu, ki se bori z obrambo in slednje je strelja. Vratar ubrani, toda Ivan je še enkrat na mestu in zdaj postavi končni rezultat 3 : 2. Zemunova zgoditka sta bila zelo po sreči in bi bil rezultat 3:1 v korist Ljubljane bolj realen.

Nekaj o moštvi

Belo-zeleni so v splošnem zaigrali dobro. V napadu sta nekoliko kvarila Tonček in Nikolić zlasti prvi, ki se je sicer zelo trudil, pa je zaradi netočnega dodajanja večkrat raztrgal napadalno vrsto. Dobri so bili krilci, zlasti Pupo. Serce je

na mestu desnega krilca brez dvoma boljši kakor v sredini. Obramba predvsem Bertonec, je čistila odlično in to je bilo zaradi kratkega igrišča zelo važno.

Zemunci so bili zaradi važnosti tekme nekoliko nervozni, toda borili so se zelo pošteno. Posebno je treba omeniti v napadu malo in lahko levo krilo Borovića, ki je bil najboljši mož v enajstorici. V krilski vrsti je odpovedal srednji krilec Kaps. Branilca sta bila dobra, vratar pa dovolj nesiguren.

Današnja zmaga Ljubljane je več ko za sluzena. Sodnik g. Dukić iz Sarajeva je s svojo odločitvijo pri prvem голу Zemuna oškodoval Ljubljano, pa tudi sicer ni bil najboljši.

T. Z.

Bask : Slavija (V) 3 : 1 (3 : 1)

Beograd, 23. aprila.

Na igrišču Jugoslavije je danes v prvi tekmi za točke v ligi nastopil domači Bask proti varaždinski Slaviji. Igra je bila z obeh strani precej šibka in je Bask z visoko razliko, ki jo je dosegel že do odmora, zmagal bolj po sreči ko po znanju.

Jedinstvo : Hajduk 1 : 1 (1 : 0)

Tekma med drugima dvema enajstoricama, domačim Jedinstvom in Hajdukom iz Splita, je bila mnogo vodilnejša in mestoma tudi precej ostra. Vodilni gol je dosegel Jedinstvo do odmora. Hajdukovcem pa je v drugi polovici uspelo izenačiti. Vsi napori za spremembo rezultata niso rodili uspeha.

Gradjanski : Jugoslavija 1 : 1 (1 : 1)

Zagreb, 23. aprila.

Pred 10.000 gledalci je danes v prvi tekmi na igrišču Gradjanskega Jugoslavija iztrgala Gradjanskemu pomembno točko v borbi za čim častnejše drugo mesto v ligaški tabeli. Vodstvo so dosegli Beograjčani, ki so bili tudi ves prvi polčas boljše po igri in so zaigrali mnogo zrelih pozicij za povijanje rezultata. Gradjanski si je pozneje opomogel in je utegnil do pavze izravnati, hli pa je tudi ves drugi polčas odločno v premoči, čeprav tega ni mogel pokazati v številkah.

BSK : Hašk 1 : 0 (1 : 0)

V precej povprečni igri sta se nato pokazala bivši in novi državni prvaki. BSK je imel sicer nekaj več od igre, toda izid tekme bi bil prav tako lahko obraten. Edini gol tekme je zabil Vujadinović še v prvi polovici igre.

Gradjanski (S) : Slavija (S) 4 : 1 (4 : 1)

Skoplje, 23. aprila

V važni prvenstveni tekmi je danes domači Gradjanski z visoko razliko odpravil goste iz Sarajeva. Rezultat tekme je bil postavljen že v prvi polovici igre, medtem ko je druga minila v obojestranski defenzivi.

kljub temu pa je imela domača obramba največ dela, ki ga je, kakor kaže rezultat, opravila z velikim uspehom. Gostje so se izkazali kot zelo dobri nogometaši, ki igrajo lep in dober nogomet, pri tem pa so tudi zelo fair.

Prvi gol je dal Vuković že v 13. min., vsa nadaljanja prizadevanja obeh moštev pa so ostala do prvega polčasa zaman. Mostvi sta igrali tekmo kar brez odmora, ker se je gostom mudilo na vlak. Jeseničani so vzdržali do 40 min. pritisk domačinov, ko je Megla nenadno dobil žogo in poslal z glavo v mrežo gostov. Minuto nato je napravil vratar gostov pogreško. Izpustil je že vlovljeno žogo, prišebni Takac pa je usnje potisnil v mrežo.

Sodil je g. Vrhovnik iz Ljubljane.

Sportni spored v Celju

Celje, 23. aprila.

Danes ob 14.30 se je pričelo na Glaziji izbirno tekmovanje v metu diska. Rezultati so bili naslednji: 1. Slamić (Pr-morje) 34.55 m, 2. Vebler (Celje), 3. Dobnik (Jugoslavija). Zaradi dežja so bili doseženi slabi rezultati. Iz istega razloga tudi ni bilo tekmovanja v metu kladiva.

Nato je mladina Celja zmagala nad mladino Atletikov z 1:0 (0:0). Gol je zabil Ferle v zadnji minuti.

Od 16. do 17. je bil na Glaziji cross-country za prvenstvo Celja. Startali sta moštvi Celja in Jugoslavije. Rezultati so bili naslednji: Juniorji C) na 3000 m: 1. Rudi (Celje) 11:06.3, omladina na 3000 m: 1. Lado (Celje) 10:51, 2. Bravčič (Celje) 10:53, 3. Božič (Jugoslavija) 11:06.7, seniorji na 5000 m: 1. Rozman (Celje) 17:02.8, 2. Steiner (Celje) 17:03, 3. Zergar (Celje) 17:08, 4. Horvat (Celje). Seniorji so kljub slabemu vremenu dosegli lepe rezultate.

Ob 17. je bila prijateljska tekma med

Edini gledalec: »Tako, zdaj pa grem in če hočete, lahko nehate tudi vi!«

mariborskim Železničarji in Celjem. Gostje so zmagali s 6:3 (3:3). Celje je nastopilo v oslabilni postavi. V prvem polčasu je imelo nekaj več od igre, po odmoru pa je popustilo. Dva gola sta padla zaradi ne-

sigurnosti rezervnega vratarja. Sodil je g. Hobacher.

Na igrišču pri Skalni kleti je moštvo Hrastnika rekordno porazilo enajstorico Boruta iz Gotovelj z 10:0 (3:0).

Atleti so že živahno na delu

Lahkoatletski miting na ljubljanskem stadionu

V soboto popoldne je priredil SSK ljubljanski miting, ki se ga je udeležilo rekordno število 67 tekmovalcev. Napovedana je bila rušitev dveh državnih rekordov, in sicer v petoboju po Klinarju in v metu na 2000 m po Koširju. Na 2000 m je odličnemu Koširju res uspelo, da je za celih 7,4 sekunde popravil rekord Ivana Srakarja, tako da znaša sedaj 5:48,4 min., do čim se tekmovanje v petoboju sploh ni vršilo. Miting so izkoristili predvsem atleti, ki prihajajo v poštev za sestavo reprezentance proti Juljski krajini. Tako je popolnoma nepričakovano uspelo Mariborčanu Hladetu, da je popravil Stepišnikov slovenski rekord v metu krogla od 13,32 m na 13,46 m. Rekord ni bil postavljen morda slučajno, kajti Hlade je vrzel kroglo trikrat preko 13 m. Bratovžu je zopet za las manjkalo, da bi preskočil 180 cm, pravi pa, da mu bo to v Trstu uspelo. Omembe vreden je tudi met kopja, kjer je junior Mausar vrzel kopje preko 52 m. Izven programa je bilo za trening izvedeno še tekmovanje v stafeti 4x100 m, kjer je bil v postavi Čičar, Polak, Gabersček, Skušek tudi dosežen nov slov. rekord s časom 44,2 ki pa seveda ne bo veljal, ker se je teklo le za trening.

Tehnični rezultati mitinga so:

100 m: (sen.) 1. Čičar (II.) 11,9, 2. Polak (Pr.) 12,5, (jun. C) 1. Lajko (Litija) 12,3, 2. Dolinar (PI.) 12,7.

200 m: (sen.) 1. Skušek (Pr.) 24,2, 2. Vilar (I) 26,3, 3. Nabernik (Pr.) 26,3, (omladina): 1. Klinar (PI.) 24,3, 2. Oberšek (I) 26,0, (jun. C) 1. Mravlj (PI.) 26,4, 2. Nabernik Jože (Pr.) 26,6.

Kladivo: 1. Hlade (Železničar) 37,51, 2. Žagar (Pr.) 37,37, 3. Jeglič (PI) 37,32.

Krogla: 1. Hlade (Zel) 13,46,2. Klinar (PI.) 12,29, 3. Jeglič (PI) 12,10.

1000 m: (jun. C) 1. Potočnik (PI.) 2:49,0 min. (jun. B) 1. Bratovž (PI) 2:57, 2. Pavčnik (PI) 3:00,0.

Skok v višino: (sen.) Bratovž (I) 1,75, 2. in 3. Polak in ing. Marek (oba Pr.) 1,70, (jun. C) 1. Lebinger (PI) 1,65, 2. Mihelič (I) 1,60.

Kopje — 800 gr.: 1. Mausar (PI) 52,51, 2. Vehar (I) 43,22, 3. Vukšinić (I) 41,38.

Skok v daljino: (sen.) 1. Klinar (PI) 6,14, 2. Trošt (PI) 5,35, (jun. C) 1. Lajko (Litija) 5,74, 2. Dolinar (PI) 5,72, 3. Urbančič (PI) 5,55.

2000 m: 1. Košir (PI) 5:48,4, (drž. rekord), 2. Klen (Pr) 6:27 (Vmesni čas Koširja na 1500 m je znašal 4:20 min.).

Disk: (sen.) 1. Jeglič (PI) 35,27 (jun.): 1. Rus (PI) 35,38, 2. Mausar (PI) 33,10.

Lahkoatletski miting mariborskega Železničarja

Maribor, 23. aprila

Danes dopoldne je bil na stadionu na Tržaški cesti otvoritveni lahkoatletski miting Železničarja. Kljub slabemu vremenu so bili v nekaterih disciplinah doseženi dobri rezultati, zlasti v metu kopja, klad-

va ter v skoku v višino in skoku ob palici. Ti rezultati veljajo obenem za sestavo reprezentance dravske banovine proti Juljski krajini. Verjetno je, da bodo prišli v moštvo iz Maribora Luznik, Lončarič Smerdelj (vsi trije Maraton) ter Hlade in Guiz (oba Železničar). Organizacija prireditve je bila prav dobra, kar je za sluzga odbora z aglinim Podpečanom na čelu.

Rezultati: Tek na 100 m: 1. Starašina (Z) 11,9, tek 400 m: 1. Kolaric (Maraton) 57, tek 3000 m: 1. Kramer (Rapid) 9:55, met kopja: 1. Luznik (Mt.) 46, met diska: inž. Stepišnik (II.) 41,33 m, —met krogle: inž. Stepišnik (I) 11,67, met kladiva: inž. Stepišnik (I) 48,16 m, skok v višino: 1. Jeglič (R) 1,60 m, skok v daljino: 1. Lončarič (Mt.) 6,18 m, skok ob palici: Smerdelj (Mt.) 3,30 m.

Atletski podsavez v Ljubljani. Drevi ob 19.30 bo nujna seja zaradi sestave reprezentance dravske banovine in drugih zadev v zvezi s polovanjem v Trst. Seja bo pri Slamiču.

— Zal ste se zmotili, dragi gospod! Nogomet igrajo tam zadrž, tukaj pa mečejo krogle.

Izredni občni zbor JOO

Zagreb, 23. aprila

Snoči je bil tukaj izredni občni zbor Jugoslovenskega olimpijskega odbora zaradi izpolnitve izvršnega odbora in izvolitve večjega števila svetovalcev iz vrst znanih sportnikov iz vse države. Jugoslovenski olimpijski odbor bo tudi v bodoče posloval pod predsedstvom dr. Jovana Hadžija (Beograd), tri podpredsednika mesta so oddana generalu Sinoviću (Beograd), Edu Funku (Zagreb) in dr. Cirilu Pavlinu (Ljubljana). Tajnika sta Dobrin in Frančič blagajnik Janković, odborniki pa Macanović, dr. Pichler, Pavličević, Bregant, inž. Gruđen itd. Med častne svetovalece JOO so bili izmed naših ožjih rojakov izvoljeni dr. Ciril Žižek, inž. Stanko Bloudek, dr. Rado Murnik, Jošo Gorec, in Leon Stukelj.

Sport na Finskem

Mala finska država se je po svojih sportnih uspehih uvrstila med najbolj znane države na svetu

Ze iz davnih časov so Finci imeli mnogo smisla za igre spretnosti, moči in vztrajnosti, pa so zato z navdušenjem sprejeli tudi vse moderne sportne panoge in telesne vaje. Razvoj sportov na Finskem je na več načinov združen z narodno zgodovino.

Sest stoletij je bila Finska združena s Švedsko, leta 1809. pa jo je osvojila Rusija. Car je izjemoma dal Finski statut, ki je deželi dovoljeval, da se je v okviru polne avtonomije dalje razvijala na temeljih svoje nacionalne kulture. To stanje je polagoma zadelo na odpor in kritike nazadnjaških krogov v Petrogradu in konec 19. stoletja je Rusija Finsko popolnoma podvrгла vseslovanskemu delovanju.

To se je dogajalo baš v časih, ko so začeli po finskih krajih gojiti sport v moderni obliki. Naravno je, da so vsa prizadevanja za rusificiranje, predvsem pa za razpust posebnosti finske vojske, ustvarila najpovoljnejše pogoje za napredek sporta. Po vsej deželi je bil takrat že skoraj 200 raznih sportnih in telesnovzgojnih društev, ki so bila od leta 1900. dalje organizirana v skupnem sportnem savezu. Ker ta savez ni hotel kloniti smernicam ruskih oblastev, je bilo njegovo delo prepovedano, toda kljub temu je savez deloval dalje, ustanavljal nova sportna društva in še bolj skrbno vodil njihovo delovanje.

Sele leta 1904. se je Finska nekoliko odahnila, ko se notranje razmere in zunanepolitični položaj deloma spremenile stališče ruskih vladovodstev. Posledice so se naglo pokazale tudi v sportu in leta 1906. so bila spet priznana pravila sportnega saveza. V tej dobi je finski sport že navezal krepke vezi z mednarodnimi sportnimi forumi. Finske sportnike so spoznali na olimpijskih igrah v Londonu 1908 ne samo po uspehih, ki so jih dosegli, temveč tudi po tem, da je Rusija zahtevala od njih, da morajo nastopiti pod njeno zastavo.

Na olimpijskih igrah v Stockholmu leta 1912. se je Finska posebno odlikovala kot sportna država. Govorili so, da je Hannes Kolehmainen s svojim zmagovitim tekom na maratonski progi postavil Finsko v svetovni zemljevid. Rusom veliki uspehi finskih atletov seveda niso bili všeč in javna oblastva so hotela, da se Finska kot posebna dežela ne sme hvaliti z zmagami svojih zlatov. Tako je olimpijski odbor leta 1914. izbral Finsko iz seznama olimpijskih držav. Ta odločitev je bridko razočarala finski narod, toda olimpijska misel mu je ostala še dalje, še bolj draga in sport je osvajal zmerom več pristašev.

Prišla je velika vojna in Finski leta 1916. na berlinsko olimpiado ni bilo treba poslati svojega moštva, da bi zmagovalo za ruske barve. Toda kljub temu se je finskemu sportu takrat dogodilo tole: Finci so sodelovali na baltičskih igrah, ki so jih leta 1914. priredili Švedi v Malmö. Uspehi finskih tekmovalcev so bili tako veli-

ki, da so ruske barve, ki so jih takrat prvič zastopali tamkaj, veljale za finske. Pritisk, ki ga je rusko uradništvo izvajalo na sport in telesno vzgojo na Finskem, je brez dvoma mnogo vplival na aktivno vlogo, ki jo je imela mladina v borbi za osvoboditev, ko je mednarodni položaj pokazal prve priložnosti zanj. Ker Finci niso bili vojaško izvežebani, je mnogo finskih prostovoljcev odšlo v Nemčijo in bataljon finskih lovcev, ki je bil tamkaj ustanovljen, je imel v svojih četah mnogo telovadcev in sportnikov.

Revolucija, ki je marca 1917. izbruhnila v Rusiji, je slednjič dala pravo priložnost. V proglasu, ki so ga tajno širili po finskih sportnih društvih, je eden priznanih voditeljev finskega sporta Lauri Pikhala takole govoril finski mladini:

»Svoboda je dobra, ki je nihče ne more drugemu pokloniti. Da bomo vredni svoje svobode, je treba, da si jo pridobimo sami ali pa, da smo vsaj sposobni vse storiti in žrtvovati, da jo dobimo. Ni važno, ali smo živi ali mrtvi, temveč važno je, za nas in naše sinove, da živimo dobro ali, če nam to ne uspe, da kdorkoli od nas umre za dobro stvar. Svoboda je draga onim, ki se čutijo sposobni za žrtve in smatram, da tako najlaže mislimo mi sportniki...«

Pikhala je imel prav! Sportniki so se pridno udeleževali v borbah za finsko samostojnost.

Tudi pozneje je sport na razne načine ojačeval položaj Finske. Uspehi finskih tekmovalcev na olimpijskih igrah v Anversu in Parizu so povečali splošno samozavest Fincev. Zmage z olimpiad v Amsterdamu, Los Angelesu in Berlinu pa so gotovo še bolj povečale sloves male Finske v velikem svetu.

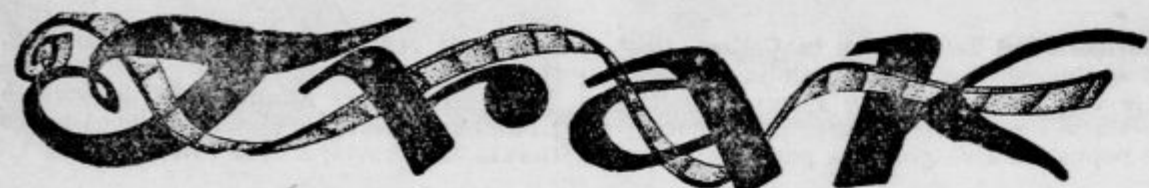
Najvidnejši znak tega priznanja je dejstvo, da je bila Finski poverjena izvedba XII. olimpijskih iger.

J. W. Rangel, Helsinki.

Odstop predsednika prirediteljskega odbora za XII. olimpiado

Finska telovadna in sportna zveza je nedavno obravnavala vprašanje združitve vseh telesno-vzgojnih sil na Finskem v zvezi z bližajočo se olimpiado. Predloge o tem je utemeljeval in zagovarjal predsednik te zveze in obenem predsednik prirediteljskega odbora za XII. olimpiado J. W. Rangel, pri čemer je prišlo do nasprotij z nekaterimi sportnimi organizacijami, ki v tej zvezi še niso včlanjene. Ker so pri glasovanju ti predlogi propadli, je predsednik Rangel izjavil posledice in odstopil. Tej demisiji pa je priključil še tehtnejši sklep, ker je obenem dal na razpolago tudi svoje mesto kot predsednik prirediteljskega odbora.

Postani in ostani član Vodnikov družbe!

K 50-letnici večnega potepuha

Ljubljana, 23. aprila.
V londonskem ghetu je pred 50 leti za-
vekal novorojenček, ki so ga krstili za

Chaplin v civilu

Charlieja. Zrasel je v bedi, trpljenju in
pomanjkanju, v tipičnem okolju Dicken-
sovega sveta, iz nižnj londonskega prole-
tariata. Čeprav je bil dečko bistroumen,
vendar nihče ni slutil, da bo iz njega ne-
koč slaven umetnik, ki bo razveseljeval
ves svet in mu hkrati izvajal solze. A
te dni se je Charlie Chaplin, najgenialnej-

vlog, statista in komparza do umetnika.
Kot 20-letnik je potoval z malim varie-
tejem v Ameriko. Dve leti pozneje se je
pričela njegova skromna filmska kariera
pri Keystoneu, 40 majhnih, skoroda nepo-
membnih burk je ustvaril, nato pa se je
pričel vzpon od nepozabnega »Lova za
zlatom« do »Modernih časov«. Kdo se ne
spominja teh čudovitih umetnin, kdo ni
ganjen zapustil kinematografa, ko je vi-
del tragedijo »The Kid« (»Kostrunček«),
kdo ni trpel in sočustvoval z njim v »Lu-
čih velemešta«?

Charlie Chaplin je komik, a hkrati
največji traged vsega človeštva. Dasi je
danes milijonar, razvajen, obdan z vsem
razkošjem, je vendar v duši ostal še ved-
no tak, kakršen je bil v zagrenjeni mla-
dosti; teh vtisov se nikoli ni otrešal. Tu
je tudi vzrok in ključ njegove umetnosti.
Ostalo je samemu sebi zvest, ostal je večni
potepuh, ki ga poznamo vedno enakega, v
oguljenem fraku z zmečkano melono na
glavi, s predolgimi, v gube nabranimi hla-
čami, z ogromnimi čevlji in zakrivljeno
palčico, brezdomca, ki je bolj mestni ka-
kor podeželski potepuh.

Mladost je imel zagrenjeno, zagrenjeno
tudi življenje. Osem žena je križalo nje-
govo življenjsko pot, štirikrat se je ožepil.
Prva je bila Edna Purviance, druga Mild-
red Harris, tretja Lita Grey, ki bi bila
kmalu napravila konec njegovi karieri,
zadnja Paulette Goddardova, junakinja iz
filma »Moderni časi«. Z nobeno se ni zna-
šel in razumel, nobena ni znala gledati v
njegovo dušo, nobena ni bila dorasla nje-
govi umetnosti. Govorijo, da se je zani-
mal tudi za Georgio Halle, ki je sodelo-
vala v filmu »Lov za zlatom«. Kratko je
bilo tudi razmerje z Virginio Cherill, sle-
po deklico iz filma »Luči velemešta«, a
majhna epizoda je bilo poznanstvo z Ma-
rijo Müllerjevo. Zadnja v vrsti njegovih
izbrank je Dorothy Cammingore, ki bo
baje igrala glavno vlogo v njegovem no-
vem filmu. Pravijo, da je Chaplin v vseh
teh ženskah iskal svojo ljubico iz zorne
mladosti, črnolaso Hetty iz okraja Lam-
bett-walka v Londonu, ki je pa umrla v
cvetu mladosti.

Dvema stvarima pa je ostal Chaplin vse
življenje zvest: nememu filmu in figuri
svojega življenja. Prav v tem je znak ge-
nialnosti. Ko je ob nastopu zvočnega fil-
ma nastala med hollywoodskimi zvezdni-
ki pravcata panika, je ostal Chaplin mi-
ren. Nema pantomima je zanj temeljni za-
kon filmske umetnosti. Če je kršil ta za-
kon, je storil to namenoma, iz satiričnih
ali paradoksnih nagibov. Spominjate se še
odkritja spomenika v filmu »Luči veleme-
šta«. Namesto glasov ste čuli neartikulir-
ano žlobudranje, kakor bi trobeljal po-
kvarjen radioapar. S tem je hotel Cha-

Chaplinov umetniški jaz

si filmski umetnik, kar jih je rodila zem-
lja, srečal z Abrahamom.

Pestra in pisana je bila njegova pot od
potujočega komedianta, igralca majhnih

Norma Shearer v vlogi Marije Antoniette

plin podčrtati votlo fraziranje pri takih
prilikah. A še bolj se je Chaplin ponor-
čeval iz zvočnega filma v »Modernih ča-
sih«. Nepozabna ostane popevka »La Ti-
tina«, ki jo je pel v šestih jezikih, doka-
zuje s tem nesmiselnost zvočnega filma.
Njegovo življenje je bila prava epopeja
potepuha, vedno ob robu prepada, vedno

obdanega od nevarnosti, vedno pod kolesi,
vedno izgubljenega, a vendar na površju.
Ta mali, vedno ogroženi, zasledovani mož
podzvestno vedno povzroča radost, ki ni
nič drugega kot neka oblika poguma. Siro-
maki vidijo v njem svojega zagovornika,
branilca njihovih težnj in zato ni čudno,
da ga ljubi in ceni ves svet.

Jadralni center na Blokah

(Pred novo jadralno sezono)

Naše časopisje v zadnjem času često
objavlja članke o našem jadralnem le-
talstvu, ki je pričelo z mogočnimi kora-
ki napredovati. Namen vseh teh člankov
je, da seznanijo javnost z letalstvom kot
takim ter navdušijo mladino zanj.

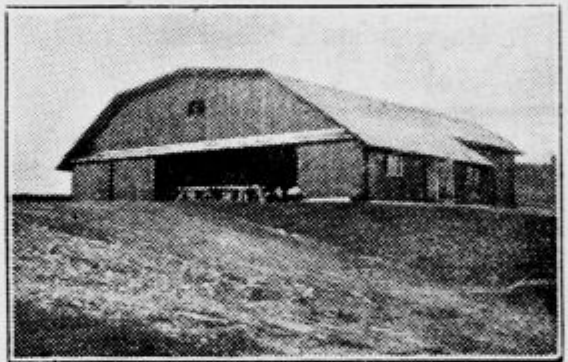
Zal pa moramo pri tem pripomniti, da
ti članki ne najdejo dovolj razumevanja
ravno med tistimi, katerim so prav za
prav namenjeni. Sedanja mladina nima
pravega zanimanja za jadralno letalstvo,

Bloški motiv: pri Fari

ki mu vendar more nuditi najpopolnejšo
zabavo. Razen nekaterih naših mladeniči
nekako odstrani gledajo na letalstvo, češ,
saj to ni sport za nas. To mišljenje pa ni
in tudi ne more biti pravo. Jadralno le-
talstvo polnopravno zasluži naslov: Mo-
dri ali sinji sport. Nekateri si govorje ta-
kole: »Saj bi se človek še posvetil letal-
stvu, vendar kako priti do tega, če nimam
prilike, da bi se pridružil srečnikom, ki
že vladajo zračnim višavam«?

Vse to je bilo do nedavna res. Zdaj pa
imajo vsi slični zagovorniki letalstva do-
volj prilike, da izpolnijo svoje obljube.
Aeroklub »Naša Krila« je za letošnje leto
razpisal tri pilotske šole. V teh pilotskih
šolah se bodo zdravniško sposobni mlade-
ni v kratkem času izučili pilotiranja in
bodo tako postali samostojni piloti. To šo-
lanje je brezplačno in namenjeno vsem
slojem naše mladine. Pomislite, ali ni to
velika žrtev, ki jo poklanja Aeroklub
»Naša Krila«, samo da bi dvignil naše
letalstvo in povečal število njegovih zve-
stih pripadnikov. Mladina, zavedajmo se
dolžnosti. Dolžni smo pohiteti v vrste le-
talcev, da bomo v bodoče čuvali naše ju-

Hangar na Blokah

goslovensko nebo. Naša ljubezen do do-
movine in letalstva naj nas podžiga, da
bomo postali ponosni letalci, ki jih drža-
va tako potrebuje. Zavedajmo se vzviše-
nega poslanstva, ki je dano ravno nam -
mladini. Poleg tega pa je dana možnost,
da se mladina izuči jadriranja tudi na Blo-
kah, če morda kdo ne bo za to sezono iz-
bran v pilotski šoli. Z najskromnejšimi
sredstvi more vsakdo absolvirati to šola-
nje. Rad bi dosegel to, da bi vam pred-
stavil Bloke in njihovo jadralno šolo v
povsem resnični luči. Lepota samega kra-
ja in pa šolanje v letenju z brezmotorni-
mi letali mora mlademu človeku impo-
nirati.

Bloke ležijo nekaj kilometrov južno-
vzhodno od Rakeke, na lepi in že svetov-
no znani Bloški polji. Obdaja jih gričev-
nat svet, na katerem se tudi vrši jadral-
no šolanje. Lega Blok je naravnost kras-
na, zato jih lahko smatramo tudi kot pri-
jetno izletniško točko. Bloke so izhodišče
za razne manjše ture. Prav prijetna je pot
iz Nove vasi do Cerknškega jezera. Pa
tudi za ljubitelje kraških podzemskih jam
je poskibiženo. Na poti iz Blok proti Lo-

žu leži namreč Križna jama s čednimi
kapniki v svoji notranjosti. Vse to pri-
ča, da smo si slovenski jadralni letalci
izbrali res idilično pokrajino, kjer se mo-
remo učiti jadriranja. Mnogo priznanj po-
trjuje, kako zdrav sport je jadralno le-
talstvo. Tu se človek duševno in telesno
krepi. Telesno moč povečujemo s trans-
portiranjem lahkih brezmotornih ptič.
Svež zrak in toplo poletno sonce sta naša
dobra zaščitnika. Duha pa si krepimo pri
letenju samem, ki nam nudi dovolj pri-
like, da uporabimo svoj um. Vsako leto
se vračajo množice jadralcev z Blok z
najlepšimi vtisi, zdravi in polni veselja.
Njih dnevniki so polni lepih spominov na
dogodke in sploh na življenje, ki so ga
živeli na Blokah.

Preteklo sezono so Bloke dobile svojo
zgradbo in prostoren hangar. V novi
zgradbi je prostora za preko 60 jadralcev.
Naše jadralno središče ima tudi manjšo
meteorološko postajo. Hangar in zgradba
stojita na gričku za Farno, odkoder je idi-
lični razgled na okolico Nove vasi. Bloški
tereni so odlični za šolanje jadralcev. V
glavem služijo temu namenu le hribi, ki
neposredno obdajajo Novo vas. To so
Bradatka, Pečnik ter Piškovec, ki prese-
gajo višino 100 m, medtem ko sta Videm
in Volčanski hrib nekoliko nižja. Na po-
bočju teh gričev je bilo v sezoni 1938 iz-
vršeno skupno 56 jadralnih izpitov. Od
tega je bilo samo »A« izpitov 26; »B« 15;
»C« 14 in 1 »Uradni«. To število kaže,
kako visoke kvalitete so naše Bloke, ki
jih imenujejo tudi »raj slovenskih ja-
dralcev«. Kljub temu, da smo v pretekli
bloški sezoni imeli komaj tri šolske in
dve prehodni letali je število izpitov po-
kazalo veliko požrtovalnost naših ja-
dralnih pilotov. Posebno pa še naših vrlih
vodij in jadralnih učiteljev. Jadralna šo-
la na Blokah je lani izšolala 56 novih ja-
dralnih letalcev (16 pa jih je samo ve-
žala in pripravljala na »C« izpit). Tečaj
so trajali od 15. julija pa do 1. novembra.
V tem času so izvršili nad 1300 p-letov.
V skupnem času 9 ur. 50 min in 335 s-
kund. V Ljubljani pa so jeseni izvršili še
trije jadralci tečaj v letenju v letalski
vpregi.

Novih, izboljšanih rekordov nismo do-
segli, kajti letal visokih sposobnosti nam
je nedostajalo. Naš up in nada - letalo
visokih sposobnosti »H-17« je že po ne-
kaj starih stilo svoje mlado krilo. Leto-
šnja sezona bo najbrže pričela nekoliko
prej ko lani, ni pa še določen termin. Le-
teči park bloške jadralne šole bo v krat-
kem izpopolnjen in povečan, tako da nam
bo dana možnost, postavljati nove rekor-
de, kakor tudi povečati število novih ja-
dralnih pilotov. V letošnjem letu hočemo
z Blokami pokazati vsem, da na njih ni
lenarjenja, pač pa da so med najmarlj-
vejšimi jadralnimi središči v naši državi.
Vsem, ki se za jadralno letalstvo zama-
vajo, in vsem, ki bi se radi spoznali z njim
in postali jadralni piloti priporočamo ja-
dralno šolo na Blokah. Vse informacije
daje pisarna »Naša Krila« v Ljubljani.
Gledališka ul. 10 »Vsi in vsak za napre-
dek našega mladega jadralstva.

V sodu čez preliv

V nekoliko tednih se prične rekordistič-
ni lov čez Rokavski preliv z vodnimi smuč-
mi, kopalnimi hlačkami, zložljivimi čolni
i. t. d. Pri teh prilikah se starejši ljudje
v Doveru in Calaisu spominjajo senzacij,
ki so jih doživljali v preteklih desetletjih.

Ena največjih senzacij je bila pač tista,
ko je hotel neki Francoz Lamartiniere preč
kati preliv v sodu za pivo. Pozval je ne-
kega prijatelja, carinika v Doveru, naj bi
tekmoval z njim na tej progi. Zedinila sta
se za sode za pivo. Toda Anglež ni dobil
pravega sode, med tem ko se je Francoz
zgovoril z veliko pivovarno, ki je hotela
baš tedaj Francoze pravičiti od tega, da
bi začeli piti pivo. Le nekoliko sto metrov
od obale se je Lamartiniere s svojim so-
dom preuknil in le s težavo so ga rešili
iz mokrega elementa. Ker pa njegov kon-
kurent sploh ni bil nastopil, je stavo vse
eno dobil.

Vlak se je ustavil. Mladi »dami« zapu-
ščata kupe. Na njuno mesto je sedel ob-
sežen gospod z gospo.
»Fuj, to je red!
Pot kar liže z njega in ga očitno raz-
jarja. Gospa molči. Gospod se mora izpo-
vedati. Napadel je mene.

»To je groza! To je red! Vse mesto sem
preletel, vse hotele obšel, pa ne morem
najti prenočišča! Sami vojaki. Vse zase-
dano po vojaki. Mi si lahko posteljemo na
klopi v parku. To je misel, imeti vojaške
vaje ravno v teh solčnih dneh! Potem
pa naj se človek odpodje! Samo razbur-
jati in jeziti se mora. No, potlej pa pra-
vijo: spoznavaj svojo domovino!
Nadaljevali zgovornosti tega gospoda me
je rešil sprevidnost. Pokazalo se je, da je
razburjeni gospod sedel povrh še v nepra-
vi vlak in da se pelje ravno v nasprotno
smer.

Na prihodnji postaji sem prestopila in
bila vesela, da zapuščam ta strašni kupe,
v katerem se je soparni vročini pridružilo
še toliko slabih človeških lastnosti. In to
je bil samo majhen odlomek vsega tiste-
ga, kar se godi v vlakih. Zakaj se ravno
v vlaku izpozablja celo ljudje dobrega
vedenja? Kaj je drugim mar, ali ste na-
šli v mestu prenočišče? Zakaj naj poslu-
šajo ljudje, ki se peljejo v službo ali na
dopust, kričanje tujih raznežencev? Ta-
kih »zakaj« je sto in sto.

Fotoamater

Fotoklub Ljubljana

V torek slikovna kritika, v petek član-
ski večer, v nedeljo skupni izlet.

Amaterje iz Kranja

in okolišce

ponovno opozarjamo, da se pripravljajo
sodelovanjem pripravljane obzora za
Fotoklub Kranj, Zveze slovenskih foto-
amaterskih organizacij in Ljudske uni-
verze prva fotografska razstava v Kra-
nju, ki se je udeležijo s svojimi deli la-
hko vsi amaterji. Prijavnine za razstavo ne
bo nobene, velikost slik od 18x24 cm da-
lje, število slik za posameznega avtorja
neomejeno, motivi poljubni, vendar so za-
željeni takšni, ki obravnavajo v kvali-
tetni obliki Kranj in njegovo okolico.
Razstava se bo otvorila v prvi polovici
junija, slike je posiljati že sedaj na na-
slov: Pripravljalni odbor za Fotoklub
Kranj, v roke g. J. Marenčiča, Kranj,
Savski breg 7. Po razstavi se takoj vr-
nejo avtorjem. Zbirajo bodo sestavljali do-
mačini in zastopniki Zveze slovenskih fo-
toamaterskih organizacij. Istočasno s raz-
stavo je na programu ustanovni občni
zbor Fotokluba Kranja ter nekoliko foto-
grafskega sklopišnih predavanj. Kranjski
amaterji, izkažite se!

Paralaksa?

Tega zla, ki »ustvarja« proti amaterje-
vi volji portrete z odrezanimi glavami in
sploh posnetke, na katerih je videti vse
mogoče, samo tistega ne, kar je hotel
amater na njih imeti, pri nas ne pozna-
mo. Marsikateri ljubiteljski fotografije je
zavoljo težkopreravnjavega pojava pa-
ralakse izgubil že veselje do fotografira-
nja, zlasti pa do fotografiranja s kame-
rami malega formata, ki niso oborožene
z zrcalnimi in drugimi napravami, ki po-
kažejo točno, kaj se bo na film posnelo.
Tovarne pa služijo ogromne denarje z do-
datnimi pripravami, ki naj nevarnost pa-
ralaktično pokvarjenih posnetkov odstra-
nijo. Pri tem postopajo utenjaki v labo-
ratorijih fotografske industrije in kon-
strukterji običajno tako kakor da niso
imeli nikoli fotografske kamere v roki in
kakor da svojih »izumov« praktično sploh
nikoli ne preizkušajo. Kaj mi pomaga n.
pr. drago iskalo, ki korigira paralakso od
1 m dalje, kjer ta pojav praktično že ne
prihaja več v poštev, med tem ko popo-
loma zanemarijo paralakso pri predmetni
razdalji 50 in manj centimetrov, ki je
tako važna pri snemanju vsakovrstnih
drobnih predmetov? Vsem, ki imajo pri
takšnih motivih križe in težave s para-
lakso, pa premalo denarja, da bi si omi-
šljali drage priprave za preganjanje pa-
ralakse (ne glede na to, da za večino ka-
mer takšnih priprav sploh ni) hočemo
izdati majhno domislico domačega izvo-
ra, ki se je obnesla izvrstno.

Priskrbimo si briljantno iskalo, s ka-
kršnimi so bile opremljene naše kamere
starejšega datuma in kakršne dobimo še
danes na cenejših kamerah. To briljan-
no iskalo z ustrezajočim izrezom za po-
čezne in pokončne posnetke montiramo
v primernem držalu pred posnetkom bli-
njega predmeta na objektiv kamere. In
sicer tako leži optična os objektivna na
iskalo natančno v optični osi snemalnega
objektiva. Izrez, ki ga vidimo sedaj v bri-
ljantnem iskalo se sklada natančno z iz-
rezom, ki ga bo vrgel snemalni objektiv
na svetločutno plast. Pred posnetkom
iskalo seveda odstranimo z objektiva.
Jasno, da velja tu opisan princip samo
za snemanje predmetov, ki ne uhajajo
iz slikovnega polja, in za kamere, ki jih
montiramo na stativ. Lahko si pa misli-
mo bistroumneja amaterja, ki bo znal
varirati stvar tako, da bo snemal na po-
doben način tudi »bajboče« se predmete
brez strahu, da mu bo paralaksa kaj po-
kvarila. Poskusite!

Za snemanje tihožitij

oziroma za njih splošni učinek ni brez po-
mena, kako se skladata ton ozadja in
ton osposoda. Ni dobro, da imata isti ton,
ozadje mora biti temnejše nego osposode
ali narobe. Fotografija je vendar umet-
nost belo-črne slike z vsemi vmesnimi
stopnjami in v ritmu belih, sivih ter čr-
nih ploskev temelji lepota fotografske
slike, kakor poudarja »Photographie für
Alle« v eni svojih zadnjih števil. Tako
dosežemo lahko že z uslastitvijo ozadja na
osposode in z razdelitvijo slikovnega izre-
za (n. pr. eno tretjino ploskve za temno
osposode, dve tretjini ploskve za svetlo
ozadje) živahen ploskovni učinek.

Posnetki ob solnčnem vzhodu in zahodu

so učinkoviti pač le tedaj, kadar imamo
oblake na nebu ali vsaj meglo. Posebno
učinkoviti so, če imamo v ospredju vo-
dovje. V meglenem vremenu moramo
imeti v ospredju seveda kakšne izrazite
predmete.

Predhodniki Eiffelovega stolpa

Za 50letnico Eiffelovega stolpa opozar-
ja pariški tisk na to, da so zgraditev ena-
ko visokega stolpa predlagali že pol sto-
letja prej na Angleskem. Za proslavo
dne, ko je bila sprejeta znamenita »re-
form-bill«, je znani inženir Trevithick iz-
delal načrt za tisoč pedit visok steber. To
je bilo l. 1832.

Kakor Eiffelov stolp, naj bi bil tudi ta
steber iz železa. Razne inštanče so načrt
odobrile in v marcu 1833 so ga predložili
angleškemu kralju Viljemu. Toda Tre-
vithick je umrl v aprilu istega leta, ne
da bi mogel uresničiti svoje ideje. Stri-
deset let pozneje so hoteli zgraditi enako
visok stolp za svetovno razstavo v Fil-
adelfiji. To se nazadnje ni zgodilo. Šele
deset let pozneje, 1886, je začel Eiffel s
svojim delom.

DOBER ZACETEK

Jaka: »Torej včeraj si privedel kraljico
svojega srca na svoj dom?«

Miha: »Da! In danes je imela že svoj
prvi prestolni govor.«

B. F.

Ljudje v vlaku

Med ropotanjem potniškega vlaka se je
oglasilo:

»Mami, lačen sem!«

Petleten poveljalec deček vleče mater za
rokav.

»Ampak, Mirko, saj si pravkar obedo-
val!«

»Pa sem že spet lačen!«

Močna gospa vstaja, jemlje velik kov-
ček s police. Toliko, da ni padel drugi go-
spe pri oknu na glavo. Dolgo iskanje
ključka po veliki ročni torbi. Slednjič je
kovček odprt.

»Torej na, tu imaš košček zrezka in
kruh!«

Pokrov kovčega es je pri odpiranju
skril in se ne da zapreti. Gospa ob oknu
pomaga. Z združenimi močmi deneta kov-
čega na polico. Navezan je prijateljski po-
govor.

»Kam se peljete?« Nasmeh.
»K stari materi se peljemo. Že toliko-
krat nas je povabila! Komaj čaka na Mir-
ka.«

»Mami, ne maram več!«
Deček je komaj dvakrat ugriznil, pa
ima dovolj.

»No vidiš, saj sem ti rekla! Ali hočeš
rajski malo kolača?«

Deček pritrdi in kovčeg roma spet na
sedež. Iskanje ključka; slednjič se pokrov
odpre, zrezek se vrača v škatlo nazaj.
Nato spet dviganje težkega kovčega.

Deček ščiplje kolač in ima več drobtin
na sebi in po tleh, kakor je pojedel.

Gospe se imenito zabavata. Tuja go-
spa mora izvedeti vse podrobnosti okrog
rojstva mladega Mirka. Ta ve spet za drug
primer. O vsem si odkrito pripovedujeta.
Nič ne opazita, da sedi na drugi strani
dekletce, ki kar požira njune besede.

»Mami, žejan sem!« Kolač se povzleže
na klopi pri oknu in deček vleče mamo
spet za rokav.

»Počakaj vendar, da se vlak ustavi,
morda bo na postaji kdo z vodo!«

»Jaz nočem vode, malinovec hočem!«

»Vidiš, saj res, malinovec pa imamo s
seboj!«

Kovčeg dol, iskanje ključka.

»Nalila ti bom v kozarec.«

»Nočem v kozarec! Kar tako bom pil!«

Deček pije iz steklenice, toda ne zna;

Kaj bo zdaj?

Iz kovčega brž priroma zavitek čoko-
lade.

»Na in ne jokat več!«

Deček se kuja in se drži kakor uža-
ljeno božanstvo, toda čokolada zmaga.
Kmalu je Mirko po zaslugi čokolade in
vročine kakor zamorček. Tudi na obliki
obeh gospa so sledovi te rjave sladkosti.

Medtem ko je uboga mati žela adove
svojega dvomljivega vzgajanja, ki najraj-
ši zori v družbi tujih ljudi, sta se na so-
sedni klopi zabavali dve mladi dami do-
cela neprisiljeno.

»In potem mi je rekel, da me bo zvečer
prav zanesljivo čakal v drevoredu. Pri-
peljal se bo s svojim vozom, potem poj-
deva nekam na večerjo in po večerji ple-
sat. On misli, da ne vem, kaj s tem na-
merava. Pr, nisem taka goska, da bi mu
sedla ra limanico.«

»Ti, meni se zdi, da sem ga že videla
na promenadi. Ali ni takole bolj debel?«

»To bo on. Hi! Trebušček ima! Rekel
mi je, da imam zelo plemeniti profil in da
se je vame zaljubil na prvi pogled. Na
tako čevkanje jaz nič ne dam. Toda ni-
komur ne pravi o tem! Saj si menda di-
skretna?«

Glavniki, zrcalce, puder, rdečilo za ust-
nice - iz kupeja je nastal salon za ne-
govanje lepote.